

Tomaz Schlegl

**MESTNI GOZD STARI GRAD
Zelena krona mesta Kamnik**

PROGRAMSKO URBANISTIČNA ZASNOVA

Tomaž Schlegl

Mestni gozd Stari grad
Zelena krona mesta Kamnik
Programsko urbanistična zasnova

Oblikovanje: Tomaž Schlegl
Uredila: Uršula Lenščak
Naslovnica: Dušan Lipovec, Stari grad nad Kamnikom
Tisk: Tiskarna Element

Sela pri Kamniku 2025

Tomaz Schlegl

MESTNI GOZD STARI GRAD Zelena krona mesta Kamnik

PROGRAMSKO URBANISTIČNA ZASNOVA

PODATKI O PROGRAMSKO URBANISTIČNI ZASNOVI

Naziv projekta:

MESTNI GOZD STARI GRAD
Zelena krona mesta Kamnik
PROGRAMSKO URBANISTIČNA ZASNOVA
Strokovna podlaga za izdelavo dokumenta identifikacije
investicijskega projekta

Naročnik:

Stanislav Knez
AVTO DOM IN d.o.o.
Cesta talcev 28
3320 Velenje
stane.knez@gmail.com

Izdelovalec:

Arhitekturni atelje Uršula Lenščak s.p.
Sela pri Kamnik 25
1241 Kamnik
lenscak@gmail.com

Vodja projekta:

Tomaž Schlegl u.d.i.a.
vitapika@gmail.com

Številka projekta:

12/2025

Kraj in datum:

Sela pri Kamniku, december 2025

VSEBINA

UVOD	11
1. MESTNI GOZDOVI	13
1.1 DRUŽBENE KORISTI URBANIH GOZDNIH POVRŠIN	14
1.2 KAJ SO MESTNI GOZDOVI	14
1.3 MESTNI GOZDOVI V SLOVENIJI	14
1.4 UPRAVLJANJE MESTNIH GOZDOV	14
1.5 GOZDNE UČNE POTI	15
2. NAMEN IN CILJI	17
2.1 OHRANJANJE KULTURNE IN NARAVNE DEDIŠČINE	18
2.2 IZBOLJŠANJE DOSTOPNOSTI OBMOČJA	18
2.3 RAZVOJ TRAJNOSTNEGA TURIZMA	18
2.4 SPODBUJANJE IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKAV	18
2.5 SPODBUJANJE LOKALNEGA GOSPODARSTVA	18
3. PRAVNI OKVIR	19
3.1 PRAVNI OKVIR IN IZHODIŠČA	20
3.2 IZVLEČKI IZ KONSERVATORSKEGA NAČRTA	20
3.3 IZVLEČKI IZ OBČINSKIH PROSTORSKIH AKTOV	21
3.3.1 ODLOK O OPN KAMNIK	21
3.3.2 JAVNA RAZGRNITEV SD OPN 2	21
3.3.3 DOLOČITEV OPPN-JEV ZA OBNOVO PO POPLAVAH	22
3.3.4 ODLOK O SD OPN 2	23
4. OBSTOJEČE STANJE	25
4.1 OBČINA KAMNIK	26
4.2 MESTO KAMNIK	27
4.3 STAROGRAJSKI GOZD	28
4.4 LASTNIŠTVO	29
4.5 OPIS NARAVNIH ZNAČILNOSTI	31
4.5.1 GEOLOGIJA	31
4.5.2 MORFOLOGIJA	32
4.5.3 GOZDNI SESTOJI	33
4.5.4 EKOLOGIJA	36
4.5.5 NARAVNE ZNAMENITOSTI	36
4.6 KULTURNA DEDIŠČINA	37
4.6.1 ZGODOVINSKI PREGLED	37
4.6.2 SPOMENIŠKO ZAVAROVANA OBMOČJA IN OBJEKTI	39
4.7 INFRASTRUKTURA	40
4.7.1 PROMET	40
4.7.2 MIRUJOČI PROMET – PARKIRIŠČA	41
4.7.3 KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	41
4.8 EROZIJSKA OGROŽENOST	41
4.9 DEGRADACIJA	42
4.9.1 NARAVA	42
4.9.2 GRAJENA STRUKTURA	42
4.10 POTENCIALI	43
5. PROGRAMSKO URBANISTIČNA ZASNOVA	45
5.1 SPLOŠNO O MESTNEM GOZDU STARI GRAD	46
5.1.1 REFERENČNI PRIMERI – MESTNI GOZDOVI	46
5.2 PROMETNA INFRASTRUKTURA	49
5.2.1 TRI VARIANTE UREDITVE PROMETA	49
5.2.1.1 VARIANTA A: JAVNI PREVOZ	49
5.2.1.2 VARIANTA B: ZAČASNI PROMETNI REŽIM	50
5.2.1.3 VARIANTA C: TRAJNOSTNA REŠITEV	51
5.2.2 POŠEVNO DVIGALO	52

5.2.2.1 REFERENČNI PRIMERI – POŠEVNA DVIGALA	53
5.2.2.2 APROKSIMATIVNA OCENA INVESTICIJE	55
5.2.2.3 PROJEKCIJA OBISKA IN EKONOMSKI UČINKI	56
5.2.3 PARKIRIŠČA V MESTNEM GOZDU	58
5.2.3.1 CENTRALNO PARKIRIŠČE OB NEVLJICI	58
5.2.4 JAVNE POVRŠINE, CESTE IN POTI	60
5.2.4.1 JAVNE POVRŠINE	60
5.2.4.2 LOKALNE CESTE	60
5.2.4.3 GOZDNE CESTE	61
5.2.4.4 GOZDNE POTI	61
5.2.4.5 KOLESARSKE POTI	63
5.3 PROGRAMSKE ENOTE	64
5.3.1 TRIJE PROGRAMSKI SKLOPI	65
5.4 GOZD	66
5.4.1 UREDITEV GOZDNE VEGETACIJE	66
5.4.2 VSTOPNE TOČKE V MESTNI GOZD	67
5.4.2.1 REFERENČNI PRIMERI – PREMOSTITVE	67
5.4.3 VSTOPNO SREDIŠČE	68
5.4.3.1 REFERENČNI PRIMERI – VSTOPNA SREDIŠČA	68
5.4.4. GOZDNI ARBORETUM	70
5.4.4.1 REFERENČNI PRIMERI – GOZDNI ARBORETUMI	70
5.4.4.2 REFERENČNI PRIMERI – GOZDNE SKULPTURE	72
5.4.5 GOZDNI PAVILJONI	73
5.4.5.1 REFERENČNI PRIMERI – GOZDNI PAVILJONI	73
5.4.6 LETNE UČILNICE	74
5.4.6.1 REFERENČNI PRIMERI – LETNE UČILNICE	74
5.4.7 POSTAVITEV INFORMACIJSKE INFRASTRUKTURE	74
5.4.8 VRT GOZDNE DIVJADI	75
5.4.8.1 REFERENČNI PRIMERI – OBORE	75
5.4.9 ARHEOLOŠKI PARK	76
5.4.9.1 REFERENČNI PRIMERI – ARHEOLOŠKI PARKI	76
5.4.10 FERATE	78
5.4.10.1 REFERENČNI PRIMERI – FERATE	78
5.4.11 ADRENALINSKI PARK	79
5.4.11.1 REFERENČNI PRIMERI – ADRENALINSKI PARKI	79
5.4.12 JEKLENICA (ZIPLINE)	80
5.4.12.1 REFERENČNI PRIMERI – ZIPLINE	80
5.4.13 KOLESARSKA PROGA	81
5.4.13.1 REFERENČNI PRIMERI – KOLESARSKE PROGE	81
5.4.14 RAZGLEDNA PLOŠČAD	82
5.4.14.1 REFERENČNI PRIMERI – RAZGLEDNE PLOŠČADI	83
5.4.15 PAVILJON OB PLOŠČADI	84
5.4.15.1 PAMETNI MUZEJ	84
5.4.15.2 REFERENČNI PRIMERI – INTERAKTIVNI MUZEJI	84
5.4.16 IZOBRAŽEVALNI IN RAZISKOVALNI KAMPUS	86
5.4.16.1 REFERENČNI PRIMERI – KAMPUSI	87
5.4.16.2 ARHITEKTURNA ZASNOVA KAMPUSA	89
5.4.16.3 NASTANITVENI OBJEKT	91
5.4.16.4 REFERENČNI PRIMERI – APARTMAJI	91
5.4.16.5 INFRASTRUKTURA V KAMPUSU	92
5.4.16.6 MEDNARODNO SODELOVANJE IN INOVACIJE	92
5.4.17 ČEBELARSTVO	93
5.4.17.1 REFERENČNI PRIMERI – ČEBELARSTVO	93
5.4.17.2 GOZDNI MED IN BLAGOVNA ZNAMKA	94
5.4.18 SKRBNISTVO IN VZDRŽEVANJE MESTNEGA GOZDA	95
5.5 GRAD	96
5.5.1 PARK PRED GRADOM	96
5.5.2 GRAJSKE OSTALINE	96
5.5.3 REVITALIZACIJA NEKDANJEGA PLANINSKEGA DOMA	97
5.5.4 UREDITEV OKOLICE GRADU	97
5.6 PRISTAVA	98
5.6.1 SOKOLARSTVO	98
5.6.2 ETNOLOŠKA DOMAČIJA	98

5.6.4 GOSPODARSKI OBJEKT	98
5.6.5 APARTMAJI	98
5.7 BLAGOVNA ZNAMKA	99
5.8 VARSTVO NARAVE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ	99
5.9 KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	100
5.10 SISTEM RAVNANJA Z ODPADKI	101
5.11 VPLIVI	102
5.11.1 VPLIVI NA MESTO	102
5.11.2 VPLIVI NA OBČINO	102
5.11.3 VPLIVI NA DRŽAVO	102
6. SWOT ANALIZA	103
6.1 PREDNOSTI PROJEKTA (STRENGTHS)	104
6.2 SLABOSTI PROJEKTA (WEAKNESSES)	104
6.3 PRILOŽNOSTI PROJEKTA (OPPORTUNITIES)	105
6.4 GROŽNJE PROJEKTA (THREATS)	106
6.5 POVZETEK SWOT ANALIZE	106
7. USTANOVITEV FUNDACIJE	107
7.1 NAMEN IN POSLANSTVO	108
7.2 CILJI FUNDACIJE	108
7.3 ORGANIZACIJSKA IN VODSTVENA STRUKTURA	108
7.4 VIRI FINANCIRANJA FUNDACIJE	108
7.5 POVEZAVE IN MEDNARODNO SODELOVANJE	109
7.6 REFERENČNI PRIMERI – FUNDACIJE	109
7.7 POMEN FUNDACIJE	110
8. FAZNOST IZVEDBE	111
8.1 ČASOVNICA IZVEDBE	114
9. ZAKLJUČEK	115

MESTNI GOZD STARI GRAD

Zelena krona mesta Kamnik

UVOD

Obsežni gozd ob Kamniku ni zgolj gozdna površina, temveč prostor, prepleten z zgodovino, kulturno dediščino in izjemnimi naravnimi danostmi. Ko je Stanislav Knez leta 2006 postal njegov lastnik, je prepoznal, da lahko ta gozd postane nekaj več. Postane lahko

MESTNI GOZD STARI GRAD, prostor s pomenom, identiteto in vizijo prihodnosti.

Uresničitev takšne vizije zahteva sodelovanje strokovnjakov z različnih področij. V ta namen je bil oblikovan interdisciplinarni pristop, ki temelji na znanju, izkušnjah in dolgoletnem delu ter omogoča razumevanje, usmerjanje in trajnostni razvoj projekta. Pričujoča programska urbanistična zasnova izhaja iz poglobljene analize preteklosti in sedanjega stanja, prepoznava potencialne prostora ter oblikuje usmeritve za prihodnost. V njej je predlagana temeljna zasnova mestnega gozda, s katerim se bo ponašalo mesto Kamnik.

Lastnik in investitor Stanislav Knez se zaveda, da interdisciplinarni program mestnega gozda presega njegove osebne interese in da mora biti usmerjen v dobro širše skupnosti. Ta dokument je dokaz, da veliki projekti nastajajo tam, kjer se združijo vizija, želje, modrost, družbena odgovornost in strokovno znanje.

Nastanek mesta Kamnik je tesno povezan z dinastično politiko mogočne bavarske plemiške rodbine Andeških, ki je ustanovila mesto in na Bergantovi gori zgradila utrjen grad. V sklopu grajskih ostalin stoji danes neugleden objekt, ki bo s prenovo dobil interaktivni muzej rodbine Andeških grofov, posvečen njihovi dobi in vlogi v križarskih vojnah.

Na previsu Bergantove gore je umeščena atraktivna razgledna ploščad, ki bo obiskovalcem omogočala panoramske poglede na Kamniške Alpe in na širšo Slovenijo vse do Triglava. Posebnost ploščadi je v tem, da omogoča pogled s ptičje perspektive na staro mestno jedro Kamnika, ki leži 200 metrov pod njo. Ob ploščadi je predviden paviljon z interaktivno predstavitevjo stavbne zgodovine mesta Kamnik, od njegovega nastanka do danes.

Program se dopolnjuje z zasnovo sodobnega univerzitetnega kampusa, namenjenega razvoju in skrbi za mestne gozdove, ki bo predstavljal raziskovalno, izobraževalno in trajnostno središče projekta.

Na starograjskem travniku Pristava med Bergantovo goro in Veliko špico je predvidena vzpostavitev Centra slovenskega sokolarjenja z vrtom ptic ujed.

Celotno programsko zasnovo obkroža obsežen mestni gozd, ki se razprostira na površini 142 hektarov. »Zlato starograjskega gozda« – gozdni med, bo postal glavni produkt prepoznavne blagovne znamke »Stari grad«.

Motorni promet na območju mestnega gozda Stari grad bo nadzorovan, omejeno število parkirišč pa plačljivo. Iz Kamnika bo dostop do osrednjih točk na Starem gradu omogočen s pomočjo poševnega dvigala. S tem bo mestni gozd pridobil trajno prometno ureditev in obenem izjemno turistično atrakcijo.

MESTNI GOZD STARI GRAD Zelena krona mesta Kamnik

1. MESTNI GOZDOVI

1.1 DRUŽBENE KORISTI URBANIH GOZDNIH POVRŠIN

Zelene površine na urbanih območjih nudijo prebivalcem in obiskovalcem oddih od mestnega stresa, hkrati pa spodbujajo sodelovanje skupnosti, gibanje in povezanost z naravo.

Poleg tega lahko mestne gozdne površine služijo tudi za izobraževalni in raziskovalni namen, zlasti na področju biotske raznovrstnosti, ekologije in pomena trajnostne skrbi za okolje. Programi, ki vključujejo lokalne šole in skupine pri sajenju ter vzdrževanju dreves, dodatno krepijo občutek odgovornosti do mestnih zelenih površin in gradijo kulturo mesta.

1.2 KAJ SO MESTNI GOZDOVI

Mestni gozdovi so naravna območja v mestnih in primestnih okoljih, ki pripomorejo k izboljšanju kakovosti življenja in ohranjanju ekološkega ravnovesja. Poleg estetske vrednosti opravljajo številne funkcije – čistijo zrak, blažijo hrup in temperaturne ekstreme, prispevajo k ohranjanju čistih vodnih virov ter spodbujajo biotsko raznovrstnost v urbanem prostoru.

V primerjavi z ostalimi gozdnimi površinami so mestni gozdovi enostavno dostopni, zato je njihov obisk izrazito povečan. Običajno so v njih načrtno urejene rekreacijske, učne in tematske poti ter vstopne točke z informativnimi tablami, ki obiskovalcem omogočajo boljše razumevanje gozda in njegovega pomena. S tem postanejo tudi privlačne turistične in izobraževalne destinacije.

1.3 MESTNI GOZDOVI V SLOVENIJI

V številnih slovenskih mestih so mestni in primestni gozdovi uradno razglašeni za gozdove s posebnim pomenom. Lokalni odloki jih ščitijo pred krčenjem in določajo njihov razvoj v smeri krepitve socialnih in ekoloških funkcij. S tem se mesta zavezujejo k trajnostnemu upravljanju teh območij in k zagotavljanju njihove dostopnosti za prebivalce in obiskovalce.

Trenutno ima v Sloveniji 16 večjih in manjših mest z odloki zaščitene mestne in primestne gozdove, ki skupaj obsegajo več kot 5.000 hektarjev površin. Pri razvoju mestnih gozdov ni pomembna velikost naselja, temveč predvsem prepoznavanje njihove vrednosti in pomena za lokalno skupnost.

1.4 UPRAVLJANJE MESTNIH GOZDOV

Mestni gozdovi se od drugih gozdov ne razlikujejo bistveno, vendar je njihovo upravljanje prilagojeno njihovemu socialnemu in ekološkemu pomenu. Gospodarjenje temelji na načelih sonaravnosti in trajnosti, kjer se posebna pozornost namenja zaščiti gozdnih sestojev in varnosti obiskovalcev. Sečnja in spravilo lesa potekata previdno, z manjšo intenziteto, pri čemer se vedno upošteva varnost obiskovalcev ter zaščita sprehajalnih poti.

Aktivno gospodarjenje z mestnimi gozdovi je nujno za njihovo vitalnost in stabilnost, saj so ti gozdovi zaradi specifičnih rastišč bolj izpostavljeni naravnim nesrečam. Velika večina mestnih gozdov je v zasebni lasti, zato morajo obiskovalci spoštovati gozdni bonton in pravila, ki so običajno navedena na informativnih tablah.

Uresničevanje družbenih in socialnih funkcij v mestnem gozdu je mogoče le s soglasjem lastnikov in v sodelovanju med občino in zasebnimi lastniki. Če se z razglasitvijo za »gozd s posebnim pomenom« zaradi posebne narave in vloge tega gozda omeji uživanje lastnine, ima lastnik gozda pravico zahtevati ustrezno nadomestilo ali davčne olajšave. Višino nadomestila se določi s sporazumom med lastnikom gozda in občino.

Ozaveščena mesta sprejemajo strategije mestnih gozdov, ki krepijo zavedanje o njihovem pomenu, spodbujajo ureditev stanja, se odločajo za odkup gozdov in jih vključujejo v prostorsko načrtovanje. Mestni gozdovi so zaradi urbanizacije pod nenehnim pritiskom. Pritiski za spremembo namembnosti so v urbanih območjih največji, zato so odloki in strategije bistveni zaščitni mehanizmi proti uničenju teh naravnih območij. Usklajevanje interesov in načrtovanje ukrepov v mestnih gozdovih je zahtevnejše kot v drugih gozdovih, saj mora biti pri tem upoštevan večji obisk in posledično varnost obiskovalcev.

Načrtovanje je prilagojeno različnim vrstam rekreacije, ob tem pa je treba upoštevati tudi izvajanje številnih nedovoljenih aktivnosti, ki so v zadnjem času v mestnih gozdovih vse pogostejše. Zato je nujen tudi ustrezen nadzor, ki zagotavlja spoštovanje omejitev in usmeritev v pravilno in kulturno uporabo teh območij.

Vstop v mestni gozd je prost, a to ne pomeni, da v njem ne veljajo določena pravila obnašanja. Gozdno cvetje, gobe, plodovi in mah so nujni za življenje gozda, zato je njihovo nabiranje omejeno ali celo prepovedano. Med običajne prepovedane aktivnosti spadajo vožnja z motornimi vozili, vožnja s kolesi izven urejenih kolesarskih poti, odlaganje smeti in odpadkov, kurjenje (razen na urejenih kuriščih), uničevanje naravnih dobrin ter vznemirjanje živali.

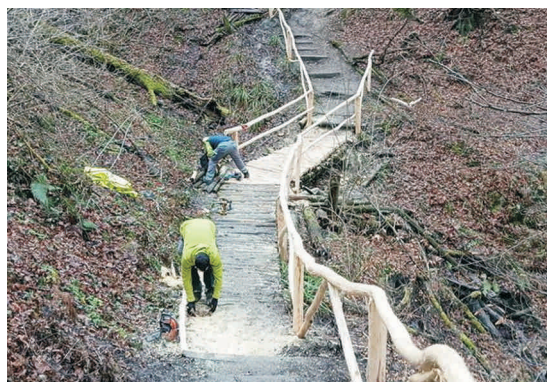
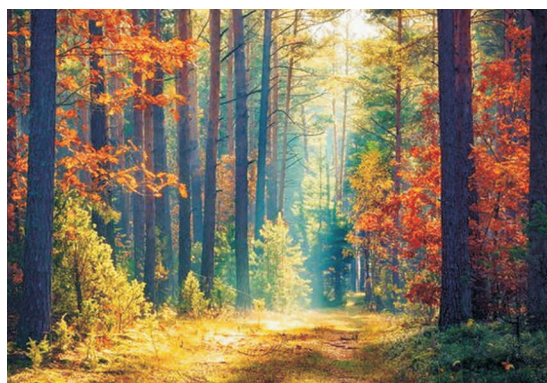
1.5 GOZDNE UČNE POTI

Gozdne učne poti so zasnovane za naravoslovno izobraževanje in omogočajo obiskovalcem spoznavanje različnih vidikov narave, kot so rastline, živali, gozdarstvo, naravni pojavi in tradicionalne obrti, povezane z gozdom. Poti so običajno dolge nekaj kilometrov in večinoma niso preveč zahtevne, saj so prilagojene sprehajalcem in obiskovalcem vseh starosti. Zaradi enostavne dostopnosti so odlična priložnost za rekreacijo, hkrati pa omogočajo tudi izobraževanje v naravi.

Poti so skrbno urejene, da zagotovijo varno in prijetno izkušnjo. Z arhitekturnimi ureditvami, kot so stopnišča, ograje, klopi in načini odvodnjavanja, ki preprečujejo erozijo tal se zagotovi dobra prehodnost poti v vseh vremenskih razmerah. Ob teh poteh so pogosto postavljene informativne table, ki obiskovalcem nudijo podatke o rastlinskih in živalskih vrstah, geoloških značilnostih, naravnih pojavih ter zgodovinskih in kulturnih pomnikih, ki se nahajajo ob poti.

Nekateri mestni gozdovi so opremljeni tudi z brošurami ali letaki, ki jih obiskovalci lahko dobijo v lokalnih turističnih organizacijah oz. v vstopnem središču in ki dodatno obogatijo izkušnjo obiska. V današnjem času so gozdne učne poti lahko opremljene tudi z interaktivnimi elementi, kot so QR kode, ki omogočajo dostop do dodatnih vsebin preko mobilnih aplikacij za bolj poglobljeno učenje in boljšo orientacijo v gozdu.

Poleg naravoslovnega in kulturnega izobraževanja gozdne učne poti prispevajo tudi k večji ozaveščenosti o pomenu ohranjanja narave, trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ter spoštovanja okolja, saj je gozdni ekosistem pomemben za ohranjanje ekološkega ravnovesja in kakovosti življenja v mestnih območjih.

MESTNI GOZD STARI GRAD Zelena krona mesta Kamnik

2. NAMEN IN CILJI

Namen programsko urbanistične zasnove je, da se obširne gozdne površine, ki ležijo neposredno ob starem mestnem jedru Kamnika, uredijo v mestni gozd z večnamensko vrednostjo za prebivalce in obiskovalce.

Zasnova predstavlja strategijo razvoja starograjskega gozda, ki uravnoteženo povezuje turizem, rekreacijo, izobraževanje, raziskave in gospodarjenje z naravno in kulturno dediščino. Realizacija projekta bo obogatila življenje prebivalcev ter prispevala k prepoznavnosti Kamnika in k razvoju trajnostnega turizma v mestu in regiji.

2.1 OHRANJANJE KULTURNE IN NARAVNE DEDIŠČINE

Revitalizacija Starega gradu in vzpostavitev mestnega gozda morata potekati skladno z zgodovinskimi in konservatorskimi smernicami. S tem se zagotavlja zaščita arhitekturnih, arheoloških in naravnih vrednot, hkrati pa se ohranja identiteta in zgodovinska prepoznavnost prostora.

2.2 IZBOLJŠANJE DOSTOPNOSTI OBMOČJA

Z vzpostavitvijo nove infrastrukture, vključno s parkirišči, pešpotmi, kolesarskimi stezami in poševnim dvigalom, bo območje dostopno za vse obiskovalce, tudi za gibalno ovirane osebe.

2.3 RAZVOJ TRAJNOSTNEGA TURIZMA

Trajnostni turizem temelji na doživljanju narave, spoštovanju lokalne dediščine, kulture in tradicije, pri čemer je poudarek na varovanju narave, ekološki mobilnosti in predvsem na ohranjanju življenjskega duha lokalne skupnosti.

Mestni park z učnim gozdom bo ponujal ekološke aktivnosti, raziskovanje biodiverzitete in ohranjanje lokalnih ekosistemov. Z vključitvijo kulturnih in turističnih vsebin, kot so razgledna ploščad, interaktivni muzeji, gozdni arboretum, rekreativne in druge dejavnosti, bo območje postalo atraktivna destinacija za obiskovalce z različnimi interesi.

2.4 SPODBUJANJE IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKAV

Vzpostavitev raziskovalnega in izobraževalnega centra bo omogočila izpeljavo inovativnih programov, ki bodo povezali šole, univerze in znanstvene ustanove ter druge raziskovalne centre. S tem se bo omogočil razvoj novih vsebin, ki bodo prispevale k razširitvi izobraževalnih in raziskovalnih standardov v Sloveniji in Evropi.

2.5 SPODBUJANJE LOKALNEGA GOSPODARSTVA

Projekt bo dopolnil turistično ponudbo, ustvaril nova delovna mesta in okreplil sodelovanje z lokalnimi pridelovalci, obrtniki in podjetniki.

Urejeno naravno okolje, možnosti za zdrav način življenja lokalnega prebivalstva in kakovostni programi omogočajo harmonično sobivanje z naravo. Zadovoljni prebivalci so tudi najboljši gostitelji obiskovalcev, kar v veliki meri pripomore k pozitivni izkušnji obiska.

MESTNI GOZD STARI GRAD Zelena krona mesta Kamnik

3. PRAVNI OKVIR

Lahko se odstrani tudi vodohram, ki zavzema dobršen del grajskega dvorišča. Ukine naj se parkirišče na gradu, omogoči pa dostop le nujnim servisnim vozilom. Na prostoru sedanjega parkirišča naj se vzdrži travnata površina, ki naj ne bo prepuščena zaraščanju.

Novejši moteči objekti, ki jih ni moč odstraniti (planinski dom) naj se s svojim zunanjim videzom čim bolj prilagodijo grajskim poslopjem (streha, okenske odprtine, obdelava fasad itd.). Tudi sicer naj se v pasu okrog zunanjega obzidnega plašča poseka drevje in podrast ter vzdrži čistina - tako zaradi videza gradu kot zaradi preprečevanja ponovnega zaraščanja.

3.3 IZVLEČKI IZ OBČINSKIH PROSTORSKIH AKTOV

3.3.1 ODLOK O OPN KAMNIK

56. člen; Stari grad: Najpomembnejša znamenitost Kamnika sta Kamniška srednjeveška gradova. Stari grad mora v naslednjem obdobju postati ena ključnih prepoznavnih točk mesta Kamnik, širše regije in Slovenije. Na Starem gradu je predvidena postavitve centralnega evropskega muzeja Andeške rodbine ter njihove dobe in križarskih vojn. Stara domačija pod gradom (Novi trg 5), ki je zavarovana kot kulturni spomenik lokalnega pomena se revitalizira in prezentira kot kulturna dediščina. Posestvo ob stari domačiji se nameni razvoju turističnih programov, ki pa jih je treba uskladiti z varstvom kulturne dediščine. Predvidena je izgradnja novih apartmajev. Poleg povezave z avtobusom je nujna tudi ponovna vzpostavitev peš povezave med mestom in Starim gradom, ki predstavlja eno od pomembnih prečnih povezav mesta z levim bregom reke Kamniške Bistrice. Preveri se možnost dostopa na grad s sedežnico ali vzpenjačo, ki naj poteka po severnem pobočju hriba. Gradnje v območju se načrtujejo s podrobnimi prostorskimi načrti.

Enota urejanja prostora: KA -171, Namenska raba prostora: G, Način urejanja prostora: OPPN, Usmeritve za OPPN: Predviden OPPN za letno-zimsko sankališče oziroma postavitve druge žičniške naprave. Pri načrtovanju je treba v največji možni meri ohranjati obstoječo visokoraslo vegetacijo. Pred posegom je treba preveriti habitatne tipe in zavarovane vrste. Poseg naj se omeji na najmanjši možni obseg. Po izvedeni sečnji se uredi gozdni rob.

Enota urejanja prostora: KA-191, Namenska raba prostora: BT, Način urejanja prostora: OPPN, Usmeritve za OPPN: Predviden OPPN za izgradnjo ekološko turistične vasi. Pred pričetkom postopka priprave OPPN je treba izdelati celovite strokovne podlage in idejno zasnovo območja. Ekološko turistična vas se načrtuje kot samooskrbna, z objekti grajenimi iz klasičnih naravnih materialov po vzoru kvalitetne arhitekture širšega območja Kamnika. Namestitveni objekti naj bodo eno apartmajski, pritlični z izkoriščeno mansardo. Pri vhodu na območje se locira servisni objekt in skupne parkirne površine. Pred pričetkom gradnje objektov se najprej izvede vsa potrebna gospodarska infrastruktura, ki bo zagotavljala samooskrbo območja. Pri gradnji objektov je treba zagotoviti zadosten odmik od gozdnega roba. Pri načrtovanju ureditev je treba zagotoviti neoviran dostop do gozda za potrebe gospodarjenja ter omogočiti prostore za začasno skladiščenje lesa.

3.3.2 JAVNA RAZGRNITEV SD OPN 2

Javna razgrnitev Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Kamnik št. 2 (junij 2022).

Enota urejanja prostora: KA -149, Namenska raba prostora: BT, K2, G, Način urejanja prostora: PPIP, Usmeritve: Območje je namenjeno ohranjanju kulturne dediščine, izobraževanju in turistični dejavnosti. Območje Starega gradu nad Kamnikom, ki je razglašeno za kulturni spomenik lokalnega pomena se obnovi in prezentira v skladu s

smernicami izdelanega konservatorskega načrta (dr. Milan Sagadin, ZVKDS OE Kranj, marec 2008). Na podlagi izvedenih predhodnih arheoloških raziskav bo mogoča postavitve morebitnih novih elementov za zaščito in izrabo prostorov. Ob severnem obzidju se predvidi obnova platoja. Ureditev parkirišča je dopustna samo pogojno, če se na podlagi rezultatov izvedenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je to možno, in le v okviru celostne ureditve območja*. Predvidena je prenova obstoječega objekta, pri čemer etažnost objekta ostaja nespremenjena (P+3) oblikovanje se mora čim bolj prilagoditi grajskim poslopjem. Prizidava na vzhodni fasadi objekta za potrebe izvedbe dvigala je dopustna samo pogojno, če se na podlagi rezultatov izvedenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je to dopustno. V primeru prizidave za dvigalo se mora prizidek oblikovno uskladiti z obstoječim objektom. V sklopu prenove objekta je predvidena tudi ureditev novega dostopa, vključno z ureditvijo dostopa do grajskega dvorišča pri čemer je treba pred načrtovanjem izvesti predhodne arheološke raziskave in na podlagi rezultatov izdelati projekt. Ureditve, ki bodo posegale v sklenjena območja gozda se načrtujejo tako, da se z njimi ne bo zmanjšala sposobnost ugodnega zagotavljanja ekoloških in socialnih funkcij na sosednjih gozdnih zemljiščih, zlasti varovalne in zaščitne funkcije. Pri načrtovanju je treba v največji možni meri ohraniti obstoječo visokoraslo vegetacijo. Gradbeni poseg naj se omeji na najmanjši možni obseg. Po izvedeni sečnji se uredi gozdni rob. Pred načrtovanjem posegov na območju kulturnega spomenika je potrebno izvesti predhodne arheološke raziskave za vse posege v območju enote urejanja je potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno mnenje (soglasje). V območju z opredeljeno namensko rabo G je dovoljena gradnja razgledne ploščadi s spremljajočim objektom.

Enota urejanja prostora: KA -171, Namenska raba prostora: G, Način urejanja prostora: OPPN, Usmeritve za OPPN: Predviden OPPN za letno-zimsko sankališče oziroma postavitve druge žičniške naprave. Pri načrtovanju je treba v največji možni meri ohraniti obstoječo visokoraslo vegetacijo. Pred posegom je treba preveriti habitatne tipe in zavarovane vrste. Poseg naj se omeji na najmanjši možni obseg. Po izvedeni sečnji se uredi gozdni rob.

*Opomba 1: Ker je OPN iz leta 2015 že zastarel, saj temelji na izhodiščih in zasnovah iz let 2007–2009, bo potrebna njegova prilagoditev sodobnim potrebam in trajnostnim usmeritvam. To se nanaša predvsem na prometno ureditev mesta in Starega gradu.

3.3.3 DOLOČITEV OPPN-JEV ZA OBNOVO PO POPLAVAH

Elaborat: Določitev območij za izdelavo OPPN-jev za obnovo po poplavih (01/2024, junij 2024), KAM33 Stari grad.

Izhodišče za programski sklop »Grad« so kulturno – zgodovinske vsebine s poudarkom na prikazu nastanka gradu in na prezentaciji njegovih ostalin, prikazu stavbnega razvoja mesta Kamnik in predstavitvi pomena rodbine Andechs na Slovenskem.

Razgledna ploščad poleg izjemnega razgleda po širši okolici vse do Triglava, ponuja pogled na Kamnik iz ptičje perspektive. Dimenzije ploščadi omogočajo tudi organizacijo kulturnih programov kot so koncerti klasične in sodobne glasbe ter gledališke predstave, predvidene pa so tudi raznovrstne predstavitve, omizja, pogostitve, poroke,...

Predlagani program v sklopu »Gozd« izhaja iz možnosti, ki jih nudi neokrnjena narava v neposredni bližini Kamnika. Z izobraževalnimi, rekreativnimi, razvedrilnimi, adrenalinskimi in športnimi vsebinami se bogati ponudba in ustvarijo se dodatni pogoji, da se obiskovalci v Kamniku zadržijo dlje časa.

Pobočje Starega gradu je priljubljena sprehajalna točka meščanov, saj

jim omogoča hitro dostopen in neposreden stik z naravo ter zmerne vsakodnevne rekreacijske izzive, ki so na vrhu poplačani s čudovitimi razgledi. Celotno pobočje Starega gradu, ki sega od vznožja hriba v Kamniku do gradu, se strokovno uredi v urejen učni gozd.

Površina celotnega gozdnega parka znaša 145 ha.

V parterju Kamnika je za potrebe Starega gradu načrtovano parkirišče na desnem bregu Nevljice z 200 parkirnimi mesti. Od tu se na Stari grad dviga vzpenjača. Vstopna postaja v vzpenjačo se nahaja v neposredni bližini centralnega parkirišča ob Nevljici.

3.3.4 ODLOK O SD OPN 2

Programsko urbanistična zasnova ne more in ne sme upoštevati Odloka o spremembah in dopolnitvah občinskega prostorskega načrta Občine Kamnik št. 2 (Uradni list RS, št. 95/24, 16. 10. 2024), saj **odlok temelji na nepravilnostih in je torej nezakonit, kljub temu da ga je potrdil Občinski svet.**

Ena od nepravilnosti, ki jih je občina izvedla po javni razgrnitvi SD OPN 2, je uvedba 14. člena v odlok SD OPN 2, ki pravi: »V 56. členu se v petem odstavku črta stavek, ki se glasi: 'Preveri se možnost dostopa na grad s sedežnico ali vzpenjačo, ki naj poteka po severnem pobočju hriba'«.

V Prilogi 2 Odloka o SD OPN 2 je občina po javni razgrnitvi v tekstualnem delu odloka izbrisala OPPN KA -171 iz občinskega prostorskega načrta. Nezakonito dejanje je občina izvedla brez vednosti lastnika in ga celo poskušala zavesti, saj je OPPN KA -171 pustila opredeljen v grafičnem delu Odloka o SD OPN 2. S tem samovoljnim dejanjem je Občina Kamnik začasno zaustavila potek vzpostavitve mestnega gozda.

Zaradi te nezakonite spremembe v SD OPN 2 programsko urbanistična zasnova lahko temelji le na Odloku o OPN Kamnik iz leta 2015 in na zakonsko pravilnem osnutku občinskega prostorskega načrta (SD OPN 2), ki je bil javno predstavljen na razgrnitvi junija 2022 in v katerem je OPPN KA-171 opredeljen in vrisan v prostorskem aktu.

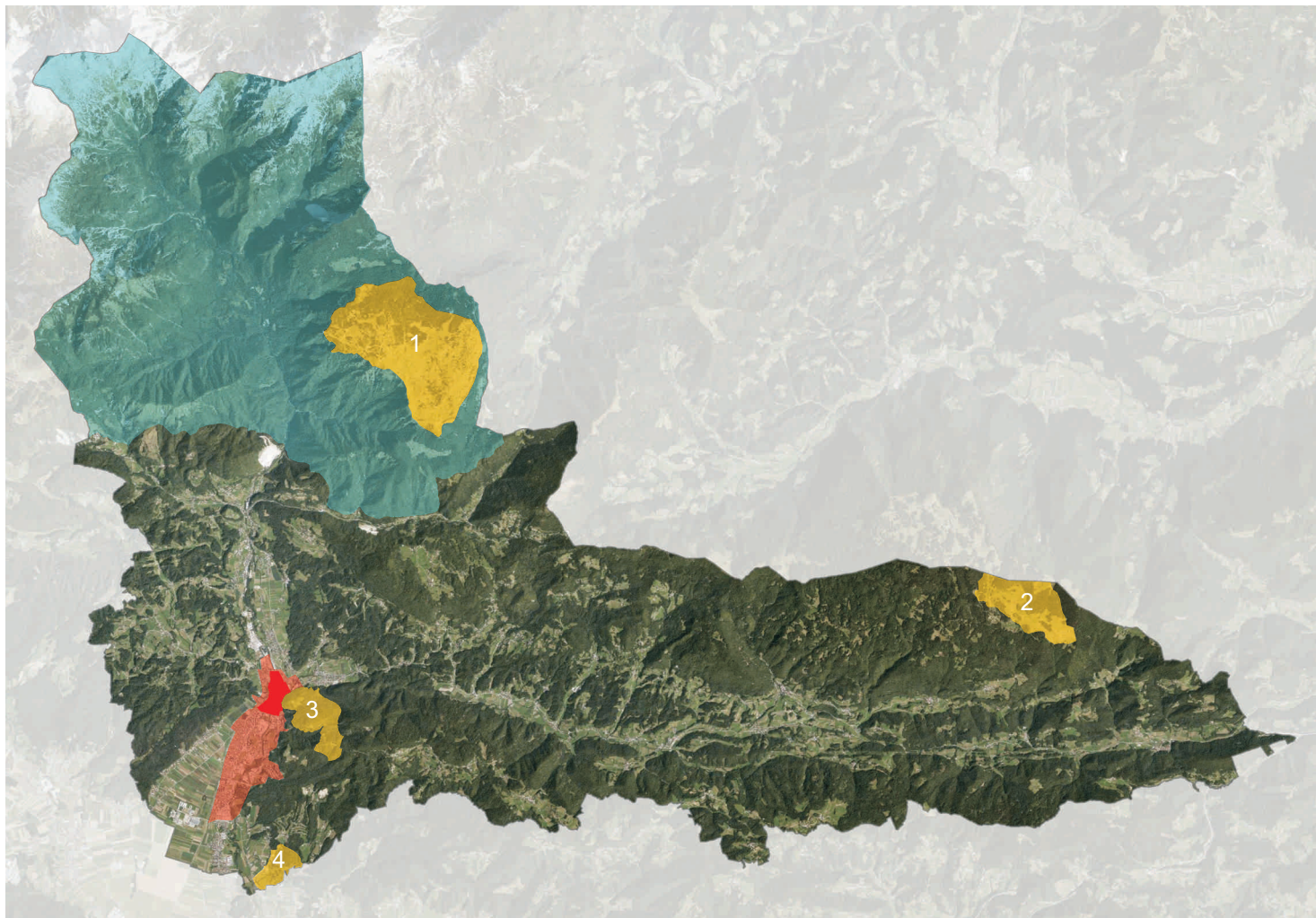
Za pravno relevantnost pričujoče programsko urbanistične zasnove in omogočanje nadaljnjih postopkov bo občina morala upoštevati 127. člen Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Kamnik (Uradni list RS št. 86/12.11.2015). Ta člen določa možnost izdelave OPPN za posamezno enoto urejanja prostora ali manjše območje znotraj enote urejanja, tudi če niso zajeta v karti izvedbenega dela OPN, če je to potrebno po sprejetju občinskega prostorskega načrta.

V tem okviru se mora določiti meja OPPN ter izdelati prikaz vplivov in povezav s sosednjimi območji, oziroma koncept povezav in infrastrukturnega urejanja za celotno enoto urejanja prostora. Mestni gozd Stari grad spada med prostorske ureditve, ki so ključne za prepoznavnost občine in glede na nepravilnost v odloku o SD OPN 2, bo občina morala zagotoviti tudi kritje stroškov izdelave prikaza vplivov in povezav s sosednjimi območji.

MESTNI GOZD STARI GRAD **Zelena krona mesta Kamnik**

4. OBSTOJEČE STANJE

4.1 OBČINA KAMNIK

Občina Kamnik leži v osrednji Sloveniji in šteje približno 30.000 prebivalcev. Občina je del širšega območja Osrednje Slovenije, ki se nahaja na presečišču pomembnih evropskih transportnih koridorjev.

Zaradi bližine močnih urbanih središč, Ljubljane (5) in Kranja (6), nacionalnega letališča (7) ter železniške povezave s prestolnico ima občina velik potencial za krepitev svoje vloge v regiji, tako na področju turizma, gospodarstva kot trajnostnega urbanega razvoja.

Izjemne naravne in kulturne vrednote v občini predstavljajo možnost za razvoj uravnoteženega turizma. Ta temelji predvsem na športno-rekreacijskih dejavnostih, bogatih naravnih lepotah, kot so alpski regijski park s Kamniško Bistrico in Kamniškimi Alpami, Tuhinjska dolina, Menina planina, Biba planina, ter na kulturnih vrednotah, kot so staro mestno jedro Kamnika, gradovi in arboretum Volčji potok.

Občina Kamnik obsega 26.560 ha in vključuje raznolike zelene površine, od ravnin do hribovja in alpskega sveta.

Ravninski predeli: približno 1.600 ha (6 % površine občine).
 Hribovje in gričevje: 61 % površine, večinoma gozdната območja.
 Alpski svet: 8.800 ha (33 % občine).

Posebna zelena območja, ki so ali bodo v bližnji prihodnosti pomembna za razvoj turizma, pohodništva in rekreacije so:

- 1) Velika planina, Mala planina in Gojska planina: skupaj 709 ha
- 2) Biba planina: 185 ha
- 3) Starograjski gozdovi: 142 ha
- 4) Arboretum: 73 ha

- alpski svet
- posebna zelena območja
- mesto Kamnik
- staro mestno jedro

Lega občine v Sloveniji

4.2 MESTO KAMNIK

Kamnik je eno najstarejših slovenskih mest z bogato kulturno dediščino.

Mesto šteje približno 14.000 prebivalcev in je upravno, kulturno, turistično in industrijsko središče občine Kamnik. Naselje, ki se je razvilo pod južnimi obronki Kamniških Alp, na robu kotline ob izteku reke Kamniške Bistrice iz ozke doline, je vpeto med Žalski hrib in Bergantovo goro (Stari grad).

Kamnik je deveto največje mesto v Sloveniji, celo večje od mestnih občin, kot so Nova Gorica, Krško, Murska Sobota in Slovenj Gradec in je eno od redkih večjih slovenskih mest, ki nima mestnega gozda.

Mesto je odlično povezano tako na nacionalni kot mednarodni ravni:

23 km do Ljubljane,
25 km do Kranja,
15 km do Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana,
hitri dostop do avtocestnega križa A1 in A2, ki omogoča povezavo z Avstrijo in s širšo regijo,
redne železniške in avtobusne povezave z Ljubljano.

Velika planina

Sv. Primož nad Kamnikom

Arboretum, Volčji potok

Staro mestno jedro

Stari grad nad Kamnikom

Starograjski gozd m 1 : 10.000

4.3 STAROGRAJSKI GOZD

Starograjski gozd se razprostira tik nad starim mestnim jedrom. S svojimi koordinatami 46°13'24" N, 14°37'02" E leži na jugozahodnem delu občine Kamnik. Območje gozda obsega 142,58 hektarjev površine.

Bergantova gora (1), ki se dviga približno 200 metrov nad starim mestnim jedrom Kamnika, omogoča osupljive panoramske razglede, ki segajo od Kamniško-Savinjskih Alp na severu, Julijskih Alp na zahodu vse do večjega dela nižinske osrednje Slovenije na jugu. Zaradi tega je Bergantova gora ena najbolj izrazitih in atraktivnih razglednih točk v Sloveniji.

4.4 LASTNIŠTVO

Območje starogradskega gozda (142,58 ha) je v lasti treh glavnih lastnikov:

1) Stanislav Knez, Spodnji Razbor 12, 2381 Podgorje pri Slovenj Gradcu (95,54% lastništva)

Stanislav Knez je največji lastnik, saj ima v lasti 136,21 hektarja, kar vključuje gozdne površine (127,50 ha), OPPN KA 171 (5,42 ha), OPPN KA 191 (3,18 ha), in PPIP KE 149 (0,11 ha). Lastništvo se nanaša na sledeče številke parcel: 997/1, 1106/3, 1161/2, 1161/1, 998/1, 1160/21, 1160/16, 1161/6, 1105/5, 1160/17, 1105/7, 997/3, 1160/19, 1145, 1105/1, 1160/23, 1106/1, 1911, 1105/2, 998/3, 1321, 1160/25, 1141/1, 81/13, 82/1, 86/2, 81/11, 85/1, 87, 81/17, 81/12, 81/23, 82/2, 81/14, 89, 593/2 in 83; vse k.o. 1911 – Kamnik.

2) Drago Pevec, Češminova ulica 11, 1230 Domžale (2,90% lastništva)

Drago Pevec ima v lasti 4,14 hektarja zemljišča, ki se nahaja na Pristavi med Bergantovo goro in Veliko Špico. Lastništvo se nanaša na sledeče številke parcel: 1154, 1153/2, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153/1, 1153/4, 1153/5, 1153/6, 1155, 1156, 1157/1, 1157/2, 1157/3, 1158/1, vse k.o. 1911 – Kamnik.

3) Občina Kamnik, Glavni trg 24, 1241 Kamnik (1,47% lastništva)

Občina Kamnik ima v lasti 2,23 hektarja, kar vključuje območje ostalin srednjeveškega gradu (0,36 ha), cesto (1,06 ha), cesto Kamnik - Palovče (0,44 ha), pešpot (0,23 ha) in staro pot (0,14 ha).

Opomba: Poleg treh glavnih lastnikov se na območju starogradskega gozda nahaja še nekaj manjših lastnikov, katerih lastništvo se nahaja na določenih segmentih glavne dostopne ceste (Damjan Dolinšek, Peter Repanšek, Lidija Gjurin, Andrej Štrumbelj, Vilko Smrečnik, Anton Pirš). Njihov delež lastništva znaša zgolj 0,09% celotnega območja starogradskega gozda.

Občina Kamnik in družina Pevec ne sodelujeta neposredno pri pripravi programske urbanistične zasnove Mestni gozd Stari grad. Kljub temu bi bilo za uspešno izvajanje programa zaželeno vzpostaviti medsebojno povezovanje vseh treh lastnikov, z namenom doseganja skupne koristi in usklajenih ciljev.

Vzporedno z izvajanjem programa bi lahko nastala skupna blagovna znamka »Stari grad« z enotno grafično podobo, pod katero bi se predstavljale vse dejavnosti na območju: programi, objekti, vstopnine, izdelki, gostinska ponudba, delavnice, prenočišča, prevozi itd. Takšna integracija bi omogočila medsebojno dopolnjevanje programov in ustvarila celovito obiskovalčevo izkušnjo, ki bi koristila tako lastnikom kot obiskovalcem.

Predpogoj za uspešno revitalizacijo Starega gradu je, da občina Kamnik pristopi k sodelovanju in da projekt mestnega gozda uvrsti med svoje prioritete strateške projekte.

4.5 OPIS NARAVNIH ZNAČILNOSTI

4.5.1 GEOLOGIJA

Kamniška kotlina je glacialno oblikovana alpska dolina. Razprostira se med Kamniškimi Alpami na severu in naravnim grebenom na jugu, ki poteka od Tunjic na zahodu vse do Motnika na vzhodu.

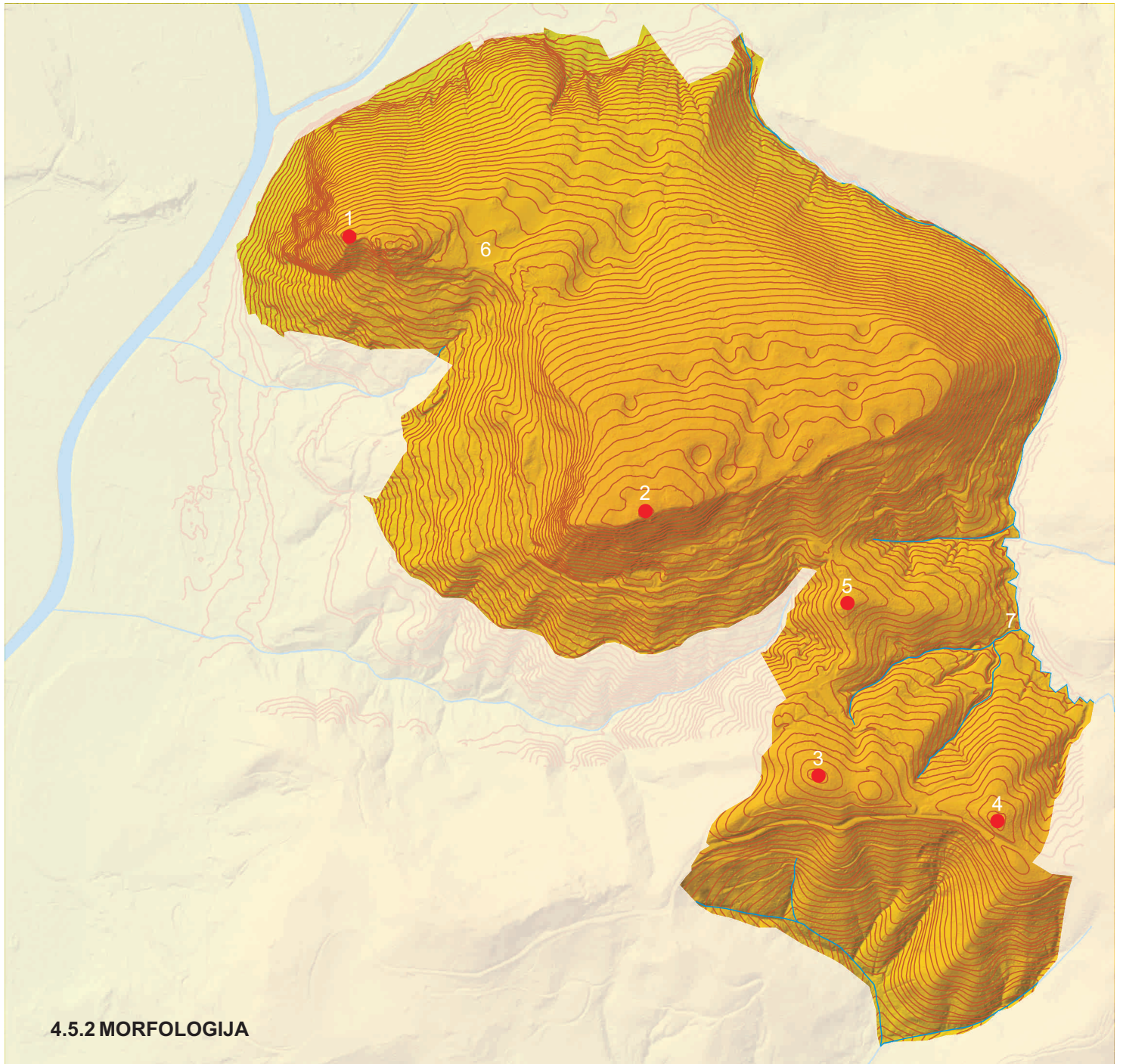
Najožji in najnižji del tega grebena poteka med Malim gradom in Starim gradom, kjer se nahaja naravni prehod širine približno 150 metrov. Domneva se, da je ta prehod nastal zaradi ledeniške reke Kamniške Bistrice, ki je v času ledenih dob oblikovala to območje.

V tistem obdobju naj bi bilo v Kamniški kotlini jezero, ki ga je omejeval naravni greben. Kamniška Bistrica se je prelivala čez greben, kar bi lahko pomenilo, da so bili na tem mestu nekoč slapovi, ki so se prelivali proti Mengeškemu polju.

Geomorfološki procesi in erozija so skozi čas zmanjšali višino grebena, dokler Kamniška Bistrica ni popolnoma izravnala terena. Nastalo je ozko grlo, ki danes tvori temelj Kamnika. To potrjuje tudi dejstvo, da sta hriba Mali in Stari grad sestavljena iz kompaktne skale, medtem ko so pred in za njima prodnata tla.

Območje starograjskega gozda je geološko raznoliko in sestavljeno iz apnenca ter glinastih in kremenčevih skrilavcev.

- apnenec
- glinasti skrilavec
- melišče (grušč)

4.5.2 MORFOLOGIJA

Področje starograjskega gozda je morfološko močno razgibano. Vznóžje, kjer se starograbski gozd dotika mesta, se nahaja na 380 m nadmorske višine. Vrhovi gozda pa dosegaó naslednje nadmorske višine:

- 1) Bergantova gora: 587 m n. v.
- 2) Velika Špica: 676 m n. v.
- 3) Straža: 623 m n. v.
- 4) Babji trebuh: 622 m n. v.
- 5) Knežji vrh na starograbskem Sedlu: 600 m n. v.

Hribine so strme in v povprečju presegajo 30 stopinjski naklon. Zahodni pobočji Bergantove gore in Velike Špice dosegaó 60 stopinjski naklon.

Med Bergantovo goro in Veliko Špico se nahaja položnejša Pristava(6), ki ima 553 m n. v. in predstavlja naravno prehodno točko med obema vrhovoma.

Na območju se nahajajo zgolj manjši potoki. Največji med njimi je Suhi potok (7) na skrajnem vzhodnem delu območja.

4.5.3 GOZDNI SESTOJI

Gozdni sestoji starograjskega gozda vsebujejo predvsem mešane drevesne vrste, kar prispeva k biotski pestrosti in naravnemu ravnovesju. Prevladujeta buke in gaber, vendar se na tem območju pojavljajo tudi druge drevesne vrste, kot so smreka, javor, kostanj, bor in jelka. Ponekod, predvsem na Pristavi med Bergantovo goro in Veliko Špico, najdemo tudi travniške površine, ki dodatno obogatijo ekosistem.

Odsek K63B - Varovalni gozd

Nahaja se na strmi zahodni in severni hribini starograjskega gozda. Ščiti regionalno cesto, ki poteka pod njim, naselja in zemljišča pred plazovi, izpiranjem in krušenjem na strminah.

Krajevno ime: Stari grad

Rastiščnogojitveni razred: varovalni gozdovi

Nadmorska višina: 380m - 580m

Kamnina: apnenec

Naklon: 40 stopinj

Relief kamnit/skalnat: 40% / 60 %

Sestoji: drogovnjaki do debeljaki bukve in listavcev s posamično primesjo smreke

Funkcije v odseku: varovanje kulturne dediščine in drugih vrednot, estetska, higiensko-zdravstvena, hidrološka, klimatska, lesnoproizvodna, rekreacijska, turistična, varovanje gozdnih zemljišč in sestojev

Kulturna dediščina: naselbinska dediščina: Kamnik - Predmestje Novi trg, spomenik: Kamnik - Arheološko najdišče Stari grad (del)

Odsek K61

Krajevno ime: Babji trebuh

Rastiščnogojitveni razred: kisloljubno bukovje

Nadmorska višina: 530m - 620m

Kamnina: glinasti skrilavci, revnejši

Naklon: 25 stopinj

Relief kamnit / skalnat: 0% / 0 %

Sestoji: debeljak smreke s primesjo bukve in kostanja; mešana mladovja smreke, bukve, bora, javorja in kostanja

Funkcije v odseku: estetska, higiensko-zdravstvena, hidrološka, klimatska, lesnoproizvodna, varovanje gozdnih zemljišč in sestojev

Odsek K62A

Krajevno ime: Stari grad

Rastiščnogojitveni razred: podgorsko bukovje

Nadmorska višina: 450m - 660m

Kamnina: kremenčevi skrilačci

Naklon: 25 stopinj

Relief kamnit / skalnat: 0% / 0 %

Sestoji: poškodovan bukov sestoj v obnovi s primesjo g. javorja, v. jesena in smreke; pomlajene površine po ujmah; debeljak smreke s primešano jelko in bukvijo.

Funkcije v odseku: varovanje kulturne dediščine in drugih vrednot, varovanje naravne dediščine, estetska, higiensko-zdravstvena, hidrološka, klimatska, lesnoproizvodna, rekreacijska, turistična, varovanje gozdnih zemljišč in sestojev

Kulturna dediščina: arheološko najdišče: Kamnik - Naselbina na Veliki Špici (del)

Odsek: K62B

Krajevno ime: Stari grad

Rastiščnogojitveni razred: gorsko bukovje

Nadmorska višina: 440m - 630m

Kamnina: apnenec

Naklon: 35 stopinj

Relief kamnit / skalnat: 10% / 0 %

Sestoji: drogovnjak bukve s primesjo črnega gabra in smreke; sestoj v obnovi bukve s primesjo smreke, gradna in belega gabra

Funkcije v odseku: varovanje kulturne dediščine in drugih vrednot, estetska, higiensko-zdravstvena, hidrološka, klimatska, lesnoproizvodna, rekreacijska, turistična, varovanje gozdnih zemljišč in sestojev

Kulturna dediščina: arheološko najdišče: Kamnik - Naselbina na Veliki Špici (del),

Odsek K63A

Krajevno ime: Stari grad

Rastiščnogojitveni razred: podgorsko bukovje

Nadmorska višina: 400m - 675m

Kamnina: apnenec

Naklon: 25 stopinj

Relief kamnit / skalnat: 10% / 10 %

Sestoji: drogovnjak smreke in bukve s primesjo jelke in listavcev; sestoj v obnovi g. javorja in v. jesena s primesjo bukve

Funkcije v odseku: varovanje kulturne dediščine in drugih vrednot, varovanje naravne dediščine, estetska, higiensko-zdravstvena, hidrološka, klimatska, lesnoproizvodna, rekreacijska, turistična, varovanje gozdnih zemljišč in sestojev

Kulturna dediščina: arheološko najdišče: Kamnik - Naselbina na Veliki Špici (del), spomenik: Kamnik - Arheološko najdišče Stari grad (del),

Odsek K64

Krajevno ime: Stari grad

Rastiščnogojitveni razred: podgorsko bukovje

Nadmorska višina: 400m - 675m

Kamnina: apnenec

Naklon: 35 stopinj

Relief kamnit / skalnat: 5% / 0 %

Sestoji: sestoj v obnovi bukev s primesjo smreke, c. in b. gabra ter javorja; pomlajene površine pretežno listavcev in posamezno smreke

funkcije v odseku: varovanje kulturne dediščine in drugih vrednot, varovanje naravne dediščine, estetska, higiensko-zdravstvena, hidrološka, klimatska, lesnoproizvodna, rekreacijska, turistična, varovanje gozdnih zemljišč in sestojev

Kulturna dediščina: arheološko najdišče: Kamnik - Naselbina na Veliki Špici (del), spomenik: Kamnik - Arheološko najdišče Stari grad,

Odsek K65

Krajevno ime: Babji trebuh

Rastiščnogojitveni razred: kisloljubno bukovje

Nadmorska višina: 450m - 620m

Kamnina: glinasti skrilavci, revnejši

Naklon: 25 stopinj

Relief kamnit / skalnat: 0% / 0 %

Sestoji: sestoj v obnovi smreke, r. bora in bukve z macesnom in kostanjem; debeljak smreke s primesjo bukve, g. javorja, kostanja in c. gabra; mladovja.

Funkcije v odseku: varovanje kulturne dediščine in drugih vrednot, estetska, higiensko-zdravstvena, hidrološka, klimatska, lesnoproizvodna, rekreacijska, turistična, varovanje gozdnih zemljišč in sestojev

Odsek K66

Krajevno ime: Kratna

Rastiščnogojitveni razred: kisloljubno bukovje

Nadmorska višina: 450m - 550m

Kamnina: glinasti skrilavci, revnejši

Naklon: 30 stopinj

Relief kamnit / skalnat: 0% / 0 %

Sestoji: sestoj v obnovi bukev s primesjo smreke, macesna in r. bora

Funkcije v odseku: estetska, higiensko-zdravstvena, hidrološka, klimatska, lesnoproizvodna, varovanje gozdnih zemljišč in sestojev

4.5.4 EKOLOGIJA

Starograjski gozd omogoča preživetje širokemu spektru živalskih vrst, od gozdnih in gorskih ptic do sesalcev, plazilcev in številnih žuželk. Prekomerno in nenadzorovano obiskovanje območja pa vse bolj ogroža občutljive ekosisteme in negativno vpliva na naravne habitate.

Med stalnimi in pogostimi vrstami na tem območju so srna, lisica, veverica, kuna belica, kuna zlatica, jazbec, dihur, velika in mala podlasica ter hermelin. Prav tako so prisotne številne ptice, med katerimi izstopajo navadna kanja, kragulj, skobec, navadna postovka, sokol selec, lesna sova, kozača, velika in mala uharica, mali skovik, koconogi čuk, sraka, siva vrana, šoja, krokar, pivka, črna žolna, zelena žolna, mali detel, veliki detel in triprsti detel.

4.5.5 NARAVNE ZNAMENITOSTI

Na območju starograjskega gozda in njegove okolice se nahajajo štiri od dvanajstih znanih jam v občini Kamnik, ki predstavljajo nezanemarljiv del geološke in biotske dediščine. Te naravne znamenitosti so pomembne tako z geološkega kot tudi z ekološkega vidika, saj nudijo življenjski prostor številnim redkim vrstam, kot so npr. jamski hrošči in ohranjajo dragocene ekosisteme, ki so bistveni za naravno ravnovesje v tem delu Slovenije.

1) Kriško brezno

Tip jame: Poševno in stopnjasto brezno
Dolžina: 22 m, Globina: 18 m, Prosti vstop

2) Veliki Špic

Tip jame: Jama z breznom in etažami, poševna jama
Dolžina: 115 m, Globina: 16 m, Prosti vstop

3) Jama v kamnolomu

Tip jame: Vodoravna jama
Dolžina: 33 m, Globina: 9 m, Prosti vstop

4) Jama nad Starim gradom

Nahajališče jamskih hroščev

4.6 KULTURNA DEDIŠČINA

4.6.1 ZGODOVINSKI PREGLED

Stari grad na Bergantovi gori je ena najpomembnejših zgodovinskih znamenitosti v osrednji Sloveniji. Nosi bogato zgodovino, povezano z dinastijo Andeško Meranskih grofov. Ta grad je bil središče moči, ki je imela velik vpliv na politične, kulturne in gospodarske tokove na tem območju.

Po umoru nemškega kralja Filipa leta 1208 so Andeški, ki so bili obtoženi tega dejanja, svojo politično moč prenesli iz Bavarske na Stari grad nad Kamnikom (Oberstein). Na spodnjem gradu (danes Mali grad) so kovali denar, takratnemu tržnemu naselju pa podelili mestne pravice. Njihova politična moč je bila tolikšna, da so prestavili dotedanjo prometno zvezo med Štajersko in Kranjsko in jo usmerili skozi Kamnik, namesto čez Trojane.

Franciscejski kataster, 1826

- 1) gozd
- 2) pašnik
- 3) stara pot Kamnik - Palovče

Začetek vzpona dinastije Andechsov sega v obdobje, ko je Bertold I. Andeški sklenil zakon z Sofijo Weimar-Orlamundsko, dedinjo posesti na Kranjskem in v Istri. Ta poroka je pomenila hitro rast in širitev družine, katere politična moč in mednarodni vpliv sta bili izjemni. Čeprav je bil njihov vzpon omejen le na dobrih sto let, se z njim ne more primerjati nobena dinastična družina na slovenskih tleh. Tudi vzpon v Sloveniji najbolj opevanih celjskih grofov ni poznal tolikšne hitrosti, niti tolikšne mednarodne evropske širine in višine.

Andeški so sodelovali v treh križarskih vojnah in so imeli pomembne evropske zaveznike, kot sta francoski kralj Filip Avgust in ogrski kralj Andrej III.. Člani družine so se vzpenjali tudi na vrh cerkvene hierarhije, saj je en član družine postal patriarh v Ogleju, drugi pa bamberski škof. Za še večjo veljavo so bile tri članice te dinastije po smrti proglašene za svetnice.

Andeško-Meranski grofje so svojo oblast utrjevali z gradnjo mest, med katerimi so tri slovenska mesta, Slovenj Gradec, Kranj in Kamnik, doživela poseben gospodarski in kulturni vzpon.

Kamnik je postal središče andeške posesti in s tem eden najpomembnejših krajev na Kranjskem v 13. stoletju. V letu 1202 se v Kamniku omenjata dva gradova; Spodnji grad (danes Mali grad) in Zgornji grad (danes ruševine Starega gradu).

Kamniški Stari grad se tako uvršča med najstarejše gradove na Gorenjskem in je bil po vsej verjetnosti zgrajen že v 12. stoletju. Prvič se grad omenja leta 1207. Njegova lega na dominantni točki nad mestom je omogočala nadzor nad prometnimi potmi, ki so vodile iz Štajerske skozi Tuhinjsko dolino na Gorenjsko in Primorsko. Grad na Bergantovi gori je predstavljal tudi simbol politične moči in vpliva, ki je segal daleč izven meja Kamnika in Slovenije.

Kot poroča Valvasor, je Stari grad v 13. stoletju prešel v last Ortenburžanov in pozneje Gallenbergov. Leta 1450 je postal deželno knežji fevd in so ga habsburški vojvode dajali v najem. Leta 1511 ga je prizadel močan potres, ki je povzročil veliko škodo, nato pa je sledil še požar, ko je vanj treščila strela. Po teh poškodbah je grad postal neprimeren za bivanje in uporabo, zato se je njegov najemnik Thurn preselil na grad Križ.

Danes so razvaline Starega gradu na Bergantovi gori slabo ohranjene. Zaradi grobega posega v vzhodni del gradu, ko so po koncu druge svetovne vojne na ruševinah postavili planinski dom, so razvaline nekdanjega gotskega gradu ohranjene le na zahodnem delu platoja. Delno ohranjeno je tudi južno obzidje, kjer so vidni trije vhodi in strelne line. Na glavnem platoju je v temeljih ohranjen obrambni stolp pravokotnega tlorisa.

Grad je skozi stoletja doživel številne prenovne in poškodbe, vendar so kljub temu ohranjene pomembne arhitekturne značilnosti. Ohranjanje njegove kulturne dediščine je izjemnega pomena za nadaljnji razvoj tega območja in tudi Kamnika.

Rodovnik dinastije Andech

Stari grad - Oberstein, Valvasor 1679

Planinski dom na Stare gradu, ok. 1930

Nemški bunker na Starem gradu, ok. 1942

Stari grad danes

4.6.2 SPOMENIŠKO ZAVAROVANA OBMOČJA IN OBJEKTI

1) Arheološko najdišče Stari grad (EID: 1-09866)

Razrušen grad iz 12. stol., z delno ohranjenim palacijem, bergfridom, obrambnim jarkom na vzhodu, utrjenim dostopom na jugu in objekti okrog notranjega dvorišča. Grad je bil opuščen po letu 1670, pozidan pa je bil na območju prazgodovinske naselbine. Datacija: pozna bronasta doba, železna doba, prva polovica 12. stol., 1143, tretja četrtina 17. stol., 1670

2) Hiša Novi trg 5 (EID: 1-26348)

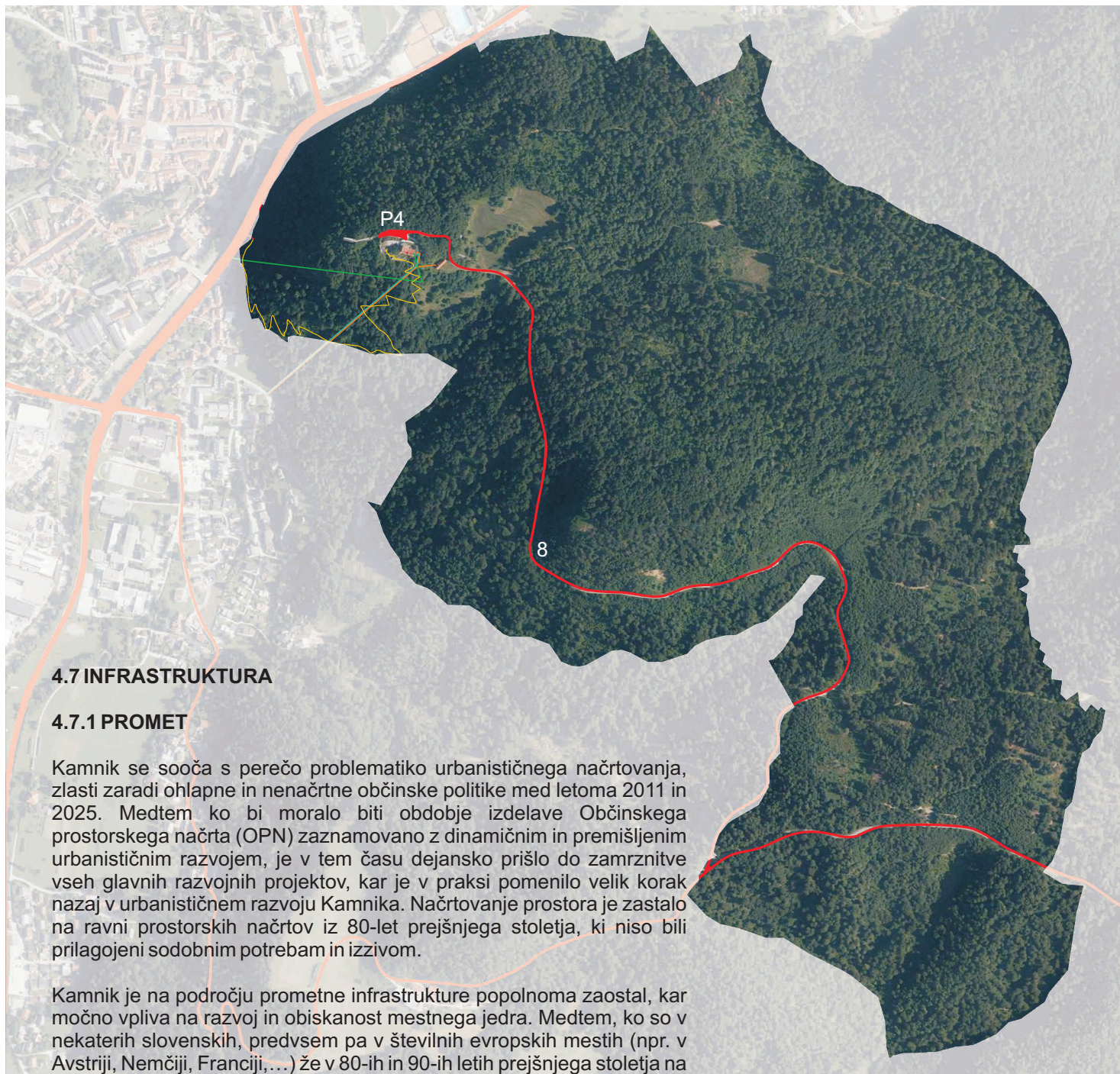
V breg postavljena, delno podkletena zidana pritlična kmečka hiša podolgovatega tlorisa, z leseno kaščo na vzhodnem koncu in z obokano kletjo. Hiša ima ohranjeno vežo s črno kuhinjo, hišo in kamro. Datacija: 18. stol.

3) Gospodarsko poslopje pri hiši Novi trg 5 (EID: 1-26569)

Delno iz kamna zidano in delno leseno gospodarsko poslopje je stegnjem pritličnem objektu, ki ima v ravni liniji pod skupno dvokapno streho na čop razvrščena prostora za hlev in pod. Obkroža ga visokodebelni sadovnjak in ograjen zelenjavni vrt. Datacija: prva polovica 19. stol.

4) Naselbina na Veliki Špici (EID: 1-19672)

Na severovzhodnem in vzhodnem pobočju hriba Velika Špica je več umetnih naselbinskih teras, kjer so bili najdeni odlomki prazgodovinske lončenine. Datacija: prazgodovina

4.7 INFRASTRUKTURA

4.7.1 PROMET

Kamnik se sooča s perečo problematiko urbanističnega načrtovanja, zlasti zaradi ohlapne in nenačrtna občinske politike med letoma 2011 in 2025. Medtem ko bi moralo biti obdobje izdelave Občinskega prostorskega načrta (OPN) zaznamovano z dinamičnim in premišljenim urbanističnim razvojem, je v tem času dejansko prišlo do zamrznitve vseh glavnih razvojnih projektov, kar je v praksi pomenilo velik korak nazaj v urbanističnem razvoju Kamnika. Načrtovanje prostora je zastalo na ravni prostorskih načrtov iz 80-let prejšnjega stoletja, ki niso bili prilagojeni sodobnim potrebam in izzivom.

Kamnik je na področju prometne infrastrukture popolnoma zaostal, kar močno vpliva na razvoj in obiskanost mestnega jedra. Medtem, ko so v nekaterih slovenskih, predvsem pa v številnih evropskih mestih (npr. v Avstriji, Nemčiji, Franciji, ...) že v 80-ih in 90-ih letih prejšnjega stoletja na obrobjih mestnih jeder gradili podzemne garažne hiše, večnadstropne parkirne hiše in vpeljevali Park and Ride sisteme, je Kamnik na tem področju desetletja ostajal praktično nespremenjen. Nепrestana opozorila stroke pa je lokalna oblast vedno preslišala. Revitalizacija starega mestnega jedra je Kamnik zaobšla.

S podobnimi težavami kot staro mestno jedro Kamnika se sooča tudi Stari grad na Bergantovi gori. Zaradi pomanjkanja ustrezne prometne infrastrukture sta ovirana njegov razvoj in polna izraba.

Eden največjih izzivov je dostopnost tega območja. Kljub izjemni lokaciji, ki ponuja vpogled v srednjeveške ostaline in čudovit razgled na okoliško pokrajino, območje ni primerno za organizacijo kulturnih dogodkov in drugih aktivnosti s povečanim številom obiskovalcev, saj je dostop do gradu zelo omejen, obiskovalci pa so odvisni od lastnega prevoza. Razen dolge in ovinkaste ceste ni nobene druge infrastrukture, ki bi obiskovalcem olajšala dostop ali omogočila bližnje parkiranje. Dostop za avtobuse je problematičen, pravzaprav neizvedljiv, saj ni možnosti izvedbe obračališča, niti parkirišča. Trenutno ni javnega prevoza, ki bi omogočil enostaven dostop za širšo javnost.

- asfaltirana cesta
- občinska pešpot
- vodovod
- elektrovod
- telekomunikacijski vod

Skozi starograjski gozd poteka obstoječa asfaltirana občinska cesta (JP 660321) dolžine približno 2 km. Ker danes na Starem gradu praktično ni nobenega programa, cesta funkcionira kot sprehajalna pot. V primeru vpeljave novih programov oz. povečanja števila obiskovalcev, pa bo ozka in vijugasta cesta, ki bo namenjena tako pešcem kot avtomobilom, postala moteča in nevarna.

4.7.2 MIRUJOČI PROMET – PARKIRIŠČA

Območje Starega gradu se sooča z velikim pomanjkanjem ustreznih parkirnih mest. Edina možna parkirišča bi bila možna na zasebnem zemljišču na Pristavi med Bergantovo goro in Veliko Špico, vendar bi morebitna izvedba parkirišč na tem območju povzročila degradacijo naravnega okolja.

Na platoju pod gradom je danes 14 parkirnih mest (P4), kar komaj zadostuje za obiskovalce obstoječega gostinskega lokala. V primeru širitve programa, ki vključuje razgledno ploščad, paviljon in vzpostavitev dodatnih vsebin, kot sta restavracija in muzej v nadstropjih objekta, se bo število obiskovalcev drastično povečalo, prometno stanje na območju pa se bo bistveno poslabšalo, kar bo pripeljalo do prometnega kaosa. Poleg tega obstoječa parkirišča na platoju pred gradom ovirajo ureditev severnega grajskega parka, kot je predpisan v konservatorskem načrtu. V primeru povečanja obiskovalcev z motornimi vozili bo cesta postala nevarna, hrup in onesnaženje pa bosta negativno vplivala na naravno okolje. V bistvu bi imela vzpostavitev programa brez prometne strategije uničujoče posledice na naravo.

Sedanji način prometne ureditve na Starem gradu torej nima prihodnosti, saj bo Stari grad na ta način še naprej ostajal tretjerazredna destinacija, brez prave vrednosti, s slabim izkustvenim vtisom in bo namenjen le rekreacije željnim meščanom.

4.7.3 KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Območje Starega gradu je slabo opremljeno z ustrezno komunalno infrastrukturo, kar omejuje možnosti za njegov trajnostni razvoj. V povezavi s širitvijo programa je nujno izboljšanje oskrbe z vodo, ureditev kanalizacije ter posodobitev električnih povezav.

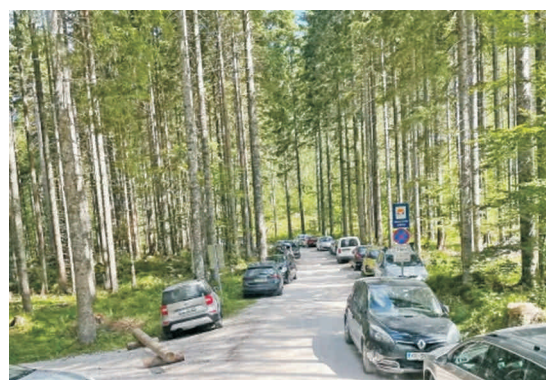
Obstoječi vodni rezervoar, ki se nahaja v nekdanjih grajskih kletih in je vkopan med arheološke ostaline (grajske kleti iz časa gotike), bo v primeru širitve programa nezadosten. Izgradnja kanalizacijskega omrežja je nujna za nemoteno obratovanje objektov in preprečevanje onesnaževanja okolja. Posodobitev elektrifikacije pa bo omogočala nemoteno izpeljavo programa.

4.8 EROZIJSKA OGROŽENOST

V samem srcu mesta Kamnik so zaradi erozije najbolj ogrožena območja Žalski hrib, Mali grad in Stari grad. Ob podnebni spremembi se soočamo z vse pogostejšimi ekstremnimi vremenskimi razmerami, ki predstavljajo resno grožnjo tem območjem in mestu.

Erozija tal je pomemben problem starograjskega gozda, saj prekomerno obiskovanje, pomanjkanje zaščitne vegetacije in strma pobočja pospešujejo površinsko odplavljanje zemlje. Posledično prihaja do izgube hranil, poslabšanja kakovosti tal in sprememb v strukturi gozdnih ekosistemov, kar neposredno vpliva na rastline in živali, odvisne od stabilnosti tal.

Erozijsko najbolj ogrožen predel v Kamniku se nahaja na zahodnem pobočju starograjskega gozda, na območju med Maistrovim mostom in mostom pri Sparu. V tem delu je nastala geomorfološka ožina med Starim gradom in Malim gradom, ki ločuje severni in južni del mesta ter predstavlja ozko naravno grlo. To zahodno pobočje je pretežno fosilno melišče, prekrito s prstjo in poraslo z drevjem, vendar obstaja velika

Zemeljski plaz, Laniše, avgust 2023

nevarnost plazenja tal, saj dosega 40 stopinjski naklon. Tega melišča ne ogroža le naravna dinamika tal, ampak tudi konstantno nevzdrževanje. Leta 2018 je država sicer vgradila zaščitne kovinske mreže, ki pa so danes povsem zapolnjene s kamenjem in postajajo iz leta v leto bolj nevarne. Nevarno melišče tik ob regionalni cesti povečuje tveganje za zemeljske plazove, ki se lahko sprožijo ob večjih deževjih in ogrozijo kamniško obvoznico.

Obvoznica je namreč edina prometna povezava skozi Kamnik, zato bi morebitni plaz, ki bi zasul cesto, ogrozil celotni severni del mesta, povzročil enormno škodo na infrastrukturi ter dolgotrajno prekinil dostop do zaledja mesta. Če pa bi zemeljski plaz dosegel rečno korito Kamniške Bistrice, ki se nahaja neposredno ob obvoznici, bi to lahko povzročilo katastrofalne posledice, ki bi ogrozile prebivalce in imele pogubne učinke na celotno območje.

Poplavna ogroženost je največja ob vznožju severnega pobočja starogradskega gozda. Pretočnost reke Nevljice je na tem predelu izredno slaba, zato je področje, kjer se nahaja letno kopališče ter odbojkarska in teniška igrišča, poplavno izredno ogroženo. Zaradi prostorskih omejitev se športne dejavnosti na tem področju ne morejo razvijati, gradnja objektov pa je prepovedana, saj gre za poplavno območje. Občina bo morala slej ko prej razmišljati o selitvi odbojkarskih in teniških igrišč, sčasoma pa tudi o selitvi letnega kopališča na primernejšo lokacijo.

4.9 DEGRADACIJA

4.9.1 NARAVA

Območje Starega gradu je deležno divje urbanizacije, neposredna bližina mesta Kamnik namreč močno vpliva na naravo gozda. V zadnjih dveh desetletjih je gozd doživel občutno degradacijo.

Večina poti, zlasti proti Veliki špici, je nevzdrževanih in nevarnih, kar povzroča erozijo ter škodo na rastlinstvu in živalstvu. Ker do vrha Velike Špice ne vodi uradna in urejena gozdna pot, obiskovalci ustvarjajo številne "divje" poti, ki prečkajo občutljive ekosisteme in zmanjšujejo biotsko pestrost. Po vsakem deževju takšna »divja« pot postane blatna in obiskovalci zatrasirajo novo pot. K temu dodatno prispeva naraščajoče in nekontrolirano spustno kolesarjenje (downhill), ki odpira vedno nove trase po gozdu in povzroča uničevanje podrasti in tal.

Leta 2008 je območje prizadel orkanski veter, ki je podrl nekaj tisoč kvadratnih metrov veliko področje dreves na Veliki špici. Odprti in neovirani razgledi so začeli privabljati vse več obiskovalcev, zato se gozd na tem območju ne more obnoviti.

Dodatno škodo je pred štirimi leti povzročila občina, ki je, ne da bi obvestila lastnika, izvedla nestrokovno sečnjo gozda ob glavni asfaltirani cesti, ki pelje do gradu in s tem povsem opustošila območje ob cesti. Za uničenje predela ob cesti je občina lastniku sicer plačala odškodnino, vendar se bo škoda sanirala najmanj dve desetletji.

Pomanjkanje občinskega interesa pri skrbi za gozd, ki ga uporabljajo (in posledično uničujejo) občani, je povzročilo, da je odgovornost za ohranjanje tega dragocenega prostora prešla izključno na lastnika. Če se bo pasivnost občine nadaljevala, bo degradacija območja vedno bolj izrazita, erozija pa vse večja. Lastnik te katastrofe ne bo mogel preprečiti, divja urbanizacija lahko uniči gozd in mestu povzroči katastrofo.

4.9.2 GRAJENA STRUKTURA

V preteklosti je imel Stari grad ključno vlogo pri rojstvu in razvoju mesta Kamnik, danes pa je zaradi pomanjkanja občinskega interesa in neustreznega razvoja, njegova prihodnost ogrožena.

Pot na Stari grad

Pot na Stari grad

Velika Špica

Velika Špica

Vhod v grad

Degradacijo območja Starega gradu so močno zaznamovale tudi grajene strukture.

Na izpostavljeni lokaciji, na vrhu Bergantove gore, se dviga masivna socialistična zgradba planinskega doma, ki je zaradi svoje velikosti in neskladnosti z okoliško arhitekturo postala velik motilec v mestni veduti. Zgradba, visoka 13 metrov, obsega tri etaže, njena streha s primorskim naklonom pa je obdana z velikanskimi in neuglednimi telekomunikacijskimi antenami. Ta struktura že več kot šest desetletij kazi silhueto mesta in degradira okolico. Kljub temu, da Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) predlaga odstranitev tega objekta, je zaradi njegove velikosti in kompleksnosti, odstranitev praktično nemogoče izvesti. Ta zgradba ni le vizualni problem, ampak predstavlja tudi simbol neprimerne posega v zgodovinsko in kulturno dediščino.

Velik problem predstavlja tudi grob poseg v arheološke ostaline na severni strani gradu, kjer so domačini v 60-ih letih samoiniciativno z gradbeno mehanizacijo uredili parkirišče in s tem uničili vse arheološke ostanke. Zasnova parkirnih mest je bila že ob nastanku neprimerna, saj je bilo parkirišče s 14 parkirnimi mesti že takrat premajhno za potrebe, ki jih je prinašal hitro razvijajoči promet. Danes je prav zaradi pomanjkanja parkirnih mest vpeljava dodatnih programov praktično nemogoča.

Tudi razvaline Starega gradu so v izredno slabem stanju. Leta 2007 je mesto Andechs v Nemčiji doniralo sredstva za obnovo porušenega srednjeveškega pravokotnega stolpa, vendar občina ni dokončala sanacije, saj ni zagotovila dodatnih lastnih sredstev. Skrb za ohranjanje lastne zgodovine očitno ni njena prioriteta. Kljub temu da je grad pomemben kulturni in zgodovinski spomenik, občina ne izkazuje interesa za njegovo obnovo in ga že desetletja prepušča propadanju.

Na ravninskem območju Pristava vzhodno od gradu, stoji propadajoče gospodarsko poslopje iz 19. stoletja, ki je v zelo slabem stanju in se bo verjetno kmalu sesulo samo vase, če se ne bodo izvedli nujni ukrepi za njegovo stabilizacijo.

Na območju Starega gradu ni osnovne turistične in infrastrukturne opreme, kot so klopi, razsvetljava in ustrezno urejene poti. Grad ne ponuja nobene druge vsebine razen gostinskega lokala. Zanimanje za obisk gradu je zato zelo omejeno.

Glavna asfaltirana cesta, ki vodi na Stari grad, je prav tako del degradacije gozda, saj prekinja naravne poti in ekosisteme. Obenem je občina ne vzdržuje. Erozija tal na določenih delih spodkopava asfalt, odbojne ograje so polomljene. Ta cesta je sicer trenutno redko obremenjena, vendar pa bi ob povečanju števila obiskovalcev in povečanju motornega prometa, postala še ena ovira za ohranjanje naravnega ravnovesja na tem območju.

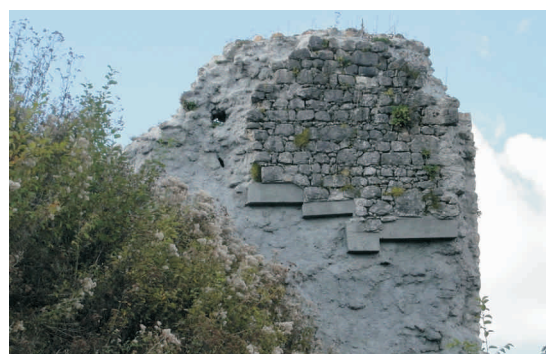
Na nivoju mesta je regionalna obvozna cesta, zgrajena v začetku 80-ih let, grobo preseka dostopnost do starograjskega gozda iz mesta. Posledično dostop do pešpoti, ki vodi na Stari grad, poteka po ozkem, 40 cm širokem pasu vzdolž regionalne ceste, kar je za obiskovalce gozda izredno nevarno.

Planinski dom

Parkirišče

"Obnova" srednjeveškega stolpa

Vhod na razgledno ploščad

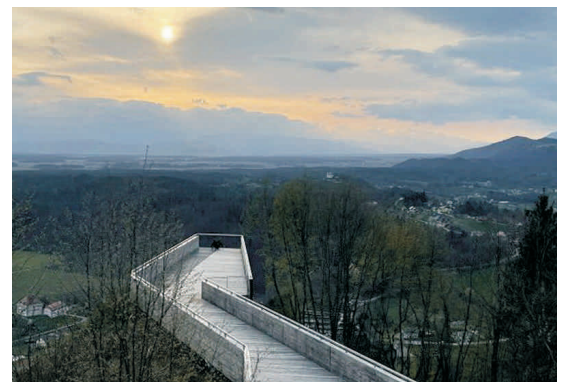
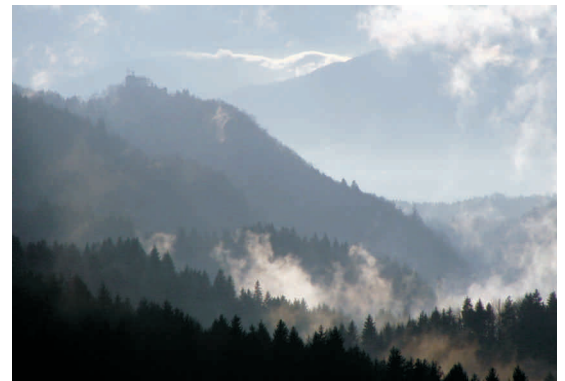
Dostop do "mestnega gozda"

4.10 POTENCIALI

Stari grad in njegov gozd predstavljata eno najvrednejših prostorskih celot Kamnika, saj združujeta izjemno naravno, kulturno in zgodovinsko dediščino. Njuna lega tik nad mestom ponuja redko priložnost stika med urbanim in naravnim prostorom, hkrati pa razgledi in razvaline s pomembno zgodovinsko vrednostjo ustvarjajo močan identitetni simbol kraja.

Prostor omogoča razvoj butičnega in trajnostnega turizma, ki ne obremenjuje narave. Ugodna lega Kamnika v osrčju Slovenije je idealna za razvoj podjetništva, raziskovalnih centrov in inovativnih projektov na področju naravovarstva. Z ustreznim upravljanjem bi lahko Stari grad postal vzorčni primer regeneracije prostora, kjer medsebojna povezava narave, kulture, turizma in lokalnega razvoja sooblikujejo prihodnost Kamnika.

Predpogoj za uspešno revitalizacijo mestnega gozdu je umestitev Starega gradu med prioritete strateške projekte občine, ki podpirajo trajnostni razvoj, varstvo kulturne dediščine in spodbujajo ekološki turizem.

MESTNI GOZD STARI GRAD
Zelena krona mesta Kamnik

5. PROGRAMSKO URBANISTIČNA ZASNOVA

5.1 SPLOŠNO O MESTNEM GOZDU STARI GRAD

Programsko urbanistična zasnova za ureditev Mestnega gozda Stari grad predvideva celovito prenovno območja, izboljšanje dostopnosti in funkcionalnosti, oblikovanje kakovostnih doživetij za obiskovalce ter vpeljavo raziskovalnega centra za razvoj mestnih gozdov. Posegi bodo temeljili na premišljenih fizičnih ureditvah in prilagoditvah rabe prostora, z namenom vzpostavitve trajnostne, kulturno občutljive in dolgoročno vzdržne uporabe.

Program vključuje vstopno središče, razgledno ploščad, večnamenski paviljon s prikazom stavbne zgodovine mesta Kamnik, dnevni gostinski lokal, restavracijo, muzej andeške zgodovine, univerzitetni kampus, tematske paviljone v mestnem gozdu, arheološki in adrenalinski park, ferate, jeklenico, gozdno kolesarsko stezo, oboro, gozdni arboretum ter parkovne površine ob grajskih ostalinah. Poleg tega se predvideva tudi izgradnja ekološkega turističnega kompleksa na Pristavi z etnološko domačijo, večnamenskim objektom in apartmaji, ter vrtom s pticami ujedami in s prikazom sokolarjenja.

Zasnova urejanja Starega gradu in starograjskega gozda se opira na primere dobrih praks mestnih gozdov doma in v tujini, kjer so mestni gozdovi postali sestavni del urbanega okolja in pomemben dejavnik kakovosti bivanja občanov.

Pri pripravi detajlnih rešitev bodo upoštevana tudi priporočila strokovnjakov s področij gozdarstva, krajinske arhitekture in mestne ekologije, kar bo omogočilo usklajeno in strokovno upravljanje tega edinstvenega prostora.

5.1.1 REFERENČNI PRIMERI – MESTNI GOZDOVI

Mestni gozdovi se vse bolj uveljavljajo kot element urbane infrastrukture. Združujejo funkcijo javnega parka z značajem naravnega gozda, obiskovalcem pa omogočajo stik z naravo, prostor za rekreacijo in pobeg od mestnega vrveža. V številnih mestih pri nas in po Evropi so mestni gozdovi postali prepoznani kot primeri dobre prakse, saj uspešno povezujejo ekološke, socialne in kulturne funkcije ter bogatijo urbano življenje.

Golovec, Ljubljana, Slovenija

Golovec je mestni gozd v Ljubljani, ki se razprostira na 650 hektarjih in predstavlja pomembno rekreacijsko območje za prebivalce mesta. Gozd, zaščiten kot območje gozdov s posebnim namenom. Obiskovalcem nudi širok spekter dejavnosti, vključno s pohodništvom, tekom, sprehodom in gorskim kolesarjenjem, ob tem pa so na voljo tudi fitness na prostem, sprehajalne poti ter učne točke o avtohtonih vrstah in naravni dediščini. Opremljen je z informativnimi tablamami, klopmi in mizami. Golovec predstavlja primer mestnega gozda, ki omogoča stik z naravo, hkrati pa ohranja naravno okolje kljub neposredni bližini prestolnice.

Mestni gozd Celje, Slovenija

Mestni gozd Celje je največja javna zelena površina v mestu in priljubljena destinacija za pohodništvo, družine in ljubitelje narave. Gozd ponuja 14 kilometrov označenih poti, številne razgledne točke, lesene klopi za počitek, otroška igrišča ter znamenito drevesno hišo, ki služi kot razstavni prostor, opazovalnica in prireditveni prostor. Poti so dobro označene, obiskovalcem pa pomagajo tudi zemljevidi na začetkih poti. V gozdu se nahaja tudi razgledni stolp, ki nudi panoramski pogled na Celje in Savinjsko dolino. Mestni gozd Celje združuje rekreacijo, naravno izkušnjo in družabne aktivnosti, kar ga uvršča med uspešne primere mestnih gozdov, dostopnih vsem generacijam.

Pot med krošnjami, Rogla, Slovenija

Pot med krošnjami Pohorje na Rogli je doživetvena atrakcija, ki obiskovalcem omogoča sprehod med drevesnimi krošnjami na

Golovec, Ljubljana, Slovenija

Golovec, Ljubljana, Slovenija

Mestni gozd Celje, Slovenija

Mestni gozd Celje, Slovenija

Pot med krošnjami, Rogla, Slovenija

nadmorski višini 1517 metrov. Ta 1000-metrška pot ponuja panoramske razglede na pohorske gozdove, travnike in okoliške gore. Osrednji del poti predstavlja visok opazovalni stolp, obiskovalce pa dodatno razveseli 62-metrski vijugasti tobogan nazaj v dolino. Rogla združuje stik z naravo, adrenalinsko izkušnjo in možnost aktivnega preživljanja prostega časa, zaradi česar spada med najbolj atraktivne primere mestnih gozdov in gozdnih parkov v Sloveniji.

Mestni gozd Panovec, Nova Gorica, Slovenija

Mestni gozd Panovec obsega 380 ha in se nahaja na obrobju Nove Gorice. Gozd ima velik pomen za lokalno prebivalstvo, saj združuje naravno pestrost rastlinskega in živalskega sveta s številnimi možnostmi rekreacije. Obiskovalci lahko uživajo v pohodništvu, kolesarjenju, tekaških in trim progah, prav tako pa se sprehodijo po gozdni učni poti, ki prikazuje različne rastlinske vrste. Leta 2009 je bil Panovec določen kot gozd s posebnim pomenom, kar poudarja njegovo vrednost za ohranjanje narave in lokalne skupnosti.

Tscheppaschlucht, Avstrija

Tscheppaschlucht (Čepa) je skoraj 2 km dolga naravna soteska v Karavankah, južno od Celovca. Območje obiskovalcem omogoča raziskovanje prek urejenih poti, mostov in stopnic, ki zagotavljajo dostop do čudovitih razgledov na južne Alpe. Soteska je del daljših pohodniških poti, kot sta »Koroška mejna pot« in »Alpske poti Juliusa Kugyja«. Tscheppaschlucht ponuja obiskovalcem stik z naravo, mirno okolje in možnosti za rekreacijo ter sprostitev v relativno nedotaknjemem gozdnem prostoru.

Baumzipfelweg, Avstrija

Baumzipfelweg v dolini Saalbach Hinterglemm je najvišja pohodniška pot med krošnjami dreves v Evropi. Dve glavni poti, 2 km dolga pot med gozdovi in travniki ter 1 km dolga Baumspitzweg z atraktivnim mostom, obiskovalcem omogočata panoramske poglede na okoliške gore in doline. Pot je primerna za različne obiskovalce – družine, šolske skupine in posameznike – ter združuje aktivno doživetje z neposrednim stikom z naravo.

Nationalpark Hainich, Nemčija

Nationalpark Hainich v Nemčiji je ohranjen bukov gozd, ki se ponaša z biotsko raznovrstnostjo – od številnih vrst dreves do redkih živalskih vrst, kot so divja mačka, netopirji in žolne. Park omogoča raziskovanje neokrnjene narave preko urejenih pohodniških poti in je dragocen za biologe, ljubitelje narave ter naravovarstvenike. Ohranjanje bukovih gozdov prispeva k zaščiti evropske naravne dediščine za prihodnje generacije.

Boscoincittà, Italija

Boscoincittà v Milanu je mestni gozd in javni park, ki obsega približno 110 hektarjev in združuje gozdne površine, jase, vodne poti ter zgodovinsko kmečko hišo Cascina San Romano. Park ponuja obiskovalcem številne aktivnosti, od sprehodov, kolesarjenja in jahanja do piknikov in otroških igrišč, ter vključuje programe za lokalno skupnost. Boscoincittà predstavlja primer uspešnega mestnega gozda, ki združuje naravo, rekreacijo in kulturno dediščino.

Parc naturel de l'Our, Luksemburg

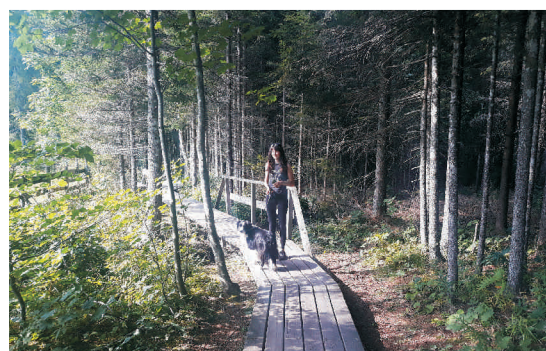
Parc naturel de l'Our je naravni park, z bogatimi gozdovi, pašniki in naselji v sožitju z naravo, v katerem sta posebej varovani reka Our in slikovita pokrajina. Park obiskovalcem ponuja možnosti za pohodništvo, ekoturizem in sprostitev ter vključuje informativne centre, naravoslovne izlete in kulturne dogodke. Parc naturel de l'Our je primer uspešne kombinacije zaščite narave, trajnostnega turizma in lokalne kulturne dediščine.

Fageda d'en Jordà, Španija

Fageda d'en Jordà je bukov gozd v regiji La Garrocha na severovzhodu Španije, ki leži na strnjeni lavini iz vulkana Croscat. Gozd ponuja številne

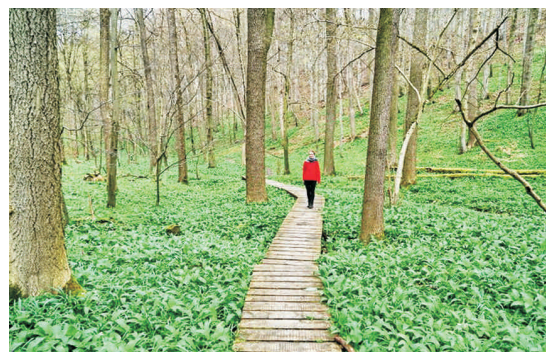
Mestni gozd Panovec, Slovenija

Tscheppaschlucht, Avstrija

Baumzipfelweg, Avstrija

Nationalpark Hainich, Nemčija

Boscoincittà, Italija

sprehajalne poti in prepoved motornih vozil, obiskovalcem pa omogoča stik z naravo in lokalno zgodovino. V gozdu stoji kmečka hiša Can Jordà in deluje zadruga La Fageda, ki združuje socialne in ekološke cilje. Fageda d'en Jordà je dragocen naravni in kulturni biser regije.

Wepre Park, Anglija

Wepre Park je 65-hektarski podeželski park v Walesu, ki povezuje naravno lepoto z rekreacijo in kulturno dediščino. Park ponuja gozdne sprehajalne poti, ribnike, otroška igrišča in ostanke srednjeveškega gradu Ewloe, obiskovalcem pa omogoča stik z zgodovino, naravo in mirnim okoljem. Z bogatim ekosistemom in označenimi potmi je priljubljena destinacija za družine, pohodnike in ljubitelje narave.

National Arboretum Canberra, Avstralija

Velik gozdni arboretum National Arboretum Canberra je nastal po velikem požaru leta 2003, ko je bil celoten gozd na področju 250 hektarjev uničen. Z leti načrtnega urejanja je postal trajnostna, kulturna in naravna infrastruktura. V arboretumu raste več kot 44.000 dreves, od katerih je veliko število redkih ali ogroženih vrst. Deluje kot raziskovalno-izobraževalni center in skrbi za ohranjanje biodivezitetete. Poleg delavnic in poučnih programov za šole ponuja tudi turistične in družabne programe (razgledišče, več sprehajalnih in kolesarskih poti, prizorišča za dogodke, kavarna, trgovina,...).

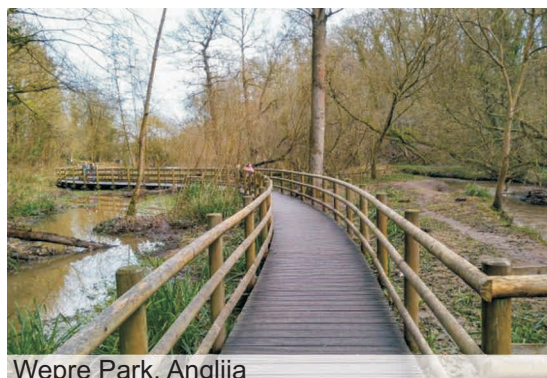
Parc naturel de l'Our, Luksemburg

Fageda d'en Jordà, Španija

Wepre Park, Anglija

Wepre Park, Anglija

National Arboretum Canberra, Avstralija

5.2 PROMETNA INFRASTRUKTURA

Mestni gozd Stari grad z vsemi predvidenimi programi bo v višku sezone (julij in avgust) gostil večje število obiskovalcev dnevno, zato je pomembno zagotoviti ustrezno prometno infrastrukturo. Sprejetje ukrepov za izboljšanje mirujočega prometa je nujno, še preden se območje začne intenzivneje obremenjevati z obiskovalci.

V končni fazi je potrebno zagotoviti zadostno število parkirnih mest, ki bodo vsem obiskovalcem omogočila neoviran dostop do tega priljubljenega območja ter obenem zmanjšala negativni vpliv na okolje in na obstoječo infrastrukturo.

Glede na zastavljeni ekološki program in izredno omejen prostor za parkirišča, se na območju Starega gradu postopoma vzpostavi poseben prometni režim. Poleg omejitve prometa bo ena od prioritet prometne ureditve tudi osredotočenje na uporabo vozil na električni pogon.

5.2.1 TRI VARIANTE UREDITVE PROMETA

5.2.1.1 VARANTAA: JAVNI PREVOZ

Uvedba javnega prevoza bi močno olajšala dostop do Starega gradu in zmanjšala prometno obremenitev. Z vzpostavitvijo rednih linij, ki bi povezovale glavna parkirišča v Kamniku s pomembnimi točkami na območju, bi obiskovalcem omogočili enostaven dostop do različnih destinacij v mestnem gozdu, brez potrebe po uporabi lastnih vozil. V okviru okolju prijazne dostopnosti je smiselna uporaba javnega ekološkega prevoza z električnimi vozili.

Pri odcepu s ceste Kamnik – Palovče na Stari grad bi se postavila zapornica. Motorna vozila bi ta slepi del ceste, ki se konča pri gradu, lahko uporabila zgolj ob dostavi, ob prihodu gostov v apartmaje, ob posebnih dogodkih in ob intervencijah, ostali obiskovalci pa bi pot nadaljevali peš ali z javnim ekološkim prevozom. Prednost te rešitve je v zmanjšanju števila vozil na območju Starega gradu, kar bi pripomoglo k boljši ohranitvi naravnega okolja.

Parkirišča v I. fazi

P1	52 parkirnih mest
P2	36 parkirnih mest
P3	24 parkirnih mest
P4	14 parkirnih mest
P5	34 parkirnih mest

Čeprav bi ta rešitev omogočila trajnostni dostop, pa ima kar nekaj slabosti. Predlog z uporabo javnega prevoza je izvedljiv samo ob sodelovanju z občino.

V povezavi z javnim prevozom bi bilo potrebno urediti večje število parkirišč v parterju mesta ob vznožju Starega gradu, kjer bi obiskovalci lahko parkirali svoja vozila. Obstoječe parkirišče pri zdravstvenem domu bi bilo lahko primerna lokacija za večje parkirišče, vendar trenutne kapacitete (225 parkirnih mest) ne zadostujejo niti za obstoječe potrebe. Za pokritje vseh potreb bi morala občina na površini obstoječih parkirišč pri zdravstvenem domu zgraditi garažno hišo s kapaciteto vsaj 450 parkirnih mest (kar pa je, glede na odnos občinske politike do starega mestnega jedra, dokaj iluzorno).

Za nemoten prevoz bi bila potrebna minimalno dva minibusov in več zaposlenih, kar bi predstavljalo dodatno obremenitev mestnega proračuna.

Za večjo učinkovitost in udobje bi bilo nujno sčasoma zagotoviti večje število minibusov in zaposlenih, ki bi poskrbeli za redno in hitro prevozno povezavo, kar je z vidika občinske politike prav tako vprašljivo.

Sedanje parkirišče pred gradom, ki je v konservatorskem načrtu predvideno za parkovno ureditev, bi se spremenilo v avtobusno postajališče z obračališčem, kar preprečuje izvedbo severnega grajskega parka.

Vprašanje je, ali je ta varianta sploh smiselna glede na razmerje med visokimi stroški obratovanja in njeno učinkovitostjo.

5.2.1.2 VARIANTA B: ZAČASNI PROMETNI REŽIM

Uvedba začasnega prometnega režima ohranja nespremenjen sistem dostopa na Stari grad z avtomobili.

Na celotnem kompleksu Mestnega gozda Stari grad je možno umestiti maksimalno 160 parkirnih mest. To število parkirišč bi za začetek zadoščalo za osnovno funkcioniranje programa, vendar bi bilo področje prometno preobremenjeno in tudi neprimerno za funkcioniranje načrtovanega trajnostnega programa.

Ker so parkirišča urejena na različnih lokacijah, ki so od gradu oddaljene tudi več 100 m, obstaja nevarnost, da bodo obiskovalci ob obisku gradu nenadzorovano parkirali svoje avtomobile vzdolž cestišča in s tem povzročali prometni kaos. Zato bi pri tej varianti morali vzdrževati red s pomočjo redarske službe.

Obstoječe parkirišče severno od grajskih ostalin v tej varianti služi tudi kot obračališče za električni minibus, ki bo redno povezoval kampus z gradom, za dostavna vozila, nujna servisna vozila in za intervencijo.

5.2.1.3 VARIANTA C: TRAJNOSTNA REŠITEV

Trajnostna rešitev za izboljšanje dostopa do Starega gradu bi omogočila hitro in enostavno dostopnost za obiskovalce, predvsem pa bi drastično zmanjšala prometno obremenitev dostopne ceste in parkirišč.

Glede na specifično konfiguracijo Starega gradu, ki se dviga 200 metrov nad mestnim jedrom in možnost izgradnje večjega parkirišča ob vznožju hriba na nivoju mesta, je uvedba poševnega dvigala (PD) najbolj racionalna in smiselna.

Predvidena lokacija centralnega parkirišča (CP) se nahaja pod vznožjem severne hribine Starega gradu neposredno ob regionalni cesti, na področju današnjih odbojkarških igrišč. Lokacija se nahaja v neposredni bližini starega mestnega jedra Kamnika in v neposredni bližini predvidenega poševnega dvigala, kar bi obiskovalcem omogočalo enostaven in hiter dostop do gradu oz. do vseh programov, ki jih ponuja mestni gozd.

Poševno dvigalo bi vzpodbudilo revitalizacijo gradu in občini ponudilo novo turistično atrakcijo ob neposrednem stiku z mestom ter omogočilo dokončno ureditev severnega grajskega parka kot glavno vstopno točko v Mestni gozd Stari grad.

Ta trajnostna rešitev ne bi le poenostavila dostopa do Starega gradu, ampak bi obenem pripomogla k zmanjšanju prometne obremenitve in ohranjanju naravnega okolja.

Cesta, ki vodi od odcepa s Palovške ceste do Starega gradu (JP 660321), bi bila po tej varianti namenjena samo sprehajalcem in vozilom na električni pogon. Motorna vozila bi cesto lahko uporabila zgolj ob dostavi, ob prihodu gostov apartmajev, ob posebnih dogodkih in ob intervencijah. Cesto bi lahko uporabljal tudi električni minibus. Zaradi varnosti pešcev bi se hitrost prometa omejila na 30 km/h. Na tem območju bi imeli absolutno prednost sprehajalci, kar bi omogočilo varno in prijetno doživetje prostora.

Začasno parkirišče severno od Velike Špice (34 p.m.) in obstoječe parkirišče severno od grajskih ostalin (14 p.m) se po realizaciji trajnostne rešitve ukinita.

Trajnostna rešitev je izvedljiva samo ob sodelovanju z občino.

5.2.2 POŠEVNO DVIGALO

Poševna dvigala so zasnovana za učinkovito premagovanje večjih višinskih razlik in se prilagajajo specifičnim potrebam posameznih lokacij. So mnogo bolj ekonomična in enostavnejša za uporabo v primerjavi z zahtevnejšimi vzpenjačami ali žičnicami. Te vrste dvigal, ki se uspešno uveljavljajo v Avstriji, Nemčiji, Švici, severni Italiji, se uporabljajo na hribovitih območjih in v višje ležečih mestnih jedrih, kjer olajšajo dostopnost za pešce ter omogočajo prevoz tovora. Ta tehnologija je posebej primerna za zgodovinske objekte, saj omogoča minimalen poseg v okolje in v kulturno dediščino.

Na podlagi tehničnih usmeritev in geodetskih meritev je bilo izvedeno iskanje primerne lokacije za izgradnjo poševnega dvigala na Stari grad. Kot najbolj optimalna se je izkazala trasa na severnem pobočju starograjske hribine, severno od grajskih ostalin, kjer je pred letom 1965 že potekala tovorna žičnica na Stari grad. Na tem strmem pobočju Starega gradu se nahaja geometrično idealna strmina s konstantnim naklonom 36 stopinj. Trasa poteka od melišča nasproti obstoječih teniških igrišč do obstoječega makadamskega platoja na severni strani grajskih ostalin in zaradi svojega enakomernega naklona omogoča postavitve tirnice dvigala z minimalnimi gradbenimi posegi v zemljinjo.

Dimenzije kabine dvigala so približno 1,2 m x 2,5 m, kar ustreza površini 3 m². Kapaciteta dvigala se giblje od 12 do 20 oseb. Dolžina trase znaša 317 metrov (tlorisna dolžina 253 m, višinska razlika 186 m). Hitrost dvigala je 2,5 m/s, čas potovanja od spodnje postaje do gradu znaša približno dve minuti in pol. Dvigalo je enostavno za upravljanje in ne potrebuje pilota. Možno ga je programirati tako, da vozi v intervalih po 15 minut (štirikrat na uro), kar omogoča hitro in udobno prevoznost za obiskovalce.

Poševno dvigalo zagotavlja enostaven dostop v vseh letnih časih, ne glede na vremenske pogoje. Tirnica dvigala je postavljena nekoliko nad terenom, da omogoča neovirano gibanje živali in obenem enostavno servisiranje. V sklopu trase dvigala se izvede tudi integracija vse potrebne infrastrukture, kot so voda, plin in kanalizacija, ki jih Stari grad trenutno nima. Tirnica dvigala je skrita pod krošnjami dreves, kar pomeni, da veduta na Stari grad s Cankarjeve ulice ne bi bila okrnjena. Dostop do Starega gradu bi potekal brez negativnega vpliva na kulturne in naravne vrednote.

Dvigalo predstavlja trajnostno in ekološko sprejemljivo rešitev za dostopnost na Stari grad, še posebej za obiskovalce z omejeno mobilnostjo, starejše osebe, družine z otroškimi vozički ter vse, ki si želijo enostavnejšega dostopa do gradu. S to rešitvijo bi se Stari grad postavil ob bok revitaliziranim srednjeveškim gradovom v Avstriji in Nemčiji.

Občina Kamnik in investitor Stanislav Knez bi s tem projektom lahko kandidirala tudi za evropska nepovratna sredstva. Stari grad bi z dvigalom pridobil veliko konkurenčno prednost, saj bi bil edini srednjeveški grad v Sloveniji, ki omogoča dostopnost vsem obiskovalcem.

Primerjava različnih možnosti dostopa na Stari grad izpred avtobusne postaje v Kamniku:

Peš: 35 minut hoje po strmi poti

Avto: 15 minut

Poševno dvigalo: 4,5 minute ravninske hoje do spodnje postaje in 2,5 minuti do vrha Starega gradu - skupaj 7 minut

5.2.2.1 REFERENČNI PRIMERI – POŠEVNA DVGALA

Grad Riegersburg, Avstrija

Panoramsko dvigalo na gradu Riegersburg (proizvajalec Steuerer Seilbahnen) je bilo odprto leta 2003 in omogoča obiskovalcem enostaven dostop do gradu, ki se dviga 90 metrov nad vasjo Riegersburg. Kabina sprejme do 20 oseb. Obiskovalci potrebujejo le nekaj več kot minuto za dostop do grajskih razgledišč in muzejev, ne da bi morali premagati strmo pešpot. Ob postaji dvigala je na voljo tudi prostorno parkirišče, ki lahko sprejme več avtobusov, kar je še posebej priročno za organizirane skupine in šolske izlete.

Leto izdelave: 2003

Pogon: Obtočni pogon

Dolžina: 127 m

Višinska razlika: 84 m

Naklon: 42°

Tip tirnice: HEA

Širina tira: 1000 mm

Kapaciteta: 20 oseb

Hitrost potovanja: 2,0 m/s

Grad Hochosterwitz, Avstrija

Leto izdelave: 2017

Pogon: Obtočni pogon

Dolžina: 125 m

Višinska razlika: 100 m

Naklon: 58 – 50°

Tip tirnice: Okrogla cev DM

Širina tira: 1000 mm

Kapaciteta: 15 oseb

Hitrost potovanja: 1,5 m/s

Grad Hohenwerfen, Avstrija

Leto izdelave: 2006

Pogon: Obtočni pogon

Dolžina: 185 m

Višinska razlika: 114 m

Naklon: 38°

Tip tirnice: HEA

Tirna širina: 1200 mm

Kapaciteta: 25 oseb

Hitrost potovanja: 2 m/s

Grad Güssing, Avstrija

Leto izdelave: 2000

Pogon: Obtočni pogon

Dolžina: 95 m

Višinska razlika: 51 m

Naklon: 32°

enotirna tirnica: 550 mm

Kapaciteta: 16 oseb

Hitrost potovanja: 2 m/s

Snow-Cab, Wurmkogel, Avstrija

Leto izdelave: 2017

Pogon: Obtočni pogon

Dolžina: 303,4 m

Višinska razlika: 94,7 m

Naklon: 15 – 21°

Tip tirnice: Okrogla cev DM

Širina tira: 1000 mm

Kapaciteta: 12 oseb

Hitrost potovanja: 2 m/s

Zelfenschanze, Tschagguns, Avstrija

Leto izdelave: 2014

Pogon: Obtočni pogon

Grad Riegersburg, Avstrija

Grad Hochosterwitz, Avstrija

Grad Hohenwerfen, Avstrija

Grad Güssing, Avstrija

Snow-Cab, Wurmkogel, Avstrija

Dolžina: 244 m
Višinska razlika: 107 m
Naklon: 16 – 34°
Tip tirnice: HEA
Širina tira: 1.200 mm
Kapaciteta: 16 oseb
Hitrost potovanja: 2 m/s

Hopsi express, Schladming, Avstrija

Leto izdelave: 2018
Pogon: Obtočni pogon
Dolžina: 211 m
Višinska razlika: 68,4 m
Naklon: 22 – 16°
Tip tirnice: Okrogla cev DM / Okrogla
Širina tirnice: 1000 mm
Kapaciteta: 14 oseb
Hitrost potovanja: 2 m/s

Heini Klopfer, Oberstdorf, Nemčija

Leto izdelave: 2017
Pogon: Obtočni pogon
Dolžina: 282 m
Višinska razlika: 124,5 m
Naklon: 16,55 – 34,55°
Tip tirnice: HEA
Širina tira: 1.400 mm
Kapaciteta: 50 oseb
Hitrost potovanja: 2 m/s

Sport Audi Arena, Oberstdorf, Nemčija

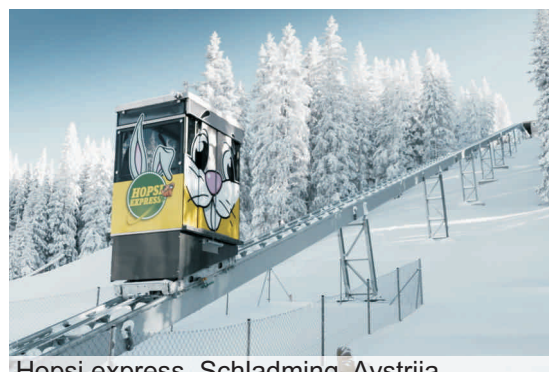
Leto izgradnje: 2020
Pogon: Obtočni pogon
Dolžina: 135,4 m
Višinska razlika: 70 m
Naklon: 36,8 – 16,6°
Tip tirnice: Okrogla cev DM 89 mm
Širina koloteka: 1.000 mm
Kapaciteta: 14 oseb
Hitrost potovanja: 1,5 m/s

Dombergbahn, Freising, Nemčija

Leto izdelave: 2024
Pogon: Pogon na vlečne kolote
Dolžina: 35,8 m
Višinska razlika: 22,1 m
Naklon: 38,15°
Tip tirnice: Okrogla cev DM 89 mm
Širina koloteka: 1.000 mm
Kapaciteta: 14 oseb / 1050 kg
Hitrost potovanja: 0,5 m/s

Zelfenschanze, Tschagguns, Avstrija

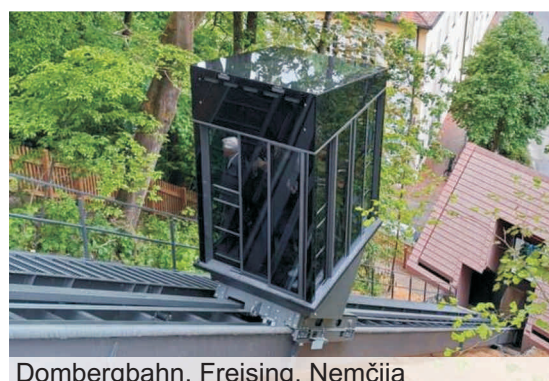
Hopsi express, Schladming, Avstrija

Heini Klopfer, Oberstdorf, Nemčija

Sport Audi Arena, Oberstdorf, Nemčija

Dombergbahn, Freising, Nemčija

5.2.2 APROKSIMATIVNA OCENA INVESTICIJE

Splošni podatki

Lokacija: Mestni gozd Stari grad, Kamnik
Tip naprave: Poševno panoramsko dvigalo za prevoz oseb
Tlorisna dolžina trase: 253 m
Skupna dolžina trase: 317 m
Višinska razlika: 186 m
Naklon: 36°
Kapaciteta kabine: 20 oseb
Predvidena hitrost potovanja: 2 m/s
Čas vožnje: približno 160 sekund
Predviden način pogona: električni sinhronski motor z zobniškim pogonom in jeklenimi vrvmi
Posebnost trase: skorajda ravna linija brez terenskih lomov (odstopanje od linije max. do 1 m višine) omogoča ekonomično izvedbo temeljenja in jeklene konstrukcije

Projektantske storitve

Projekti: geodetski posnetek, idejna zasnova, geomehanske preiskave, arheološki nadzor, OPPN, DGD in PZI
Aproksimativna ocena: 80.000 EUR

Pripravljalna, gozdarska in zemeljska dela

Gozdarska dela: sečnja dreves in odvoz posekane drevesne mase v pasu širine približno 6 m
Zemeljska dela: minimalno planiranje podlage, izkopi za točkovne temelje na trasi
Dostop za izvajalce: začasna pot za dostavo materiala in mehanizacije poteka vzporedno s traso poševnega dvigala, glavno delovišče je na platoju severno od grajskih ostalin (obstoječe parkirišče)
Aproksimativna ocena: 20.000 EUR

Temelji

Lokacija temeljev: vsakih 24 m vzdolž trase
Število temeljev na trasi: 12 AB točkovnih temeljev za postavitve jeklene konstrukcije
Spodnji in zgornji temelj: vključena sta v konstrukcijo temeljev spodnje in zgornje postaje, dimenzije pasovnih temeljev so prilagojene velikosti postaj
Aproksimativna ocena: 220.000 EUR

Kovinska konstrukcija

Sestava konstrukcije: 13 × 24-metrskih prekatov HEA nosilcev, dvakrat vzporedno (medsebojna razdalja 1 m)
Statika: HEA profil višine 26 cm, tlačni profil 12×12 cm pod HEA, razpon nosilca 24 m
Pritrditev kovinske konstrukcije: HEA nosilci so vpeti preko jeklenih stebrov (HEA 260 mm) neposredno na točkovne temelje
Natezna vez: poteka pod HEA nosilci kar zagotavlja dovolj veliko statično višino nosilca
Višina konstrukcije nad tlemi: 2 m nad terenom, kar pomeni minimalno poseganje v teren, omogoča enostavno vzdrževanje in ne ovira gozdne divjadi pri prehodu
Aproksimativna ocena: 300.000 EUR

Spodnja in zgornja postaja

Spodnja postaja (vstopna): dimenzije 4 × 3 × 3 m (d × š × v), konstrukcija postaje je kovinska, fasade so lesene, delno zastekljene, streha je ravna, spodnja postaja se nahaja v sklopu Centra za obiskovalce, ki pa ni predmet aproksimativne ocene poševnega dvigala
Zgornja postaja (izstopna) s strojnico dvigala: dimenzije 8 × 3 × 3 m (d × š × v), konstrukcija postaje je kovinska, fasade so lesene, delno zastekljene, streha je ravna
Aproksimativna ocena: spodnja postaja 30.000 EUR, zgornja postaja 50.000 EUR, skupaj 80.000 EUR

Tehnični del poševnega dvigala

Vodila/tirnice: medsebojna razdalja 100 cm (montirano na HEA nosilce)
Pogon dvigala: električni sinhronski motor z dajalnikom impulza, frekvenčna regulacija, enohitrostni pogon, mehanska čeljustna zavora z elektromagnetom

Jeklene vrvi: nosilne 3 × fi 13 mm (8 × 19), cinkane, odporne proti atmosferskim vplivom, kompenzacijske vrvi 3 × fi 13 mm, cinkane, lovilna vrv fi 6,5 mm, cinkana

Kabina: panoramska kabina s steklenimi stenami, kapaciteta: 20 oseb, dimenzije 120 × 220 × 230 cm (svetle mere), hitrost potovanja 2 m/s, čas vožnje približno 2,5 min

Strojnica dvigala: nahaja se na zgornji postaji

Aproksimativna ocena: 430.000 EUR

Infrastruktura ob trasi poševnega dvigala

Opis in namen: sočasno z izvedbo trase poševnega dvigala se predvidi izvedba osnovne komunalne infrastrukture na dolžini 317 m, od vznožja do grajskega platoja, trasa infrastrukture poteka vzporedno z jekleno konstrukcijo dvigala, v ustrezno utrjenem pasu ob točkovnih temeljih.

Vodovod: PEHD cev fi 63 mm, PN10, dolžina 317 m, položitev v teren z ustreznim zasipom in zaščitno plastjo (pesek, opozorilni trak).

Kanalizacija: predviden tlačni sistem (zaradi naklona 36°), tlačna cev PEHD fi 50 mm s črpalko na zgornji postaji, dolžina: 317 m.

Električni vod: položitev energetskega kabla v zaščitni cevi (PVC fi 75 mm) vzdolž trase, predviden kabel 4 × 35 mm²(Cu ali Al), dolžina 317 m

Aproksimativna ocena: vodovod 16.000 EUR, kanalizacija 30.000 EUR, električni vod 20.000 EUR, skupaj 70.000 EUR

Rekapitulacija investicije

Skupna aproksimativna investicija (CAPEX) znaša 1.200.000 EUR

5.2.2.3 PROJEKCIJA OBISKA IN EKONOMSKI UČINKI

Pri oceni potencialnega števila obiskovalcev Mestnega gozda Stari grad se lahko opiramo na dostopne podatke primerljivih referenčnih objektov, ki so se v zadnjem desetletju izkazali kot pomembne turistične atrakcije v regiji.

Stolp Vinarium v Lendavi (leto izgradnje 2015, investicija 1.800.000 EUR, višina 53 m, vstopnica 7 EUR) beleži približno 100.000 obiskovalcev letno.

Stolp Kristal v Rogaški Slatini (leto izgradnje 2024, investicija 5.000.000 EUR, višina 104 m, vstopnica 10 EUR) je številko 100.000 dosegel že v prvem letu po odprtju.

Še bolj obiskan je razgledni stolp Pyramidenkogel na avstrijskem Koroškem (leto izgradnje 2013, investicija 8.000.000 EUR, višina 70 m, vstopnica 17 EUR), ki ga letno obiše okoli 250.000 obiskovalcev.

Ti primeri potrjujejo, da atraktivne razgledne točke, kadar so dobro umeščene, infrastrukturno podprte in povezane z vzporednim programom, postanejo trajne turistične destinacije z visoko dodano vrednostjo.

Na podlagi teh primerjav in ob upoštevanju specifik Kamnika (njegove lege, zgodovinske in kulturne privlačnosti ter bližine Ljubljane) je realno pričakovati, da bo razgledna ploščad Stari grad, ki je umeščena 200 m nad mestom, z vzpostavitvijo poševnega dvigala in s spremljajočimi programi dosegla visok obisk že v prvih letih delovanja.

Konzervativni scenarij: približno 60.000 obiskovalcev letno, ob delovanju skozi večino leta in z zmerno promocijo.

Realističen scenarij: približno 90.000 obiskovalcev letno, ob delovanju skozi vse leto in z dobro promocijo.

Razgledna ploščad Stari grad, Kamnik

Razgledna ploščad Stari grad, Kamnik

Vinarium, Lendava, Slovenija

Kristal, Rogaška Slatina, Slovenija

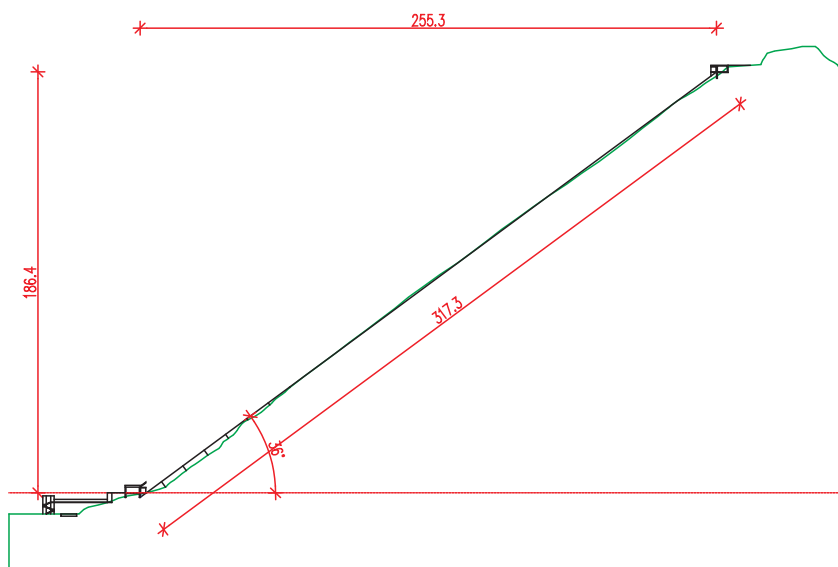

Pyramidenkogel, Avstrija

Optimalni scenarij: približno 120.000 obiskovalcev letno, ob razvitih dodatnih vsebinah (kulturni dogodki, gostinski in rekreativni programi, prireditve) ter z dobro promocijo.

Z vidika ekonomike projekta to pomeni, da bi se po realističnem scenariju investicija v poševno dvigalo povrnila že v nekaj letih, ob predpostavki, da cena vstopnice znaša zgolj 5 EUR.

Projekt poševnega dvigala in revitalizacije Starega gradu ni le infrastrukturna investicija, temveč strateška dolgoročna naložba v razvoj danes turistično slabo razvitega Kamnika. Omogoča učinkovit ekološki dostop do naravnega okolja in kulturne dediščine, spodbuja mestni turizem, krepi identiteto kraja ter povezuje mestno jedro z mestnim gozdom.

Poševno dvigalo Stari grad, prerez

5.2.3 PARKIRIŠČA V MESTNEM GOZDU

Na različnih lokacijah znotraj Mestnega gozda Stari grad se zaenkrat lahko uredi največ 160 parkirnih mest. V začetni fazi (do izgradnje poševnega dvigala) se poleg obstoječega parkirišča ob gradu načrtujejo še štiri parkirišča (glej stran 49).

Parkirišče Pri dveh bukvah (P1) se nahaja ob cesti Kamnik – Stari grad, zahodno od Velike Špice. V tem delu je naraven plato, ki lahko sprejme 52 vozil. Parkirišče je od gradu oz. od razgledne ploščadi oddaljeno 600 m.

Parkirišče na jasi v vzhodnem delu Pristave (P3), ki sprejme 24 vozil in je namenjeno predvsem za obiskovalce apartmajev, je v največji meri obdano z gozdom.

Parkirišče pri kampusu se (P2) nahaja na vzhodu mestnega gozda v neposredni bližini lokalne ceste Kamnik – Palovče. Parkirišče sprejme 36 vozil in je namenjeno predvsem za goste kampusa ter za zaposlene.

Začasno parkirišče severno od Velike Špice, ki je predvideno na naravnem platoju vzhodno od Pristave s 34 parkirnimi mesti (P5), bo funkcioniralo le do uvedbe trajnostne prometne ureditve. Po izvedbi poševnega dvigala in zagotovitvi večjega števila parkirnih mest na centralnem parkirišču ob Nevljici, se bo parkirišče ukinilo, na njegovem mestu pa se bo postavil gozdni paviljon.

V končni fazi se bo opustilo tudi obstoječe parkirišče pri gradu s 14 parkirnimi mesti (P4).

Po izgradnji poševnega dvigala in ureditvi centralnega parkirišča ob Nevljici bo na območju Starega gradu zagotovljenih 112 plačljivih parkirnih mest. Zapornica se bo namestila na odcepu s ceste Kamnik – Palovče proti Staremu gradu.

5.2.3.1 CENTRALNO PARKIRIŠČE OB NEVLJICI

Medtem ko se število prebivalcev Kamnika povečuje, je obseg športnih površin v mestu že več kot štiri desetletja nespremenjen. Letno

Parkirišča v II. fazi

CP	220 parkirnih mest
P1	52 parkirnih mest
P2	36 parkirnih mest
P3	24 parkirnih mest

kopališče ter teniška in odbojgarska igrišča se nahajajo na območju Pod Skalo, kjer nimajo primernih pogojev za funkcioniranje (prometni hrup, slaba osončenost kopališča) in zaradi prostorske omejenosti nimajo možnosti širitve. Poleg tega se te športne površine nahajajo na poplavnem območju, kjer ni možnosti izgradnje spremljajoče infrastrukture.

V elaboratu Določitev območij za izdelavo OPPN-jev za obnovo po poplavih (01/2024, junij 2024) je na področju KAM39 (Kebrovo) predvidena ureditev centralnega mestnega športnega parka, ki bi obsegal različne športne površine. Elaborat predvideva tudi premestitev obstoječih teniških in odbojgarskih igrišč, ki se danes nahajajo na predelu Pod skalo.

KAM39 ponuja 12 hektarjev prostora, od katerih se 3 hektarje zemljišč neposredno ob obvoznici nahaja izven poplavnega območja. Nepoplavne površine bi bile primerne za izgradnjo zahtevnejše športne infrastrukture, kot so pokrita igrišča in športna dvorana, vse ostale površine (9 ha poplavnih površin) pa bi se lahko izkoristile za zunanja športna igrišča. S tem bi se močno izboljšala kvaliteta športnih površin v Kamniku.

S selitvijo športnih površin bi se Pod skalo pridobilo nujno potreben prostor za novo veliko parkirišče, namenjeno za obiskovalce starega mestnega jedra (oddaljenost le 300 m) in za obiskovalce Mestnega gozda Stari grad.

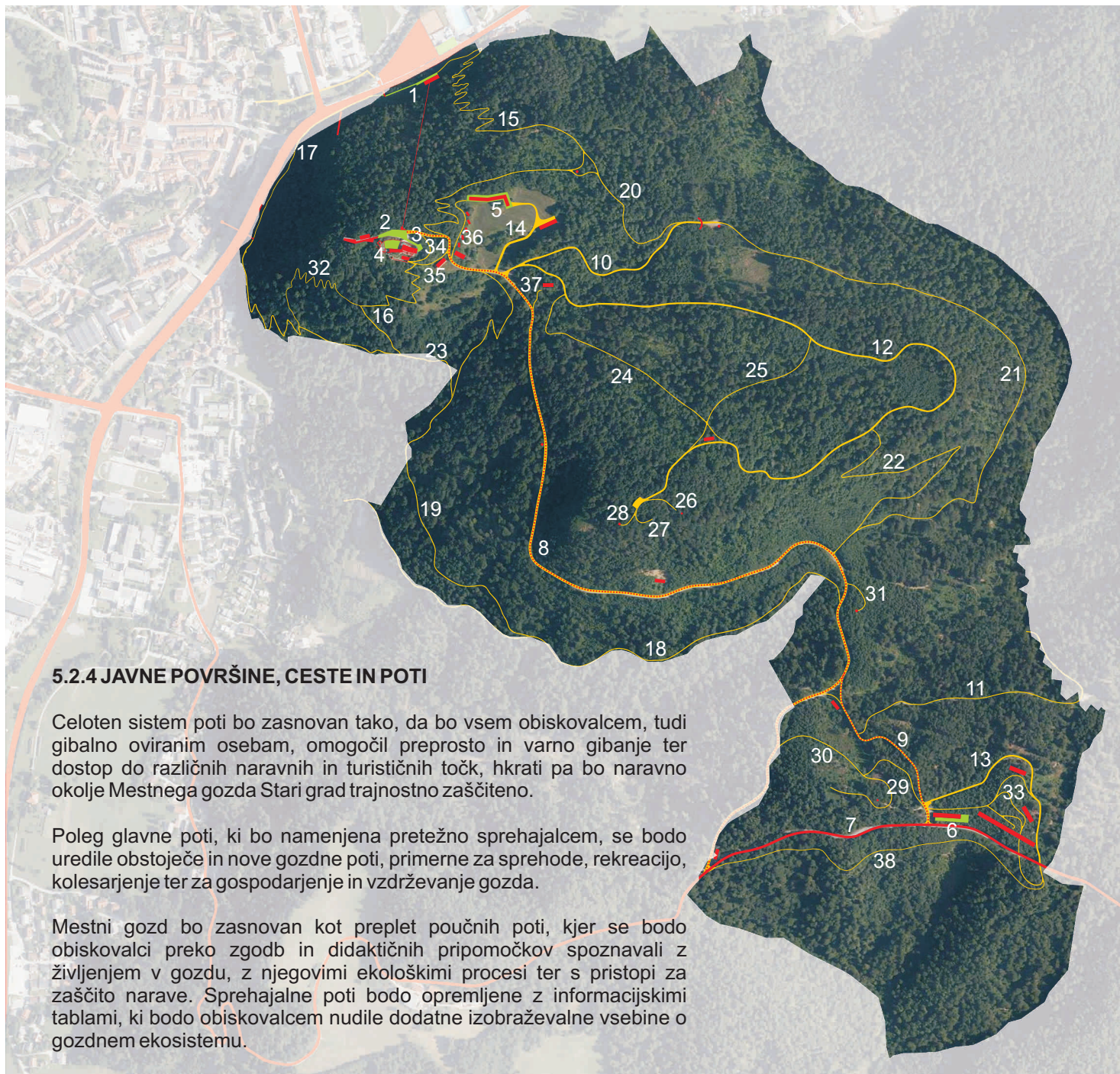
Parkirišča med Nevljico in regionalno cesto so načrtovana neposredno ob predvideni spodnji postaji poševnega dvigala, ki bo obiskovalce prepeljalo na severno ploščad pred gradom.

Površina centralnega parkirišča, ki meri 4.850 m², se zasadi z drevesi, za katera je značilno, da ob poplavih umirjajo narasle vode. Pod drevesi se uredi 220 parkirnih mest. S tem bi Kamnik pridobil tudi nujno potrebno vzhodno parkirno cono za staro mestno jedro.

Ob izgradnji centralnega parkirišča se ob regionalni cesti predvidi kolesarska pot proti Tuhinjski dolini.

Dolgoročno se izvede tudi parkirišče na desnem bregu Nevljice (2.530 m²) s katerim se pridobi še dodatnih 90 parkirnih mest in 4 parkirna mesta za turistične avtobuse.

5.2.4 JAVNE POVRŠINE, CESTE IN POTI

Celoten sistem poti bo zasnovan tako, da bo vsem obiskovalcem, tudi gibalno oviranim osebam, omogočil preprosto in varno gibanje ter dostop do različnih naravnih in turističnih točk, hkrati pa bo naravno okolje Mestnega gozda Stari grad trajnostno zaščiten.

Poleg glavne poti, ki bo namenjena pretežno sprehajalcem, se bodo uredile obstoječe in nove gozdne poti, primerne za sprehode, rekreacijo, kolesarjenje ter za gospodarjenje in vzdrževanje gozda.

Mestni gozd bo zasnovan kot preplet poučnih poti, kjer se bodo obiskovalci preko zgodb in didaktičnih pripomočkov spoznavali z življenjem v gozdu, z njegovimi ekološkimi procesi ter s pristopi za zaščito narave. Sprehajalne poti bodo opremljene z informacijskimi tablami, ki bodo obiskovalcem nudile dodatne izobraževalne vsebine o gozdnem ekosistemu.

Poti bodo izvedene z uporabo drenažnih sistemov za preprečevanje erozije in ohranitev vegetacije. Ureditev odvodnjavanja na poteh bo preprečilo zadrževanje vode in zagotovilo nemoteno uporabo poti skozi vse leto.

5.2.4.1 JAVNE POVRŠINE

- 1) Ploščad pred vstopnim središčem
- 2) Park pred gradom
- 3) Vstopna ploščad do grajskega kompleksa
- 4) Grajsko dvorišče
- 5) Zunanja površina pri volierah
- 6) Ploščad v kampusu

5.2.4.2 LOKALNE CESTE

7) Lokalna ceste Kamnik – Palovče (160021) poteka v južnem delu mestnega gozda. Cesta je asfaltirana. Dolžina ceste, ki poteka skozi mestni gozd: 646 m, Višinska razlika: 42 m, Povprečni naklon: 3,7 stopinj (6,5%)

- prometna cesta
- gozdni arboretum
- pešpot
- javna površina

8) Glavna asfaltirana dovozna cesta na Stari grad (660321), ki se odcepi z lokalne ceste Kamnik – Palovče in se konča pred starograjskimi ostalinami, se prenove in primerno osvetli. Na odcepu za Stari grad se promet omeji z zapornico. Namesto avtocestnih odbojnih ograj se namestijo lesene ograje. Ob glavni sprehajalni cesti se vzpostavi gozdni arboretum. Dolžina: 1957 m, Višinska razlika: 8 m, Povprečni naklon: 0,2 stopinj (0,5%)

5.2.4.3 GOZDNE CESTE

9) Stara cesta, ki vodi od starograjskega Sedla do Babjega trebuha oz. do lokalne ceste Kamnik – Palovče, je zarisana že v franciscejskem katastru. Cesta, ki je široka 3 metre, se asfaltira in primerno osvetli. Namenjena bo le za službena vozila mestnega gozda in za električni minibus. Z izvedbo te ceste se vzpostavi 1838 metrov dolga povezava med Starim gradom in Babjim trebuhom. Dolžina Stare ceste: 327 m, Višinska razlika: 21 m, Povprečni naklon: 3,7 stopinj (6,4%)

10) Obstoječa gozdna cesta (043036), ki poteka po ravnini od Pristave proti vzhodu, se namenja za sprehajalce in za gozdno gospodarjenje. Dolžina: 430 m, Višinska razlika: 15 m, Povprečni naklon: 2,0 stopinj (3,5%)

11) Obstoječa gozdna cesta (043811) proti Suhemu potoku se namenja predvsem za gozdno gospodarjenje. Cesta se podaljša vzdolž Suhega potoka proti severu do vodohrama, ki oskrbuje kampus. Dolžina: 581 m, Višinska razlika: 49 m, Povprečni naklon: 4,8 stopinj (8,4%)

12) Gozdna cesta na Veliko Špico se namenja predvsem za gozdno gospodarjenje in dostavo do Velike Špice. Uporabljajo pa jo lahko tudi sprehajalci in vozila mestnega gozda. Dolžina: 1561 m, Višinska razlika: 113 m, Povprečni naklon: 4,1 stopinj (7,2%)

13) Gozdna cesta okoli Babjega trebuha poteka po ravnini. Skupna dolžina: 393 m, Višinska razlika: 12 m, Povprečni naklon: 1,7 stopinj (3,0%)

14) Cesto na Pristavi uporabljajo predvsem sprehajalci in službena vozila mestnega gozda. Dolžina: 186 m, Višinska razlika: 12 m, Povprečni naklon: 3,7 stopinj (6,5%)

5.2.4.4 GOZDNE POTI

15) Prašnikarjeva pot je ena najstarejših poti na Stari grad. Narejena je bila v času zdravilišča Kurhaus za goste zdravilišča. Ta, danes opuščena pešpot, ki poteka po severni hribini starograjskega gozda in ima položnejši naklon kot Mestna pot, se ponovno aktivira, uredi in osvetli tako, da postane glavna pešpot na Stari grad. Ker gre za glavno vstopno pot na Stari grad, bi bilo smotno, da bi se z ustreznim dogovorom preneslo njeno lastništvo z g. Kneza na občino. Dolžina: 1243 m, Višinska razlika: 181 m, Povprečni naklon: 8,3 stopinj (14,5%)

16) Mestna pešpot, ki obstaja že v franciscejskem katastru, se popolnoma obnovi in primerno osvetli. Na najbolj strmih predelih se izvedejo lesena stopnišča in ograje. Dolžina: 898 m, višinska razlika: 188 m, povprečni naklon: 11,8 stopinj (20,9%)

17) Nova povezovalna pot ob vznožju mestnega gozda poteka vzporedno z regionalno cesto. Omogoča varno povezavo med Prašnikarjevo potjo na severnem pobočju (kjer je tudi Vstopno središče) in mestno potjo na zahodnem pobočju ter omogoča dostop do ferat. Kljub temu, da spada k mestnemu gozdu je to tudi mestna sprehajalna pot. Pot je parkovno urejena (nasadi, klopi, koši za smeti, itd). Nahaja se nad opornim zidom višine 5m, ki varuje regionalno cesto pred zemeljskimi plazovi. Potencialno zanimivost ob tej poti predstavlja opuščeno nemško zaklonišče, ki bi z aktivacijo lahko postal del turistične ali izobraževalne ponudbe mesta. Zaklonišče je v lasti Republike

Slovenije in Stanislava Kneza. Dolžina: 342 m, Višinska razlika: 4 m, Povprečni naklon: 0,7 stopinj (1,1%)

18) Stara pot Kamnik-Palovče, ki vodi od vznožja pri zdravstvenem domu do starograbskega Sedla, je bila zarisana že v franciscejskem katastru. Danes opuščena pot se obnovi in ponovno aktivira. Dolžina: 1095 m, Višinska razlika: 159 m, Povprečni naklon: 8,3 stopinj (14,5%)

19) Povezovalna pot med Pristavo in Staro potjo poteka večinoma po ravnini. Dolžina: 899 m, Višinska razlika: 51 m, Povprečni naklon: 3,2 stopinj (5,7%)

20) Povezovalna pot med Prašnikarjevo potjo in Gozdno cesto (043036). Dolžina: 279 m, Višinska razlika: 32 m, Povprečni naklon: 6,5 stopinj (11,5%)

21) Sprehajalna pot okoli Velike Špice je speljana položno, zato je primerna za sprehajalce vseh starosti. Dolžina: 1158 m, Višinska razlika: 50 m, Povprečni naklon: 2,5 stopinj (4,3%)

22) Južna povezovalna pot povezuje pot okoli Velike Špice in gozdno cesto na Veliko Špico. Dolžina: 578 m, Višinska razlika: 51 m, Povprečni naklon: 5,0 stopinj (8,8%)

23) Povezovalna pot med Mestno potjo in povezovalno potjo Pristava – Stara pot. Dolžina: 143 m, Višinska razlika: 15 m, Povprečni naklon: 6,0 stopinj (10,5%)

24) Zahodna pešpot na Veliko Špico predstavlja bližnjico, ki se odcepi na začetku gozdne ceste na Veliko Špico in se nanjo priključi na vrhu. Dolžina: 457 m, Višinska razlika: 89 m, Povprečni naklon: 11,0 stopinj (19,5%)

25) Vzhodna pešpot na Veliko Špico predstavlja bližnjico, ki se odcepi na sredini gozdne ceste na Veliko Špico in se nanjo priključi na vrhu. Dolžina: 296 m, Višinska razlika: 41 m, Povprečni naklon: 7,9 stopinj (13,8%)

26) Pešpot do jeklenice vodi od internega parkirišča na koncu Gozdne ceste na Veliko Špico proti jeklenici. Dolžina: 61 m, Višinska razlika: 3 m, Povprečni naklon: 2,8 stopinj (4,9%)

27) Pešpot do vrha Velike Špice vodi od internega parkirišča na koncu Gozdne ceste na Veliko Špico proti vrhu. Dolžina: 50 m, Višinska razlika: 4 m, Povprečni naklon: 4,6 stopinj (8%)

28) Pešpot do lovske opazovalnice vodi od internega parkirišča na koncu Gozdne ceste na Veliko Špico proti lovski opazovalnici. Dolžina: 44 m, Višinska razlika: 0 m, Povprečni naklon: 0 stopinj (0%)

29) Vzhodna pot na Stražo se začne pri kampusu. Dolžina: 354 m, Višinska razlika: 22 m, Povprečni naklon: 3,6 stopinj (6,2%)

30) Zahodna pot na Stražo se odcepi od lokalne ceste Kamnik – Stari grad. Dolžina: 178 m, Višinska razlika: 16 m, Povprečni naklon: 5,1 stopinj (9,0%)

31) Pot na Knežji vrh se odcepi od lokalne ceste Kamnik – Stari grad. Dolžina: 71 m, Višinska razlika: 9 m, Povprečni naklon: 7,2 stopinj (12,7%)

32) Pod plezalno steno je novo predvidena pot, ki se odcepi od Mestne poti in vodi do vstopa na obe ferati. Dolžina: 340 m, Višinska razlika: 61 m, Povprečni naklon: 10,2 stopinj (17,9%)

33) Pešpoti v kampusu imajo blag naklon. Skupna dolžina: 574 m, Višinska razlika: 20 m, Povprečni naklon: 3,4 stopinj (6,0%)

34) Položna Parkovna pešpot okoli gradu povezuje zgornjo postajo poševnega dvigala z glavnim vhodom v grad, ki se nahaja na jugovzhodni strani ostalin (rekonstrukcija nekdanjega vhoda v grad). Dolžina: 80 m, Višinska razlika: 4 m, Povprečni naklon: 2,9 stopinj (5,0%)

35) Pešpot za Pevčevo domačijo se odcepi od glavne ceste na Stari grad in vodi proti glavnemu vhodu v grad na jugovzhodni strani ostalin (rekonstrukcija nekdanjega vhoda v grad). Dolžina: 77 m, Višinska razlika: 9 m, Povprečni naklon: 6,7 stopinj (11,7%)

36) Pešpot ob apartmajih na Pristavi se odcepi od glavne ceste na Stari grad in poteka proti volieram. Dolžina: 129 m, Višinska razlika: 15 m, Povprečni naklon: 6,6 stopinj (11,6%)

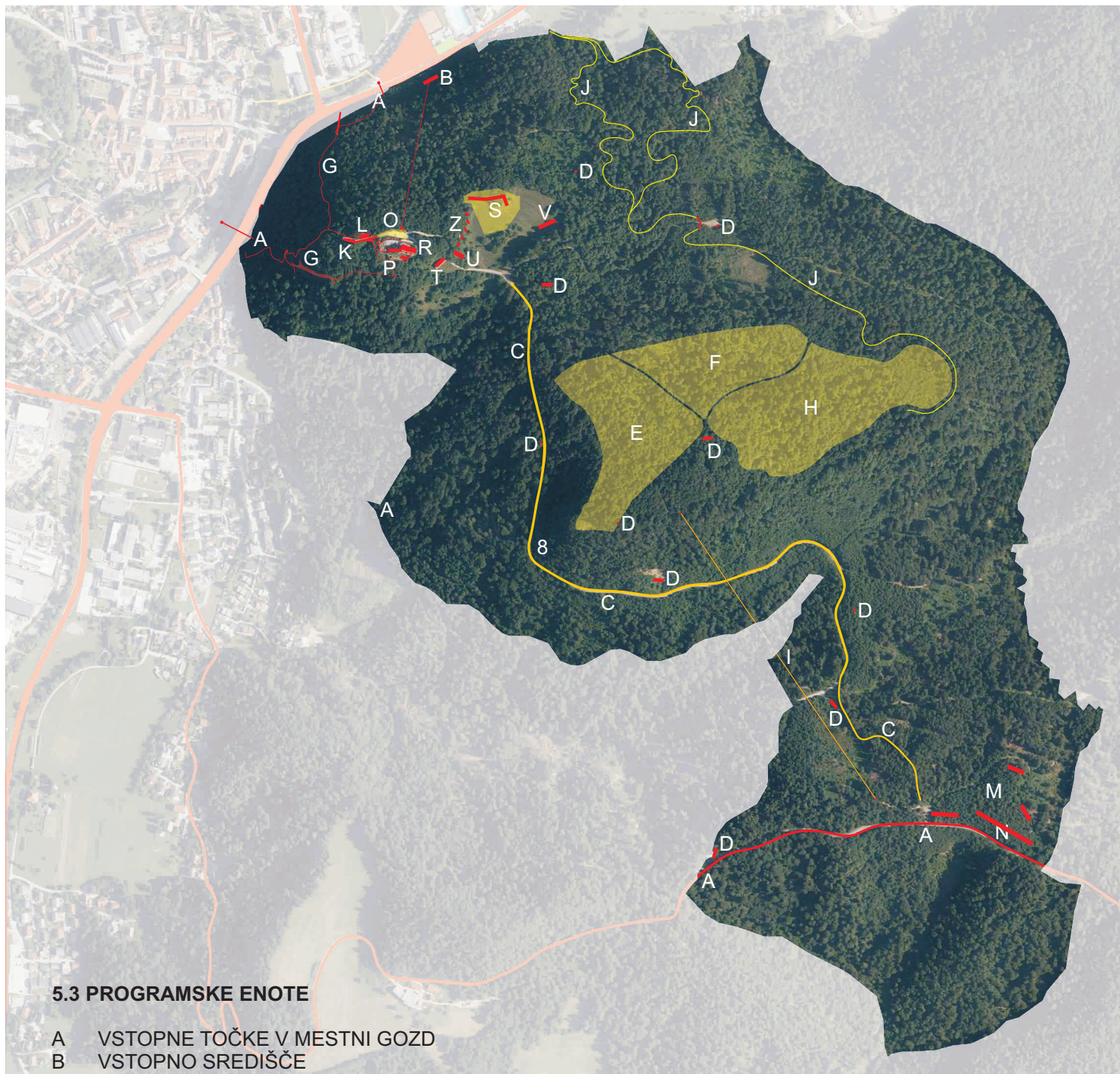
37) Pešpot od glavne dostopne ceste na Stari grad do začasnih parkirišč vzhodno od Pristave. Skupna dolžina: 36 m, Višinska razlika: 3 m, Povprečni naklon: 4,8 stopinj (8,3%)

38) Varna pešpot vzdolž ceste Kamnik – Palovče od odcepa na Stari grad do Babjega trebuha. Dolžina: 650 m, Višinska razlika: 49 m, Povprečni naklon: 4,3 stopinj (7,5%)

5.2.4.5 KOLESARSKÉ POTI

Glavna asfaltirana dostopna cesta na Stari grad (8), ki se odcepi z lokalne ceste Kamnik – Palovče in se konča pred starograjskimi ostalinami je namenjena tudi kolesarjem.

Po drugih gozdnih poteh je vožnja s kolesi prepovedana, razen po dveh kolesarskih progah, ki sta posebej predvideni za spustno kolesarjenje.

5.3 PROGRAMSKE ENOTE

- A VSTOPNE TOČKE V MESTNI GOZD
- B VSTOPNO SREDIŠČE
- C GOZDNI ARBORETUM
- D GOZDNI PAVILJONI
- E VRT GOZDNE DIVJADI
- F ARHEOLOŠKI PARK
- G FERATE
- H ADRENALINSKI PARK
- I JEKLENICA (ZIPLINE)
- J KOLESARSKA PROGA
- K RAZGLEDNA PLOŠČAD
- L PAVILJON OB PLOŠČADI
- M IZOBRAŽEVALNI IN RAZISKOVALNI KAMPUS
- N NASTANITVENI OBJEKT
- O PARK PRED GRADOM
- P GRAJSKE OSTALINE
- R REVITALIZACIJA NEKDANJEGA PLANINSKEGA DOMA
- S SOKOLARSTVO
- T ETNOLOŠKA DOMAČIJA
- U VEČNAMENSKI OBJEKT
- V GOSPODARSKI OBJEKT
- Z APARTMAJI

5.3.1 TRIJE PROGRAMSKI SKLOPI

Celotno območje Mestnega gozda Stari grad se razdeli na tri glavne programske sklope:

Gozd (5.4)

Velikost: 139,19 ha, Lastništvo: Stanislav Knez

Grad (5.5)

Velikost: 0,38 ha, Lastništvo: Občina Kamnik

Pristava (5.6)

Velikost: 2,72 ha, Lastništvo: Drago Pevec

5.4 GOZD

Mestni gozd Stari grad bo zasnovan kot preplet naravne krajine in kulturne dediščine, ki združuje obnovo degradiranega gozda, ohranjanje avtohtonih rastlinskih vrst ter izobraževalno, kulturno in rekreativno funkcijo za obiskovalce.

Na površini približno 138 hektarov se bo oblikoval učni in doživljajski gozd, kjer bodo obiskovalci lahko spoznavali biotsko raznovrstnost, naravne procese in bogastvo lokalnega rastlinja.

Ob glavnih poteh bodo urejene izobraževalne točke, diskretno oblikovani informacijski panoji ter tematski gozdni paviljoni. Poseben poudarek bo namenjen gozdnemu arboretumu z avtohtonimi drevesnimi vrstami, grmovnicami in gozdnim jagodičevjem, ki bo deloval kot odprta raziskovalna in poučna platforma.

Ureditev bo vključevala tudi premišljeno postavljeno gozdno-parkovno opremo kot so klopi, počivališča, smetnjaki in ambientalna osvetlitev za varnost in udobje, z minimalnim vplivom na naravni značaj prostora.

Vzpostavitev mestnega gozda bo tako omogočila prenovno območja, ustvarila prostor za opazovanje, raziskovanje, učenje in doživljanje narave ter vzpostavila novo ravnovesje med človekom, gozdom in prostorom kulturne dediščine.

5.4.1 UREDITEV GOZDNE VEGETACIJE

Eden od glavnih ciljev ureditve gozda je zasaditev dreves na območjih, kjer je potrebna pogozditev. Pri tem bodo izbrane avtohtone drevesne vrste, kot so hrasti, bukve, javorji in druge vrste, ki se prilagajajo lokalnemu podnebju in naravnemu okolju.

Redčenje obstoječih gozdnih površin bo izvedeno na način, ki spoštuje naravne zakonitosti ter omogoča večjo gostoto zdrave vegetacije. Ta poseg bo pripomogel k ohranjanju kakovosti gozda, preprečil

prekomerno gojenje zgolj enih vrst ter zagotovil večjo biotsko raznovrstnost. Vsi posegi se bodo izvajali v skladu z načeli trajnostnega gozdarstva, ob upoštevanju varstva drevesnih vrst, ki so ekološko pomembne in zagotavljajo stabilnost ekosistema.

Posebna pozornost bo posvečena vzdrževanju obstoječih zelenih površin. To vključuje redno košnjo trave, vzdrževanje grmičevja in dreves ter čiščenje poti in drugih javnih površin. Vse površine bodo zasajene pretežno z avtohtonimi rastlinami, ki so primerne za lokalne klimatske razmere ter nudijo naravno podlago za ptice, žuželke in druge živalske vrste.

Zgornji del danes popolnoma degradiranega območja Velike Špice bo primerno saniran in pogozden (protierozivni posegi, odvodnjavanje,...), da se prepreči nadaljnja degradacija tal in se s tem omogoči stabilizacija okolja.

5.4.2 VSTOPNE TOČKE V MESTNI GOZD

Glavni vstop v mestni gozd se izvede ob vznožju severnega pobočja Starega gradu, nasproti obstoječih teniških igrišč. V sklopu tega dostopa se nahaja predvideno centralno mestno parkirišče.

Ob regionalni cesti Kamnik - Vransko se locira stolp iz kovinskega paličja, višine 9 metrov, s stopniščem in osebnim dvigalom za 8 oseb. Od stolpa do starogradske hribine se 5 m nad regionalno cesto izvede mostovž dolžine 20 metrov. Most bo omogočal obiskovalcem varen prehod čez cesto in dostop na ploščad, kjer se nahaja Vstopno središče s poševnim dvigalom.

Drugi vstop v mestni gozd se nahaja na zahodni strani Starega gradu tik ob Nunskih hlevih na Usnjarski cesti. Ta pomemben dostop v neposredni bližini starega mestnega jedra je bil ob izgradnji regionalne ceste v začetku 80-ih let grobo prekinjen.

Za varen in neoviran prehod v mestni gozd se na tem mestu izvede 60 metrov dolg most za pešce. Narejen bo iz lahke kovinske konstrukcije, ki bo obenem premostila reko Kamniška Bistrica in obvoznico. Zaradi svoje dolžine bo imel most med rečnim koritom in obvoznico vmesno podporo. Na strani mesta bo tako kot pri glavnem dostopu postavljen stolp iz kovinskega paličja višine 9 metrov s stopniščem in osebnim dvigalom za 8 oseb. Most bo omogočal neposredno peš povezavo mestnega jedra z mestnim gozdom nad regionalno cesto.

Glede na to, da je predvidena ureditev glavnega vstopa v mestni gozd s severne strani, zahodni dostop ne spada med primarne investicije, zato se ga lahko izvede v eni od kasnejših faz.

Tretji dostop v mestni gozd poteka po trasi nekdanje Stare poti, ki je vodila iz Kamnika v Palovče. Vstopna točka je nad zdravstvenim domom.

Glavni dovoz za vozila poteka po cesti Kamnik – Palovče, kjer se na razcepu za Stari grad namesti zapornica za nadzor prometa na območju mestnega gozda. Znotraj zapornice je načrtovano omejeno število plačljivih parkirišč.

Drugi dovoz je predviden na skrajnem vzhodu mestnega gozda pri kampusu. Odprt bo predvsem za električni minibus, dostavo, intervencijo in za službena vozila mestnega gozda. Neposredno ob tem dovozu bo locirano parkirišče za goste kampusu ter za zaposlene.

5.4.2.1 REFERENČNI PRIMERI – PREMOSITVE

Peš-mostovi so v Evropi pogosto uporabljeni kot varne, atraktivne in ekološko dobrodošle premostitve prometnic, ki omogočijo neposreden peš dostop do parkov in obenem kot atraktivna arhitekturna točka opozarjajo na pomembnost področja.

5.4.3 VSTOPNO SREDIŠČE

Osrednja točka Mestnega gozda Stari grad bo Vstopno središče (Visitor center), ki bo služilo kot glavni vstop v mestni gozd in bo med seboj povezovalo kulturne, izobraževalne, športne in rekreativne dejavnosti. Objekt bo umeščen ob glavno pešpot na vznožju gozda, v neposredni bližini predvidenega centralnega parkirišča in ob vhodu v poševno dvigalo na Stari grad. Ker je teren na tem mestu bolj položen (melišče), je bil že v času franciscejskega katastra izkoriščen kot obdelovalna kmetijska površina.

V Vstopnem središču bodo obiskovalci dobili informacije o vseh aktivnostih na področju mestnega gozda, od adrenalinskih ferat, jeklenic, spustnega kolesarjenja in otroških igrišč do učnih poti, arboretuma, arheološkega in adrenalinskega parka in raziskovalnih programov v univerzitetnem kampusu. V vstopnem objektu bo možen nakup vstopnic za grad in za muzeje, rezervacija športnih aktivnosti, izposoja opreme ter dostop do zemljevidov in digitalnih aplikacij za orientacijo po gozdu.

Sestavni del centra bo interaktivni učni prostor, kjer bodo obiskovalci spoznavali botaniko, gozdno ekologijo, zgodovino območja in naravne procese gozda.

Za sprostitev bosta na voljo dnevni bar ter trgovina z lokalnimi izdelki, izobraževalnimi materiali in s spominki. Objekt bo zasnovan sodobno in okolju prijazno, z zunanji in notranji površinami za udoben počitek in druženje.

Vstopno središče bo krovna informacijska točka Mestnega gozda Stari grad, kjer se bo pričelo potovanje med naravo, športom, znanostjo, zgodovino in kulturo za vse generacije obiskovalcev.

5.4.3.1 REFERENČNI PRIMERI – VSTOPNA SREDIŠČA

Vstopna središča so točke, kjer obiskovalci prvič stopijo v stik z destinacijo. Nudijo informacije, izobraževalne vsebine in praktične storitve (npr. izposoja opreme), hkrati pa predstavljajo prostor za razumevanje in doživljanje naravnih ekosistemov. Dobro zasnovani centri obiskovalcem omogočajo poglobljeno izkušnjo narave – prek interaktivnih razstav, učnih programov ali razglednih točk – pri čemer sta arhitektura in umestitev v prostor skrbno usklajeni z lokalnim okoljem.

Soteska Vintgar, Slovenija

Leta 2024 je bilo zgrajeno novo Vstopno središče Vintgar z informacijsko točko, lokalno gostinsko ponudbo, prodajalno spominkov in prostorom za počitek. Vhodna stavba v Sotesko Vintgar je preplet tradicionalne alpske in sodobne arhitekture. Celotna obnova stavbe je potekala z misljo na varovanje narave in človeka, zmanjševanje onesnaževanja in uporabo naravnih materialov in tehnik. Vsi materiali in elementi slonijo na sodobnih ekoloških smernicah naravne obdelave lesa.

Naravni rezervat Škocjanski zatok, Koper, Slovenija

Na glavni vstopni točki v Naravni rezervat Škocjanski zatok se nahaja center za obiskovalce, v katerem lahko obiskovalci dobijo vse potrebne napotke za obisk naravnega rezervata in lahko izbirajo med pestro ponudbo izdelkov in storitev, kot so vodeni ogledi, jahanje na hrbtu kamarškega konja, ustvarjalne delavnice in različni dogodki. V pritličju se nahajata trgovina in bar, v prvem nadstropju pa dvorana in razgledna ploščad, s katere se odpira pogled na pestro paleto življenjskih prostorov sladkovodnega dela naravnega rezervata.

Haus zur Wildnis – Falkenstein National Park, Nemčija

Haus zur Wildnis je osrednji informacijski center v narodnem parku Falkenstein v Bavarskem gozdu. Ponuja interaktivne razstave o dinamiki gozdov, vključno z informacijami o starodavnih gozdovih, mrtvem lesu in drugih naravnih elementih. Obiskovalci lahko pridobijo

Soteska Vintgar, Slovenija

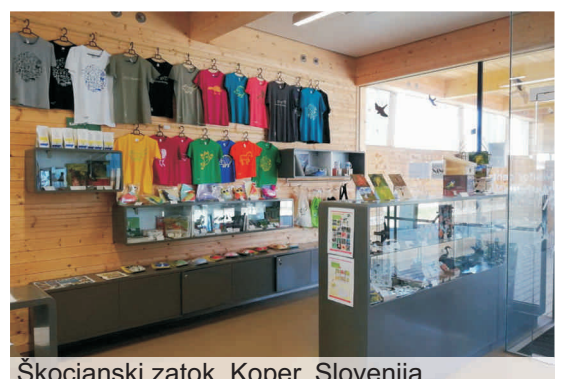
Soteska Vintgar, Slovenija

Soteska Vintgar, Slovenija

Škocjanski zatok, Koper, Slovenija

Škocjanski zatok, Koper, Slovenija

informacije o različnih pohodnih in kolesarskih poteh ter drugih aktivnostih v parku.

Visitor Center Srní, Narodni park Šumava, Češka

Visitor Center Srní je sodoben naravoslovni in izobraževalni center v osrčju narodnega parka Šumava, namenjen razumevanju gozdnih ekosistemov in življenja volkov v naravi. Arhitekturno je zasnovan iz lokalnega lesa, kamna in stekla ter se spoštljivo zliva z okoljem. Center zajema razstavní in učni prostor ter informacijsko točko, od koder vodi dvignjena lesena pot do gozdne ograde za opazovanje volkov. Projekt predstavlja vzoren primer trajnostne arhitekture in občutljivega vključevanja sodobnih vsebin v naravno okolje.

Haus zur Wildnis, Nemčija

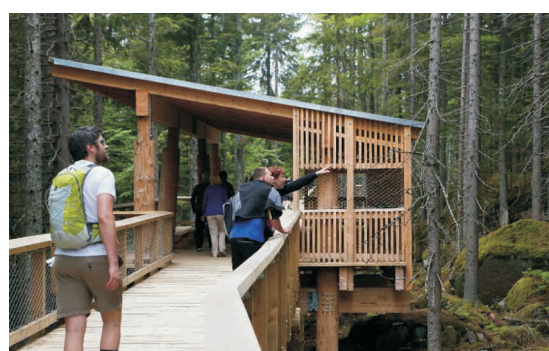
Haus zur Wildnis, Nemčija

Haus zur Wildnis, Nemčija

Visitor Center Srní, Češka

Visitor Center Srní, Češka

5.4.4 GOZDNI ARBORETUM

Gozdni arboretum je nekakšen hibrid med naravnim gozdom in botaničnim vrtom, le da daje večji poudarek na občutek gozda kot parka. V njem se naravni gozd prepleta z načrtno zasaditvijo različnih drevesnih in grmovnih vrst in ustvarja živo učno zbirko gozdne vegetacije.

Gre za gozdni ekosistem, ki je oblikovan in voden z jasnim konceptom. Čeprav ohranja občutek sprehoda skozi gozd, so drevesne vrste v gozdnem arboretumu predstavljene sistematično (npr. po geografskem izvoru, družinah, rastiščih), z vključenimi jasami, potmi in manjšimi ambientmi za opazovanje, sedenje in učenje.

Gozdni arboretum na Starem gradu se uredi ob glavni dovozni poti, ki se odcepi od ceste Kamnik – Palovče in pelje vse do gradu. Zasnovan bo na način, ki bo poleg spoznavanja različnih avtohtonih rastlinskih vrst obiskovalcem omogočal tudi okušanje plodov (predvsem gozdnega jagodičevja) in učenje o užitnih vrstah.

Podrast v sencah dreves bo skrbno poraščena z gozdnimi jagodami, borovnicami, brusnicami in različnimi zelišči (npr. čemaž, materina dušica).

Ob robovih jas in poti, kjer je več sonca, se bodo načrtno razraščale maline in robide, med njimi pa se bodo predstavljale tudi divje užitne vrste, ki povezujejo kulturne in avtohtone rastline kot so npr. kostanj, bezeg, šipek, leska, črni trn, dren,...

Gozdni arboretum bo za obiskovalce zanimiv v vseh letnih časih. Spomladi bodo rastline privabljale obiskovalce s cvetenjem, poleti s senčnim zavetjem in prvimi plodovi, jeseni z barvno eksplozijo in obiljem, pozimi pa bosta izrazita predvsem mir in tekstura drevesnih debel v počivanju.

5.4.4.1 REFERENČNI PRIMERI – GOZDNI ARBORETUMI

Mestni gozdovi in arboretumi predstavljajo pomembno vez med naravo in urbanim okoljem. So prostori, kjer se srečujejo znanstveno raziskovanje, izobraževanje in rekreacija. Namenjeni so ohranjanju biotske raznovrstnosti, spoznavanju drevesnih vrst ter sproščanju v mirnem, naravnem okolju. Sodobni pristopi poudarjajo sonaravno upravljanje in dostopnost za širšo javnost, kar prispeva k dvigu okoljske zavesti in kakovosti bivanja.

Arboretum Tervuren, Belgija

Arboretum Tervuren se razprostira na približno 120 hektarjih v osrčju Flamskega Brabanta. Gre za zbirko drevesnih vrst z vsega sveta, ki deluje kot pravi gozd in se vzdržuje z gozdarskimi metodami. Arboretum združuje raziskovalno in izobraževalno vrednost z možnostjo rekreacije – obiskovalcem omogoča sprehode po gozdnih poteh, opazovanje raznolikosti dreves ter doživljanje harmonične povezanosti med znanostjo in naravo.

Arboretum de Lyons, Francija

Arboretum de Lyons se nahaja v središču enega najlepših bukovih gozdov v Franciji. Namenjen je znanstvenemu proučevanju in ohranjanju drevesnih vrst ter ozaveščanju o biotski raznovrstnosti. Urejene poti obiskovalce vodijo skozi slikovite gozdne predele, kjer lahko spoznajo avtohtone in eksotične drevesne vrste ter uživajo v neokrnjeni naravi. Arboretum uspešno združuje raziskovanje, izobraževanje in sprostitev – bistvene vrednote sodobnega mestnega gozda.

Forêt Monumentale, Rouen, Francija

Forêt Monumentale je gozdni park v Normandiji, ki povezuje umetnost z naravo. Po gozdu so razpršene velike lesene skulpture in tematski paviljoni, ki obiskovalce vabijo k raziskovanju. Park uporablja lokalne in

Arboretum Tervuren, Belgija

Arboretum Tervuren, Belgija

Arboretum Tervuren, Belgija

Arboretum Tervuren, Belgija

Arboretum de Lyons, Francija

obnovljive materiale, nudi delavnice, vodene ogledne in umetniške rezidence ter predstavlja odličen primer združevanja estetike in urbanističnega razmišljanja o naravnih ekosistemih.

Arte Sella, Trentino, Italija

Arte Sella je umetniški gozd v dolini Valsugana, kjer narava in umetnost sobivata v trajnostnem in interaktivnem prostoru. Gozd vsebuje tematske poti z instalacijami in skulpturami iz naravnih materialov, ki se harmonično vključujejo v okolje. Projekt spodbuja obiskovalce k razmisleku o sožitju človeka in narave ter deluje kot laboratorij za raziskovalne delavnice in inovativne ekološke projekte, kjer umetnina postaja del naravnega cikla.

Arboretum de Lyons, Francija

Arboretum de Lyons, Francija

Forêt Monumentale, Rouen, Francija

Forêt Monumentale, Rouen, Francija

Arte Sella, Trentino, Italija

5.4.4.2 REFERENČNI PRIMERI – GOZDNE SKULPTURE

V kontekstu Mestnega gozda Stari grad so skulpture, ustvarjene iz lesa ali drugih lokalnih materialov, ki z leti postanejo del ekosistema. Takšne postavitve poživijo gozd, ustvarjajo točke presenečenja in spodbujajo obiskovalce k počasnejšemu, bolj zavestnemu raziskovanju poti.

Projekt bi se lahko zasnoval kot stalni ali periodični umetniški program, podoben konceptu forma viva, kjer umetniki ustvarjajo neposredno v naravnem okolju. Vsako leto bi lahko nastale nove skulpture, ki bi sčasoma ustvarile razpršen »gozdni muzej na prostem«.

Takšne umetniške intervencije ne služijo le za estetski učinek, ampak predvsem kot izobraževalno in družbeno poslanstvo, saj spodbujajo ustvarjalnost, razumevanje naravnih materialov, prepoznavanje pomena gozda in vzbujajo spoštovanje do okolja. Gozd s skulpturami tako postane prostor umetniškega dialoga, meditacije in trajnostne interpretacije narave.

Forêt Monumentale, Rouen, Francija

Forêt Monumentale, Rouen, Francija

Arte Sella, Trentino, Italija

Arte Sella, Trentino, Italija

Arte Sella, Trentino, Italija

5.4.5 GOZDNI PAVILJONI

Paviljoni vzdolž gozdnega arboretuma bodo povezovali naravo, kulturno dediščino in sodobne vsebine. Namenjeni bodo izobraževanju, raziskovanju narave ter sprostitvenim aktivnostim. Vsak paviljon bo imel svojo specifično temo, ki bo obiskovalcem omogočila poglobljeno izkušnjo ter razumevanje narave in kulturne dediščine Kamnika.

Paviljoni bodo postavljeni le na prostorsko degradiranih območjih ob glavni poti, da se vse ostalo naravno okolje v čim večji meri ohrani. Zasnova paviljonov bo usklajena z okoljem – uporabljeni bodo naravni materiali (les), kar bo zagotovilo minimalen vpliv na naravo. Poleg tega bodo paviljoni montažni in nameščeni na točkovnih temeljih, da se s tem zagotovi čim bolj trajnostna uporaba prostora.

Obiskovalcem bosta na voljo tudi razgledna paviljona na Knežjem vrhu in na Veliki špici, ki jim bosta omogočila dvig nad drevesne krošnje in uživanje v razgledu na širšo okolico.

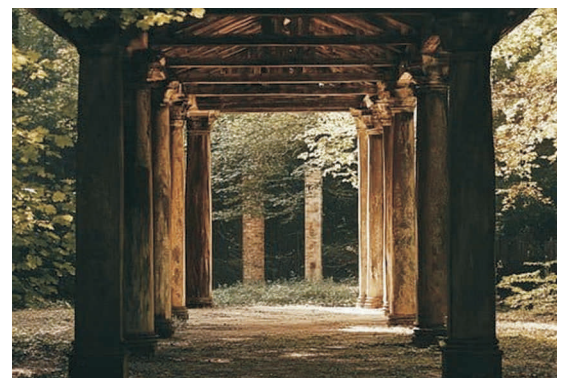
5.4.5.1 REFERENČNI PRIMERI – GOZDNI PAVILJONI

Referenčni primeri gozdnih paviljonov kažejo, kako se lahko arhitektura na nevsiljiv način zlije z naravnim okoljem, hkrati pa ustvari močno prostorsko identiteto. Značilnost teh objektov je njihova dvignjena konstrukcija – paviljoni stojijo na točkovnih temeljih (neinvaziven poseg) in na tankih stebrih, kar omogoča nemoteno rast podrasti.

Materiali so pretežno leseni, kar zagotavlja integracijo v gozdni ambient. Arhitekturno oblikovanje je moderno, kar paviljonom daje izraz skulpturalnosti, zaradi česar pogosto postanejo orientacijske točke.

Mestni gozd Celje, Slovenija

5.4.6 LETNE UČILNICE

Letne učilnice v mestnem gozdu omogočajo učenje neposredno v naravnem okolju, hkrati pa ohranjajo značilnosti klasične učilnice. Opremljene so z lesenimi klopmi, mizicami, manjšimi amfiteatri, tablo in izobraževalnimi panoji za organizirano izobraževanje, interaktivne razlage in praktične naloge v naravi. Takšne učilnice spodbujajo učenje skozi opazovanje, razpravo in raziskovanje okolice, hkrati pa povezujejo šolsko znanje z doživetjem naravnega okolja.

V Mestnem gozdu Stari grad bodo učilnice umeščene ob gozdnih poteh, kjer bodo obiskovalci, šolarji in raziskovalci spoznavali naravne procese, rastlinstvo in ekosistemske odnose v avtentičnem okolju.

Oblikovane bodo preprosto, z uporabo naravnih materialov in bodo omogočale raznoliko rabo – od šolskih delavnic in naravoslovnih raziskav do umetniških ali rekreativnih aktivnosti.

5.4.6.1 REFERENČNI PRIMERI – LETNE UČILNICE

Letne učilnice so zasnovane preprosto, neinvazivno in z minimalnim posegom v prostor. Običajno so uporabljeni naravni materiali, predvsem les, ter ohranjajo odprtost in zračnost, ki omogoča neposreden stik z okolico. Pogosto so oblikovane kot manjši amfiteatri, ki lahko poleg učne funkcije služijo tudi kot prostori za počitek ali srečanja.

Njihova prostorska skromnost je njihova največja prednost. Delujejo kot nežne točke v gozdni krajini, ki ne prekinjajo naravnega ritma gozda, temveč ga dopolnjujejo. S tem postanejo vključujoč učno-družabni prostor, v katerem je mogoče razvijati praktično znanje o gozdnih ekosistemih, hkrati pa nudijo varno, mirno in spodbudno okolje za vse generacije.

5.4.7 POSTAVITEV INFORMACIJSKE INFRASTRUKTURE

Informacijske table ob poteh bodo obiskovalce seznanjale z drevesnimi in rastlinskimi vrstami, živalstvom ter ekologijo območja in ponujale ključne zgodovinske in naravoslovne informacije za boljše razumevanje okolja.

Pot bo tematsko popestrjena z gozdno legendo o Kamniškem jezeru, legendo o Thurnu in njegovi hčerki ter z zgodbami iz ledene in kasnejše bronaste dobe.

5.4.8 VRT GOZDNE DIVJADI

V okviru Mestnega gozda Stari grad se načrtuje ureditev vrta gozdne divjadi, ki bo deloval kot obora za divje živali, kot so jelenjad, srnjad in damjek. Idealna lokacija je na planoti severovzhodno od Velike špice, kjer bo divjadi namenjene približno 4 hektarje gozdnate površine.

Ureditev vrta divjadi bo omogočila obiskovalcem neposreden stik z divjo naravo, hkrati pa bo služila kot priložnost za prikaz zgodovinskih in kulturnih vidikov lovstva.

5.4.8.1 REFERENČNI PRIMERI – OBORE

V Sloveniji in drugod po Evropi so obore postale priljubljena destinacija za družine, šole in za ljubitelje narave, saj ponujajo priložnost za spoznavanje živali v njihovem naravnem okolju, brez potrebe po daljših pohodih ali napornih izletih. Ob obiskih so pogosto na voljo tudi strokovni vodiči, ki obiskovalcem predstavijo značilnosti posameznih vrst, njihov življenjski prostor in pomen ohranjanja naravne dediščine.

Jelenov greben, Olimje, Slovenija

Jelenov greben je obora v čudoviti naravi Olimske gore in Male Rudnice, kjer na približno osmih hektarjih domujejo jeleni, košute in mufloni. Posest je bila prvotno namenjena paši živali, a se je kmalu razvila v priljubljeno turistično destinacijo. Obiskovalci lahko opazujejo do 200 živali, ki so dovolj udomačene, da se pustijo hraniti s hrano iz lokalne trgovine. Obora ponuja tudi izobraževalno dimenzijo, saj obiskovalci spoznavajo življenjski cikel jelenov – od rasti in menjave rogov, preko parjenja (ruk) do vzgoje mladičev.

Alpski divji park, Feld am See, Avstrija

Alpski divji park Feld am See je 11 hektarjev velika obora, ki obiskovalcem omogoča varen stik z več kot 30 vrstami divjih in domačih živali, med njimi jeleni, damjaki, mufloni, gamsi, sikastimi jeleni, lamami, rakuni, madžarskimi volnatimi prašiči in redkimi lokalnimi pasmami živali. Park predstavlja primer obore s posebnim namenom, kjer je poudarek na varnem opazovanju živali, izobraževanju in ohranjanju biotske raznovrstnosti. Center je zasnovan tako, da živali živijo v čim bolj naravnem okolju, obiskovalci pa se lahko po prostranih pešpotah sprehodijo v približno 45 minutah. Alpski divji park hkrati ponuja tudi izobraževalno vrednost, saj obiskovalci spoznavajo različne vrste in njihove življenjske navade, ob tem pa uživajo v impresivnem alpskem okolju doline Gegendtal.

Jelenov greben, Olimje, Slovenija

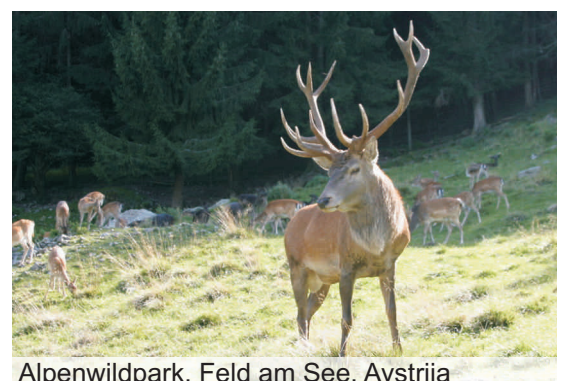
Jelenov greben, Olimje, Slovenija

Jelenov greben, Olimje, Slovenija

Alpenwildpark, Feld am See, Avstrija

Alpenwildpark, Feld am See, Avstrija

5.4.9 ARHEOLOŠKI PARK

Na arheološkem območju na Veliki Špici se predvideva rekonstrukcija vasi iz pozne bronaste ali zgodnje železne dobe z ločenimi funkcionalnimi območji, kot so zaščitena arheološka cona z izvornimi najdbami, rekonstruirana vas kot »živa zgodovina« (living history) s prikazom takratnega načina bivanja in interpretacijska cona z učilnico, razstavami in delavnicami.

Rekonstrukcije hiš in obrambnih struktur bodo izvedene v tesnem sodelovanju z arheologi in etnologi, z uporabo takratnih gradbenih materialov, ki temeljijo predvsem na lesu.

Vas bo namenjena demonstracijam obrti, kuhanju, kovanju in drugim praktičnim delavnicam (šolski programi, sezonski festivali, uprizoritve (reenactment)...), organizacija dogodkov pa bo potekala po vnaprej določenem režimu za zaščito arheoloških vrednosti in narave.

Pot po rekonstruirani vasi bo urejena preko lesenih podijev (boardwalk), ki so bili značilni za to zgodovinsko obdobje.

Ta model povezuje znanstveno verodostojnost z izkustvenim učenjem in omogoča varno vključevanje šol, strokovnih delavnic in širše javnosti, ne da bi ogrozil arheološko in naravno dediščino.

5.4.9.1 REFERENČNI PRIMERI – ARHEOLOŠKI PARKI

Morostig, Slovenija

Hiša narave in koliščarjev je sodoben interpretacijski center na Ljubljanskem barju, posvečen življenju koliščarjev in naravi mokrišč. Zasnovan je kot kombinacija razstavnega paviljona in odprtega arheološkega prostora, kjer so prikazane rekonstrukcije koliščarskih objektov, orodij in načinov bivanja. Center obiskovalcem ponuja doživetje prazgodovinskega življenja skozi interaktivne prikaze, učne poti in delavnice za šole ter povezuje arheološko dediščino kolišč z naravovarstvom in ozaveščanjem o pomenu barjanskih ekosistemov.

Biskupin, Poljska

Biskupin je arheološki rezervat in odprt muzej na Poljskem, kjer so rekonstruirali naselbino iz pozne bronaste oziroma zgodnje železne dobe. Ohranjeni so obsežni ostanki lesenih hiš, palisad in vrat, ki prikazujejo način življenja tedanjih prebivalcev. Rekonstruirane zgradbe in obrambne strukture so območje preoblikovale v živi muzej, ki povezuje znanstveno raziskovanje z doživljajskimi prikazi. Biskupin je znan tudi po Letnem arheološkem festivalu, kjer potekajo prikazi bojev, obrtniške delavnice in izobraževalni programi, namenjeni šolam in obiskovalcem z vse Evrope.

Museo delle Palafitte, Italija

Museo delle Palafitte del Lago di Ledro je odprti arheološki muzej ob Ledrskem jezeru v severni Italiji, blizu Gardskega jezera. Predstavlja naselbino koliščarjev iz bronaste dobe, ki je stala na lesenih kolih nad vodo. Predstavljene so rekonstruirane hiše z notranjo opremo, orodji in predmeti iz vsakdanjega življenja, kar obiskovalcem omogoča vpogled v življenje pred več kot 4000 leti. Muzej povezuje arheološke najdbe z interaktivnimi razstavami in delavnicami, namenjenimi šolam in družinam, ter je del Unescove dediščine kolišč okoli Alp.

ArcheoParc Val Senales, Južna Tirolska, Italija

ArcheoParc Val Senales je odprti arheološki muzej v dolini Schnalstal na Južnem Tirolskem v Italiji, blizu mesta, kjer so našli mumijo Ötzija. Na površini pet tisoč kvadratnih metrov prikazuje življenje ljudi iz bakrene dobe pred približno 5300 leti. V naravni velikosti je rekonstruiranih devet hiš iz tistega časa, razporejenih v gorskem okolju, kjer so predstavljeni bivalni in delovni prostori prazgodovinskih prebivalcev Alp. Obiskovalci lahko spoznajo starodavne obrti, kmetovanje in prehrano – na arheobotaničnih poljih rastejo enake rastline, kot so jih gojili Ötzijevi

Morostig, Slovenija

Morostig, Slovenija

Biskupin, Poljska

Museo delle Palafitte, Italija

ArcheoParc Val Senales, Italija

sodobniki. Muzej nudi tudi delavnice in praktične izkušnje, kot je streljanje z lesenim lokom ali uporaba prazgodovinskih orodij, zato deluje kot živ muzej, ki združuje arheologijo, naravo in izkustveno učenje.

Bay of the Bones, Ohrid, Severna Makedonija

Je rekonstruirana naselbina koliščarjev, nastala med pozno bronasto in zgodnjo železno dobo (približno 1200–700 pr. n. št.), zgrajena na lesenih stebrih nad jezerom. Objekti vključujejo približno 24 hiš, postavljenih na platformi, povezanih s kopnim z lesenim mostom. Na območju 8.500 m² je bilo na dnu jezera najdenih okoli 6.000 lesenih stebričev, skupaj s številnimi artefakti (keramika, orodja, živalske kosti). Poleg same vasi je ob jezeru tudi center z muzejem arheoloških najdb in s turistično infrastrukturo (informacijski center, kavarna).

Keltendorf am Kulm, Avstrija

Keltendorf am Kulm je arheološki park in muzej na prostem v bližini Gleisdorfa, vzhodno od Gradca, postavljen ob gozdnem pobočju hriba Kulm. Prikazuje življenje Keltov iz železne dobe, predvsem iz časa okoli 400 pr. n. št., z rekonstruiranimi hišami, delavnicami in utrdbenimi strukturami iz tistega obdobja. V naravni velikosti so zgrajene lesene in ilovnate zgradbe, v katerih potekajo prikazi keltskih obrti, kuhanja, glasbe in vsakdanjega življenja. Obiskovalci lahko sodelujejo v delavnicah in vodenih ogledih, skozi katere spoznajo tehnike gradnje, obdelave kovin in prehrano tistega časa. Keltendorf deluje kot živi muzej, ki povezuje arheološko dediščino z izkustvenim učenjem v naravnem gozdnem okolju.

Parc Samara, Francija

Parc Samara je odprti arheološki park v severni Franciji, posvečen prazgodovini in galsko-rimskemu obdobju. V gozdu in na travnikih so rekonstruirani različni tipi bivališč, vključno z neolitskimi hišami, bronastodobnimi in železnodobnimi objekti ter magdalenskimi šotori. Obiskovalci lahko spremljajo prikaze obrti in takratnega vsakdanjega življenja – rezanje kremenca, lončarstvo, tkanje, košarjenje, kamnoseštvo, delo z lesom, bronom in železom. Park deluje kot živ muzej, ki združuje verodostojne rekonstrukcije, interaktivne delavnice in izkustveno učenje v naravnem okolju.

ArcheoParc Val Senales, Italija

Bay of the Bones, Ohrid, Makedonija

Keltendorf am Kulm, Avstrija

Parc Samara, Francija

Parc Samara, Francija

5.4.10 FERATE

Ferate (Via ferrata, ital. »železna pot«) so plezalne poti v naravnem okolju, zavarovane z jeklenicami, stopnicami in drugimi tehničnimi pripomočki, ki omogočajo varno plezanje tudi tistim brez alpinističnega znanja. So vmesna stopnja med pohodništvom in alpinizmom, primerne za obiskovalce z ustrežno kondicijo in brez strahu pred višino.

Strmo pobočje Starega gradu ponuja priložnost za poklon bogati kamniški tradiciji alpinističnega plezanja, povezani z vrhunskimi dosežki alpinistov, kot so Tomaž Humar, Marko Prezelj, Tone Škarja in drugi, ki so svoje prve izkušnje pridobivali prav na njegovi steni.

Strmo zahodno pobočje Starega gradu, med obvoznico in Malo špico, ponuja idealno geografsko morfologijo (naklon okoli 60°) za ureditev več ferat različnih težavnostnih stopenj. Ferate bodo omogočale plezanje tako začetnikom in družinam kot tudi izkušenim plezalcem ter služile kot prostor za adrenalinske izkušnje, trening in razvijanje alpinističnih veščin. Celotna ureditev ferat bo neinvazivna, s poudarkom na minimalnem vplivu na okolje, obenem pa se bo s pomočjo ferat tudi vzdrževala zahodna stena Starega gradu.

Plezanje bo potekalo z uporabo varovalnih elementov, kot so žične vrvi, jeklenice, stopnice in klini, ki skupaj z varovalno opremo zagotavljajo varen dostop v strmine.

Izposojevalnica opreme in nujna prva pomoč bosta urejeni v sklopu Vstopnega središča. Zaradi večje varnosti bodo vse ferate pod video nadzorom. Lokacija ferat tik ob mestu je še posebej atraktivna zaradi pogledov na staro mestno jedro Kamnika in okolico.

Feratni sklop bo povezan s širšo turistično in športno infrastrukturo in bo omogočal organizacijo tečajev, vodenih vzponov in praktičnih treningov.

5.4.10.1 REFERENČNI PRIMERI – FERATE

Ferate danes niso več omejene le na gorska območja, ampak so vse pogosteje umeščene tudi ob gradove, trdnjave, jezera ali obalo, kar jih naredi privlačne za širši krog obiskovalcev - od družin in začetnikov do izkušenih plezalcev. Sodobne feratne destinacije vključujejo celovito infrastrukturo, kot so vadbeni poligoni, najem vodnikov, tečaji in sistematičen nadzor varnosti, kar zagotavlja varno in kakovostno doživetje.

Ferata Havadnik, Gozd Martuljek, Slovenija

Ferata Havadnik se nahaja v Gozdu Martuljek pri Kranjski Gori. Plezalcem omogoča varen prehod skozi divjo sotesko, hkrati pa nudi vpogled v geološke značilnosti, ki jih je oblikoval potok Havadnik. Pot je primerna za obiskovalce, ki želijo kombinacijo adrenalina in naravnih razgledov.

Burg Heinfels, Tirolska, Avstrija

Ferata ob gradu Heinfels je primerna za družine in začetnike. Poteka skozi grajske skale in obiskovalcem ponuja plezalno izkušnjo s čudovitim razgledom na okoliško pokrajino, kar jo naredi privlačno tako za rekreativce kot za turiste.

Burg Klettersteig, Vorarlberg, Avstrija

Ferata na gradu v Vorarlbergu poteka po grebenu in je zasnovana za začetnike ter družine. Nudi panoramske poglede na okoliške vrhove, medtem ko obiskovalcem zagotavlja varen stik z zgodovinskimi zidovi gradu.

Burg Riegersburg, Avstrija

Grad Riegersburg stoji na bazaltni vzpetini in ponuja več feratnih poti neposredno ob grajskem obzidju. Ferate obiskovalcem omogočajo adrenalinsko plezanje z osupljivimi razgledi na staro mesto in okoliško pokrajino.

Ferata Havadnik, Gozd Martuljek, Slovenija

Burg Heinfels, Tirolska, Avstrija

Burg Klettersteig, Vorarlberg, Avstrija

Burg Klettersteig, Vorarlberg, Avstrija

Burg Riegersburg, Avstrija

5.4.11 ADRENALINSKI PARK

V sklopu adrenalinskega parka na Veliki špici bodo urejene plezalne poti med krošnjami dreves, možno bo oteženo prehajanje med drevesi in drugi izzivi na prostem. Park bo namenjen športnim navdušencem vseh starosti, ki bodo imeli priložnost preizkusiti svoje fizične in psihološke sposobnosti, medtem ko bodo uživali v stiku z naravo.

Park bo zasnovan kot tehnično in arhitekturno dovršen prostor med drevesnimi krošnjami. Vsi arhitekturni elementi bodo leseni, kar bo zagotavljalo okolju prijazen pristop.

Med obstoječimi drevesi bodo postavljene lesene postaje, ki bodo med seboj povezane z visečimi mrežami, vertikalnimi mrežami, visečimi mostovi, pohodniškimi mostovi, pohodnimi mrežami, visečimi zankami, lestvami in vrvmi. Vsi posegi bodo izvedeni med krošnjami dreves na posebni konstrukciji, ločeni od tal, da bo podrast v gozdu ostala nedotaknjena.

Projekt adrenalinskega parka se zgleduje po najboljših praksah adrenalinskih parkov, z željo po zagotovitvi varne in okolju prijazne izkušnje.

Velikost adrenalinskega parka znaša 5,4 hektara.

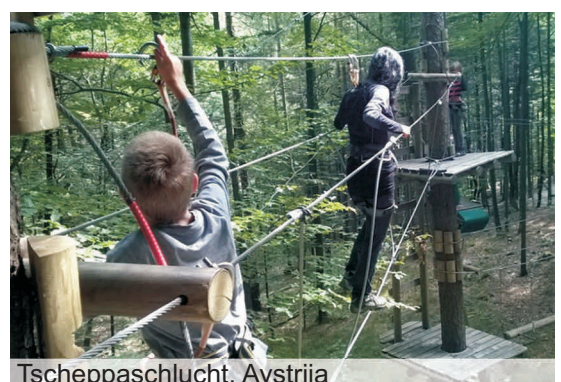
5.4.11.1 REFERENČNI PRIMERI – ADRENALINSKI PARKI

Pustolovski park Gröbming, Avstrija

Pustolovski park Gröbming na Štajerskem je največji adrenalinski park v Avstriji, ki obiskovalcem nudi več kot 200 različnih postaj z različno zahtevnostjo, primernih tako za začetnike kot za izkušene plezalce. Poti so zasnovane z uporabo lesa in drugih naravnih materialov, kar dopolnjuje pristno naravno okolje. Poleg plezalnih poti park ponuja spektakularne spuste po jeklenicah, primerne za vse generacije.

Pustolovski park Tschepaschlucht, Avstrija

Pustolovski park Tschepaschlucht na avstrijskem Koroškem je postavljen na vhodu v slikovito sotesko Čepa in obiskovalcem nudi 87 pustolovščin v naravnem gozdnem okolju. Plezalne poti so različnih težavnostnih stopenj. Ena glavnih atrakcij je najdaljši zipline v Avstriji (Flying Fox), ki omogoča spektakularen spust nad sotesko in zagotavlja nepozabno adrenalinsko doživetje.

5.4.12 JEKLENICA (ZIPLINE)

Starograjska jeklenica bo obiskovalcem ponudila adrenalinsko izkušnjo s čudovitimi razgledi na gozd in širšo slovensko pokrajino. Njena umestitev na Veliki Špici, na nasprotni strani Starega gradu, je popolnoma nemoteča za izvedbo kulturnozgodovinskih programov na gradu.

Jeklenica bo skrbno umeščena v naravno okolje, obenem pa bo s svoje fascinantne višine, 110 metrov nad tlemi, omogočala občudovanje bogate vegetacije in naravne krajine, značilne za območje Starega gradu. Obiskovalci bodo med spustom uživali v spektakularnih panoramskih razgledih in obenem doživeli gozd in njegovo okolico s perspektive orla.

5.4.12.1 REFERENČNI PRIMERI – ZIPLINE

Zipline ponuja kombinacijo adrenalina, zabave in doživetja narave z višine. Gre za izkušnjo, ki obiskovalce popelje nad gozdove, soteske ali jezera, kjer občutijo hitrost in svobodo letenja, hkrati pa doživijo panoramske razglede, ki jih ni mogoče videti s tal. Zipline ni le atrakcija, temveč tudi senzorična pustolovščina, ki združuje šport, naravo in edinstveno doživetje, zaradi česar postaja vse bolj priljubljen element turističnih destinacij po svetu.

Zipline Dolinka, Slovenija

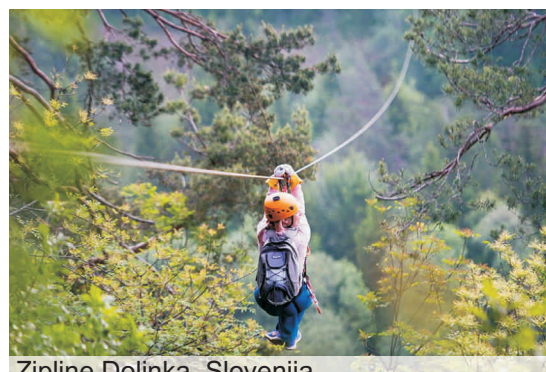
Zipline Dolinka je najdaljši zipline v Evropi, ki se nahaja v Blejski kotlini in ponuja doživetje letenja nad zaščitenim območjem reke Sava Dolinka. S skupno dolžino 4 km in s sedmimi posameznimi jeklenicami, ki segajo od 350 do 700 metrov, obiskovalcem omogoča spektakularne poglede na alpske vrhove, slikovite gozdove in kristalno čisto reko. Poleg adrenalinskega užitka ponuja tudi izobraževalno izkušnjo, saj je del naravnega rezervata in območja Natura 2000. Vodenje z izkušenimi lokalnimi vodiči zagotavlja varnost in poglobljeno razumevanje okolja. Poleg tega je Zipline Dolinka dostopen skoraj vse leto, kar obiskovalcem omogoča doživetje narave v različnih letnih časih.

Skyfly Ischgl, Avstrija

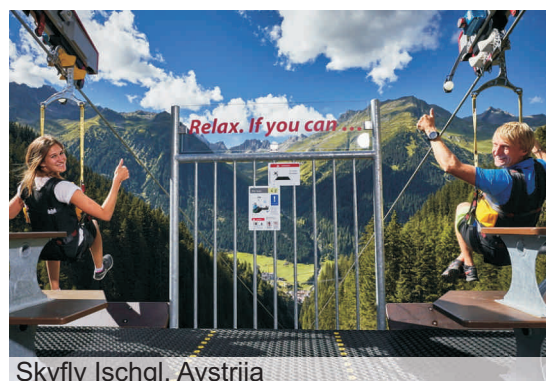
Skyfly Ischgl je adrenalinsko doživetje, ki obiskovalce popelje čez slikovito sotesko Kitzloch v avstrijskih Alpah. Z dolžino 2 kilometra in hitrostjo do 85 km/h ponuja enkratni pogled na dolino Paznaun. Poletite lahko posamično ali skupaj s prijateljem na dveh vzporednih vrveh, kar omogoča deljenje tega nepozabnega trenutka. Let traja približno tri minute, medtem ko letite 50 metrov nad tlemi. Skyfly Ischgl je prava izbira za ljubitelje adrenalinskih doživetij in panoramskih razgledov.

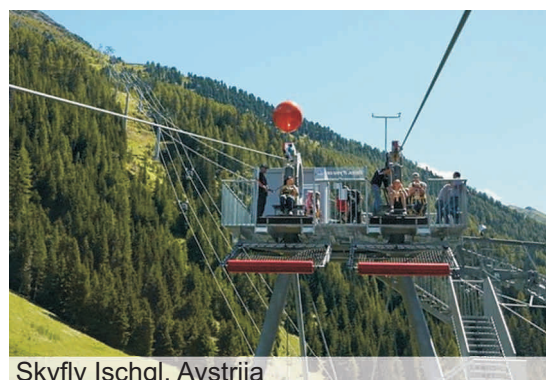
Zipline Dolinka, Slovenija

Zipline Dolinka, Slovenija

Skyfly Ischgl, Avstrija

Skyfly Ischgl, Avstrija

Skyfly Ischgl, Avstrija

5.4.13 KOLESARSKA PROGA

Na severnem pobočju Starega gradu se načrtuje ureditev dveh kolesarskih prog za spustno kolesarjenje, ki bosta potekali med drevesi in bosta zagotavljali zabavno izkušnjo za ljubitelje tega adrenalinskega športa.

Na območju, kjer kolesarski progi prečkata pešpot, je predvidena postavitve lesenega nadvoza (cev), ki bo kolesarjem omogočal varno prečkanje poti brez ogrožanja sprehajalcev.

Kolesarska proga 1 poteka z Velike Špice do severnega vznožja Starega gradu pri pubu »Pod skalco«. Dolžina: 1713 m, Višinska razlika: 258 m, Povprečni naklon: 8,6 stopinj (15,0%)

Kolesarska proga 2 poteka od gozdne ceste (04303) pri Pristavi proti vzhodu in se konča ob severnem vznožju Starega gradu pri pubu »Pod skalco«. Dolžina: 601 m, Višinska razlika: 142 m, Povprečni naklon: 13,3 stopinj (23,6%)

Ureditev teh dveh kolesarskih prog bo obenem omogočila vzpostavitev reda in preprečila nadaljnje uničevanje gozda zaradi »divjega« kolesarjenja.

5.4.13.1 REFERENČNI PRIMERI – KOLESARSKÉ PROGE

Spustno kolesarstvo je v Evropi in tudi v Sloveniji vse bolj priljubljen šport, ki združuje adrenalinske izzive, rekreacijo in turizem. Številne destinacije (Semmering, Saalbach Hinterglemm, Jamnica, Rogla, Kočevje, itd) so že razvile urejene in varne trase, ki omogočajo različne stopnje zahtevnosti ter minimalen vpliv na naravno okolje.

Jamnica, Koroška, Slovenija

V gozdovih in na pašnikih s čudovitimi razgledi na okoliške gore so urejene poti za »all mountain« in »enduro« kolesa. Obiskovalci lahko izbirajo med lažjimi trasami ali tehnično zahtevnejšimi odseki, ki omogočajo pridobivanje izkušenj za daljše ture. Posebna vrnilna steza povezuje vse poti, središče parka pa predstavlja Ekohotel Koroš. Park izkorišča sončno lego, kar omogoča sezono od aprila do novembra. Tu se nahaja tudi najdaljši »flow trail« v Evropi,.

Kolesarski park Rogla, Pohorje, Slovenija

Sredi pohorskega gozda se nahaja šest prog različnih težavnosti (od modre do črne), ki vključujejo elemente, kot so »table«, »banda«, »drop« in »step-up«. Dve najzahtevnejši progi, označeni kot »Super Flow«, nudita veliko skokov in hitrih ovinkov. Park je primeren tako za izkušene adrenalinske kolesarje kot za začetnike, ki se lahko učijo osnov gorskega kolesarjenja na posebej urejenem poligonu. Na voljo je tudi najem opreme in vodenje izkušenih vodičev.

MTB Trail Center Kočevje, Slovenija

Center se nahaja v Dolgi vasi in ponuja 11 trailov različnih težavnosti, skupaj skoraj 20 km poti. Poleg redne uporabe za rekreacijo so tu organizirane tudi prireditve in tekmovanja, kot so Pofurajmo Kočevsko, Enduro, XC Kočevje, Flat Out Days in MTB kamp, ki spodbujajo športno udejstvovanje ter promocijo gorskega kolesarjenja v regiji.

Semmering, Avstrija

Saalbach Hinterglemm, Avstrija

Jamnica, Slovenija

Rogla, Slovenija

Kočevje, Slovenija

5.4.14 RAZGLEDNA PLOŠČAD

- G1 FERATA 1
- G2 FERATA 2
- K RAZGLEDNA PLOŠČAD
- L PAVILJON OB PLOŠČADI
- O1 PARK PRED GRADOM
- O2 ZGORNJA POSTAJA POŠEVNEGA DVGALA
- O3 STOPNIŠČE IN KLANČINA
- O4 VSTOPNA PLOŠČAD DO GRAJSKEGA KOMPLEKSA
- P1 GRAJSKE OSTALINE
- P2 GRAJSKO DVORIŠČE
- R REVITALIZACIJA NEKDANJEGA PLANINSKEGA DOMA
- R1 DOZIDAVA S STOPNIŠČEM IN DVGALOM
- R2 GRAJSKE KLETI
- R3 OBJEKT NA SPODNJEM GRAJSKEM DVORIŠČU
- T ETNOLOŠKA DOMAČIJA
- 8 GLAVNA DOVOZNA CESTA
- 15 PRAŠNIKARJEVA POT
- 16 MESTNA PEŠPOT
- 34 PARKOVNA PEŠPOT
- 35 PEŠPOT ZA ETNOLOŠKO DOMAČIJO

Razgledna ploščad m 1 : 1.000

Po Valvazorjevih zapisih iz leta 1574 naj bi v času Andeške vladavine na robu skalnatega previsa zahodno od gradu stal mogočen okrogel stolp. Ta stolp je graščaku omogočal nadzor nad posestjo in nad dogajanjem v mestu pod vznožjem hriba. Ker pa o tem stolpu niso ohranjeni nobeni konkretni podatki in bi morebitna »rekonstrukcija« stolpa lahko zavajala oz. ponatvarjala zgodovinska dejstva, se je v povezavi z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) izoblikovala alternativna oblika razgledne točke – razgledna ploščad. Lega ploščadi na skrajnem zahodnem delu Bergantove gore konzolno poseže nad mesto in tako obiskovalcem ponuja skoraj identičen pogled na srednjeveško jedro Kamnika, kot naj bi ga nekoč imel graščak z vrha stolpa.

Razgledna ploščad stoji na 10 točkovnih temeljih, ob izteku na vzhodni strani pa jo zaključuje pasovni temelj. Konstrukcija je sestavljena iz kovinske osnove, na katero so pritrjeni leseni lepljeni nosilci, ki služijo tudi kot varovalne ograje na ploščadi. Pohodna površina je prav tako lesena, kar omogoča harmonično integracijo z naravnim okoljem.

Ploščad, dolga več kot 50 metrov, je v sredinskem delu široka 7 metrov, proti koncu pa se zoži na 4 metre. Postavljena je na nadmorski višini 577,90 metrov, kar predstavlja 201 meter nad mestom Kamnik. Proti zahodu ploščad konzolno sega 17 metrov od Bergantove gore, usmerjena je direktno na Triglav in omogoča edinstven panoramski razgled na Kamnik, Kamniško-Savinjske Alpe in širšo osrednjeslovensko regijo.

Razgledna ploščad se bo uporabljala kot večnamenski prostor, primeren za izobraževalne in kulturne dogodke. Možna bo organizacija koncertov klasične in sodobne glasbe, gledaliških predstav, raznovrstnih predstavitev, omizij, pogostitev ter celo porok.

Unikatno oblikovane klopi, razporejene po ploščadi, bodo služile obiskovalcem za počitek in za uživanje ob razgledu. Ploščad bo osvetljena z ambentalnimi talnimi svetili, ki bodo potekala po celi njeni dolžini tako, da s svetlobo ne bodo motile razgleda v večernih urah.

5.4.14.1 REFERENČNI PRIMERI – RAZGLEDNE PLOŠČADI

Danes arhitekti ustvarjajo razgledne ploščadi, ki izkoriščajo morfološke danosti terena in postanejo atraktivne vizualne in doživljajske točke. Z drznimi arhitekturnimi rešitvami, ki omogočajo osupljive razglede, razgledne ploščadi postanejo privlačen cilj za načrtovani obisk.

Skywalk Monte di Mezzocorona, Italija

Razgledna ploščad Monte di Mezzocorona je bila odprta leta 2023 in je dolga približno 17 metrov. Najbolj izpostavljen del ploščadi ima steklena tla, ki omogočajo pogled v globino in ustvarijo občutek praznine pod nogami. Ploščad se nahaja 648 metrov nad tlemi.

Biokovo Skywalk, Hrvaška

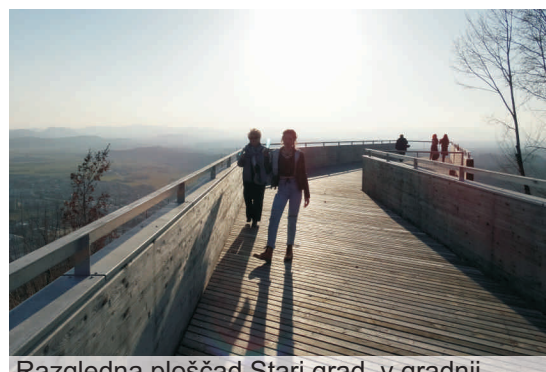
Razgledna točka Skywalk Biokovo se nahaja na območju Ravne Vlačke, na nadmorski višini 1228 metrov. Ponuja fantastične razglede na morje in otoke. V sončnih in vetrovnih dneh je mogoče videti vse do Italije. Razgledno območje je opremljeno tudi s parkiriščem in sanitarijami. Izgradnja razgledne točke Skywalk Biokovo je del projekta »New Adria – Spodbujanje trajnostne rabe naravne dediščine Naravnega parka Biokovo«, ki ga financira Evropski sklad za regionalni razvoj.

Skywalk Hohe Wand, Avstrija

Razgledna ploščad Skywalk v Hohe Wandu je poseben objekt v naravnem parku. Razgledna terasa je vgrajena v skalo in daje občutek, kot da ste v zraku. Od tu se ponuja impresiven razgled v globino in na Wiener Alpenbogen. Ob jasnem vremenu lahko vidite vse do Nežiderskega jezera.

Razgledna ploščad Stari grad, v gradnji

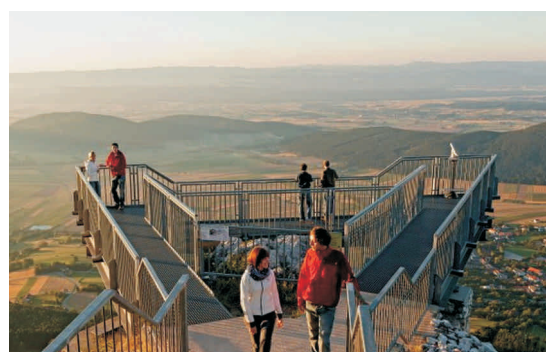
Razgledna ploščad Stari grad, v gradnji

Monte di Mezzocorona, Italija

Biokovo, Hrvaška

Hohe Wand, Avstrija

5.4.15 PAVILJON OB PLOŠČADI

Paviljon ob razgledni ploščadi bo dopolnjeval funkcijo ploščadi in obiskovalcem ponujal izkušnjo vpogleda v zgodovino Kamnika.

Arhitekturna zasnova paviljona je bila usklajena z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS). Arheološke raziskave na tem območju niso odkrile pomembnih ostalin, kar omogoča hitro izgradnjo.

Paviljon bo večnamenski objekt. V njem bo interaktivni muzej, ki bo obiskovalcem omogočal spoznavanje stavbne zgodovine mesta Kamnik. S pomočjo sodobnih multimedijskih vsebin, kot so animacije in vizualne predstavitve, bo prikazal različne zgodovinske dogodke, znamenite osebnosti in bogato stavbno dediščino Kamnika.

Paviljon bo obenem prostor za različne izobraževalne programe, predavanja ter za proke, poslovne in protokolarne dogodke v manjšem obsegu. Vsebinsko bo povezoval zgodovino, kulturo in sodobne dogodke, kar bo predstavljalo Stari grad kot dinamično središče, ki obiskovalcem ponuja širok programski spekter.

V sklopu paviljona bo tudi manjša prodajalna lokalnih spominkov in produktov blagovne znamke »Stari grad«. Poleg tega bodo v objektu nujni tehnični prostori za nemoteno delovanje razgledne ploščadi in spremljajočih dejavnosti.

5.4.15.1 PAMETNI MUZEJ

Na Starem gradu bo vzpostavljen program »pametnih muzejev«, ki predstavlja revolucijo v muzeologiji in v doživljanju zgodovine, kulture in umetnosti.

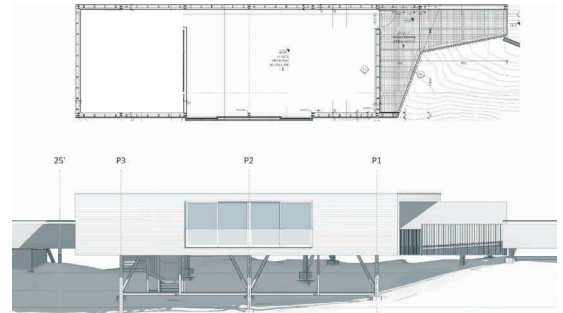
Pametni muzej je inovativni koncept, ki obiskovalcem omogoča, da postanejo aktivni udeleženci v zgodbah, ki jih raziskujejo. Z uporabo napredne tehnologije, kot so umetna inteligenca, hologrami, 3D projekcije, virtualna resničnost, interaktivne instalacije in zasloni, lahko obiskovalci sami izbirajo teme, ki jih najbolj zanimajo. Takšna tehnologija ustvarja izjemno doživetje, kjer se obiskovalci na podlagi svojega interesa potopijo v zgodbe o naravnih znamenitostih, o stavbni zgodovini mesta, o načinu življenja Andeške rodbine ali o življenju v gozdu...

Operativni stroški pametnega muzeja so v primerjavi s klasičnimi muzeji sorazmerno nizki, saj se delovanje muzeja večinoma opira na tehnologijo, kar pomeni, da je za njegovo delovanje potrebno minimalno število zaposlenih. Ker v pametnih muzejih ni veliko fizičnih eksponatov, ni skrbi glede kraje ali poškodb, kar dodatno zniža stroške varovanja in vzdrževanja. Takšni muzeji so fleksibilni in se lahko hitro prilagajajo novim potrebam in tehnologijam.

Vendar pa pametni muzej ne deluje kot klasičen muzej, ki bi lahko desetletja ostal nespremenjen. Redno vzdrževanje in nadgradnja sta bistvena za ohranjanje njegove privlačnosti. Letne posodobitve vključujejo nove vsebine, izboljšave tehnološke opreme in optimizacijo obstoječih sistemov, kar omogoča, da muzej ostane svež, dinamičen in zanimiv tudi za ponovne obiske.

5.4.15.2 REFERENČNI PRIMERI – INTERAKTIVNI MUZEJI

V zadnjih letih se v evropskem prostoru vse pogosteje pojavljajo muzeji, umeščeni v naravno ali odmaknjeno okolje, kjer narava deluje kot kulisa kulturne in umetniške izkušnje. V takšnih muzejih narava ni predmet razlage; osrednja tema je človek – njegova ustvarjalnost, zgodovina in duhovni svet. Umeščeni na gorske grebene, v gozdove ali na obrobja mest, delujejo kot sodobni templji kulture, ki prepletajo arhitekturo, umetnost in krajino v enovito doživetje. S svojo izrazno močjo postajajo ciljne točke kontemplacije, učenja in navdiha, kjer se tišina narave staplja z glasom človekove ustvarjalnosti.

Stari grad, paviljon, tloris in severna fasada

Stari grad, paviljon, vizualizacija

Im Facettenreich, Avstrija

Center narodnega parka Mittersill, Avstrija

Center narodnega parka Mittersill, Avstrija

Im Facettenreich, Rauris, Avstrija

Razstavnici center Im Facettenreich v kraju Rauris deluje kot sodoben interpretacijski muzej Narodnega parka Visoke Ture. Skozi interaktivne in multimedijske vsebine predstavi raznolikost narave, kulturno dediščino in tradicijo alpskega sveta. Osrednji del razstave obiskovalcem približa redke minerale ter rastline in živali, značilne za to območje. Muzej poudarja pomen trajnostnega razvoja ter spodbuja razumevanje sobivanja človeka in narave. Hkrati pa služi kot izhodišče za raziskovanje okoliških poti in doživetij v narodnem parku.

Center narodnega parka Mittersill, Avstrija

Center narodnega parka Mittersill ponuja interaktivno doživetje alpskega sveta v narodnem parku Visoke Ture. S pomočjo multimedijskih vsebin, 360° panoramskih projekcij in tematskih prostorov obiskovalcem približa nastanek Alp, življenje ledenikov, divje živali in naravne sile v gorskem okolju. Razstava spodbuja ozavešanje o pomenu varovanja narave in vplivu podnebnih sprememb na alpski prostor. Center deluje kot izobraževalno in raziskovalno središče, ki združuje znanost, tehnologijo in naravno doživetje pod eno streho.

Haus der Steinböcke, Heiligenblut, Avstrija

»Hiša kozorogov« v Heiligenblutu je sodoben razstavnici in informacijski center, posvečen življenju alpskega kozoroga ter naravnemu okolju Visokih Tur. S pomočjo interaktivnih prikazov in multimedijskih vsebin obiskovalcem približa izzive življenja v visokogorju ter prilagoditve živalskih vrst na ekstremne razmere. Center združuje raziskovalni, izobraževalni in turistični namen – ob razstavah nudi panoramsko teraso z razgledom na Grossglockner, kavarno in dostop do pohodnih poti. »Hiša kozorogov« tako deluje kot vstopna točka v alpski svet in povezuje naravoslovno znanje z doživetjem gorske pokrajine.

Museum of Mountain Photography, Kronplatz, Italija

Lumen – Muzej gorske fotografije na vrhu smučišča Kronplatz (2275 m) je posvečen umetnosti in zgodovini gorske fotografije. V osrčju Dolomitov združuje arhivske posnetke, sodobna umetniška dela in interaktivne prikaze, ki razkrivajo, kako je fotografija oblikovala naš pogled na gore. Osrednji element muzeja je vrtljiva steklena stena, ki ob odprtju razkrije panoramski razgled na Dolomite in simbolično poveže umetnost z naravo. Muzej s svojo inovativno arhitekturo, svetlobno zasnovo in multimedijskimi vsebinami ustvarja doživetje s prepletom narave, umetnosti in tehnologije.

Messner Mountain Museum, Kronplatz, Italija

Messner Mountain Museum – Kronplatz, zasnovan po viziji Reinholda Messnerja in arhitektke Zahe Hadid, je ena najbolj prepoznavnih arhitekturnih znamenitosti v Alpah. Muzej, umeščen na vrh smučišča Kronplatz na Južnem Tirolskem, združuje zgodovino alpinizma, kulturo gorskega sveta in sodobno arhitekturo. Futuristična betonska struktura z značilnimi fluidnimi linijami se zarisuje iz gorske skale kot nadaljevanje narave same. Razstave prikazujejo razvoj plezalstva, življenje v gorah in odnos človeka do narave, medtem ko panoramski razgledi na Dolomite dopolnjujejo občutek povezanosti z visokogorskim okoljem. Muzej ni le razstavišče, ampak je doživetje prepleta umetnosti, arhitekture in gorskega duha, ki obiskovalca povabi k razmisleku o človekovi vztrajnosti in občudovanju gora.

Lascaux IV – International Centre for Cave Art, Montignac, Francija

Lascaux IV v Montignacu je muzej, posvečen jamskim poslikavam Lascaux, starim približno 17.000 let. Zaradi zaščite originalnih jam obiskovalci ne morejo vstopiti vanje, zato muzej ponuja 3D-rekonstrukcije, virtualno resničnost in interaktivne multimedijske prikaze, ki omogočajo poglobljeno doživetje starodavne umetnosti. Arhitektura priznanega biroja Snohetta se harmonično povezuje z naravnim okoljem in ustvarja občutek, da obiskovalci stopajo v prostor, kjer se zgodovina združi z naravo. S pomočjo sodobne tehnologije Lascaux IV obiskovalcem omogoči aktivno sodelovanje pri spoznavanju ene najstarejših umetniških tradicij človeštva.

Haus der Steinböcke, Avstrija

Museum of Mountain Photography, Italija

Messner Mountain Museum, Italija

Lascaux IV, Francija

Lascaux IV, Francija

Kampus m 1 : 2.000

5.4.16 IZOBRAŽEVALNI IN RAZISKOVALNI KAMPUS

- P1 PARKIRIŠČE
- C GOZDNI ARBORETUM
- I JEKLENICA
- M1 CENTRALNI OBJEKT KAPUSA
- M2 RAZISKOVALNO SREDIŠČE
- M3 EKSPERIMENTALNI VRT
- M4 MOST ZA PEŠCE
- M5 MOŽNA ŠIRITEV KAPUSA
- N NASTANITVENI OBJEKT
- 6 PLOŠČAD V KAMPUSU
- 7 LOKALNA CESTA
- 13 GOZDNA CESTA
- 29 POT NA STRAŽO
- 38 PEŠPOT

Raziskovalni kampus Stari grad je predviden na območju Babjega trebuha, ki se nahaja na vzhodni strani Starogradskega gozda.

Kampus bo deloval pod okriljem univerze in bo združeval akademske raziskave, praktično delo v naravi in izobraževalne programe s področja trajnostnega razvoja mestnih gozdov, gozdarstva in čebelarstva. Pokrival bo širok spekter naravoslovnih znanosti kot so raziskovanje gozdnih ekosistemov, podnebne spremembe in urbanizacija mestnih gozdov. Poudarek bo na pomenu varovanja okolja, na spoštljivem ravnanju z naravnimi viri in na razumevanju ekoloških procesov v lokalnem okolju. Namen kampusa je vzpostaviti strokovno in raziskovalno središče, ki bo Kamnik pozicioniralo kot univerzitetno mesto ter omogočalo prepletanje znanstvenih raziskav z vsakodnevnim življenjem in izobraževanjem.

Zasnova kampusa bo omogočila raziskovanje in učenje v stimulativnem okolju mestnega gozda. Kampus bo vključeval učilnice, raziskovalne laboratorije, eksperimentalne vrtove, rastlinjake, bivalne prostore za gostujoče raziskovalce in študente ter skupne prostore za druženje in sodelovanje. V kampusu se bo prepletalo teoretično in terensko delo v mestnem gozdu, izvajali se bodo izobraževalni programi za študente, profesorje ter goste iz različnih fakultet in raziskovalnih institucij.

Poleg svojega primarnega programa, ki temelji na razvoju mestnih gozdov, bo kampus povezan tudi s širšim konceptom revitalizacije in regeneracije območja, ki zajema tako naravne kot kulturne vidike. Udeleženci programov bodo imeli priložnost sodelovati pri razvoju in izgradnji interpretacijskih gozdnih poti kot tudi pri arheoloških raziskavah. Kampus bo organiziral tudi praktične delavnice kot sta na primer gozdarska delavnica (orodja, gnezdilnice, panji) in delavnica za naravne materiale (gradnja poti, bivališč, klopi). Poseben poudarek bo na vključevanju lokalne skupnosti, saj bo kampus ponujal različne izobraževalne programe za šole, pa tudi omogočal sodelovanje prebivalcev v raziskovalnih in naravoslovnih projektih.

5.4.16.1 REFERENČNI PRIMERI – KAMPUSI

Centre for Alternative Technology (CAT), Wales, Velika Britanija

CAT je vodilni evropski center za trajnostne tehnologije in okoljsko izobraževanje, ki deluje na podeželski lokaciji v nekdanjem kamnolomu v Walesu. Kampus ponuja izobraževalne programe, raziskave in praktične delavnice na področjih obnovljivih virov energije, tradicionalne gradnje in ekološkega kmetijstva. Skozi eksperimentalne stavbe, laboratorije in vrtove udeleženci neposredno preizkušajo trajnostne rešitve, medtem ko CAT sodeluje z univerzami in gosti mednarodne študentske ter strokovne izmenjave. Kampus predstavlja zgleden primer integracije arhitekture, tehnologije in narave.

Ecolonie Thietry, Hennezel, Francija

Ecolonie je ekološka skupnost in izobraževalni center v Vogezih, ki se osredotoča na trajnostno življenje, permakulturo in obnovljive vire energije. Kampus vključuje hiše, vrtove, delavnice in skupne prostore, kjer udeleženci sodelujejo pri ekološkem kmetijstvu, biodinamičnem vrtnarjenju in obnavljanju krajine. Center gosti mednarodne študente, raziskovalce in prostovoljce ter organizira seminarje in delavnice v sodelovanju z univerzami in okoljskimi organizacijami, s čimer je postal model trajnostnega izobraževanja in praks v Evropi.

Schumacher College, Dartington Hall, Velika Britanija

Schumacher College je ekološki izobraževalni center v Dartington Hall v Devonu, posvečen razvoju, ekologiji in globalnim izzivom. Center gosti študente in udeležence z vsega sveta, ki se udeležujejo delavnic, magistrskih programov in izmenjav na področjih, kot so permakultura, trajnostno kmetijstvo, socialna pravičnost in učinkovita raba virov. Kampus vključuje eksperimentalne projekte, spodbuja praktično učenje in interdisciplinarno izmenjavo znanja ter je del globalnih omrežij za okolju prijazne spremembe.

CAT, Wales, Velika Britanija

CAT, Wales, Velika Britanija

Ecolonie Thietry, Francija

Schumacher College, Velika Britanija

Schumacher College, Velika Britanija

Biosphärenpark Großes Walsertal, Avstrija

Biosphärenpark Großes Walsertal v avstrijskih Alpah je UNESCO biosferni park, posvečen ohranjanju narave, razvoju in kulturni dediščini regije. Obsega 165 km² in ponuja izobraževalne programe, delavnice ter seminarje o trajnostnem kmetijstvu, biodiverziteti in energetski učinkovitosti. Park tesno sodeluje z lokalnimi skupnostmi, univerzami in raziskovalnimi institucijami ter predstavlja vzorčni primer sožitja narave in ljudi.

Rapunzel Welt, Bavarska, Nemčija

Rapunzel Welt je ekološki izobraževalni center podjetja Rapunzel Naturkost na Bavarskem, namenjen spodbujanju permakulturnega kmetijstva, ekološke proizvodnje in ohranjanja narave. Obiskovalcem ponuja delavnice, interaktivne razstave, ogled ekoloških polj in zeliščnih vrtov ter predstavlja priložnost za praktično učenje o permakulturi, trajnostnem vrtnarjenju in etičnem prehranjevanju. Center združuje izobraževanje, turizem in okoljsko ozaveščenost v enem.

The Eden Project, Cornwall, Velika Britanija

The Eden Project je botanični in raziskovalni kampus, usmerjen na ekologijo in izobraževanje. Znamenite kupole (biomi) posnemajo različne klimatske ekosisteme, od tropskih gozdov do sredozemskega podnebja. Kampus nudi delavnice, mednarodne izmenjave in raziskovalne projekte na temo podnebnih sprememb, biotske raznovrstnosti in regenerativnega kmetijstva, hkrati pa služi kot turistični in izobraževalni center z obiskom več tisoč ljudi letno.

Biosphärenpark Großes Walsertal, Avstrija

Rapunzel Welt, Nemčija

Rapunzel Welt, Nemčija

The Eden Project, Velika Britanija

The Eden Project, Velika Britanija

5.4.16.2 ARHITEKTURNA ZASNOVA KAMPUSA

Kampus bo zasnovan kot samooskrbna ekološka turistična vas, kjer bo prevladovala naravna gradnja z minimalnim posegom v okolje.

Postavitve objektov ne bo zahtevala večjih preoblikovanj naravne konfiguracije terena, prav tako ne bo potreben posek večjega števila dreves. Gradnja bo zasnovana tako, da bo minimalno vplivala na naravno okolje. Objekti se bodo v največji možni meri prilagajali naravnim danostim. Vsi objekti bodo postavljeni na točkovne temelje, tako da bo poseg v teren čim manj invaziven. Zgrajeni bodo iz klasičnih naravnih materialov, ki so tradicionalno prisotni na tem območju, kar bo zagotavljalo skladnost z lokalnim okoljem.

Vse stavbe bodo zasnovane enostavno in funkcionalno. Po vzoru montažnega paviljona na Starem gradu bo konstrukcija vseh objektov v kampusu sestavljena iz kovinske stebrne nosilne konstrukcije in lesene obloge. Takšna arhitekturna zasnova bo omogočala tudi enostavno demontažo in obnovitev prvotnega stanja, v kolikor bi bilo to potrebno.

Zaradi specifičnih lastnosti terena na Babjem trebuhu, ki se v naklonu 11 stopinj (20%) spušča proti severu, predstavlja velik arhitekturni izziv zagotovitev kvalitetne in enakovredne osončenosti za vse objekte.

Vse stavbe bodo umeščene na način, ki bo omogočal kakovostno bivanje v naravi. Kljub temu, da bodo objekti dvignjeni od tal, bodo dostopi v prostore urejeni brez višinskih arhitekturnih ovir (stopnic), kar bo omogočalo dostopnost vsakomur, tudi gibavno oviranim osebam. Za vse uporabnike in obiskovalce bo do objektov zagotovljena enostavna dostopnost s klančinami, katerih naklon ne bo presegal 6%.

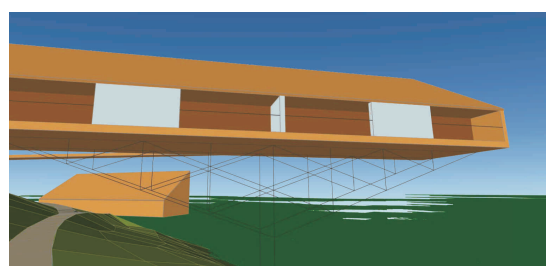
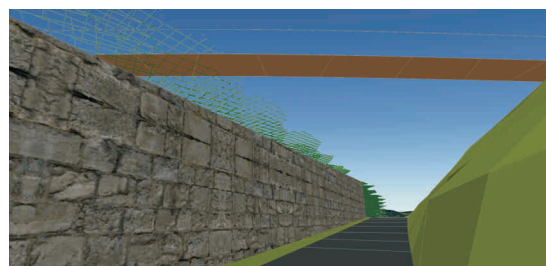
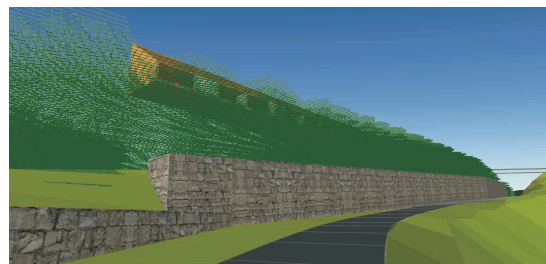
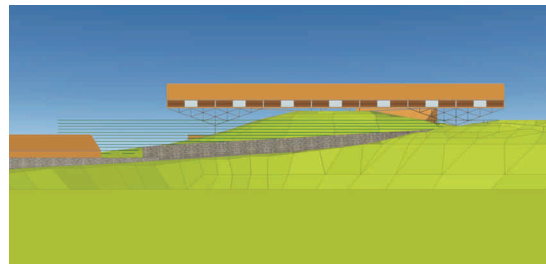
Vzdolž glavne ceste Kamnik – Palovče se bo na dolžini 140 m zgradila približno pet metrov visoka kamnita škarpa, ki bo nastanitvene enote učinkovito zaščitila pred hrupom.

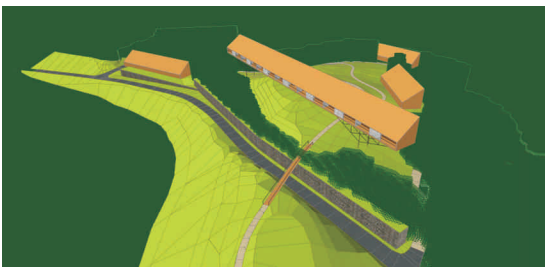
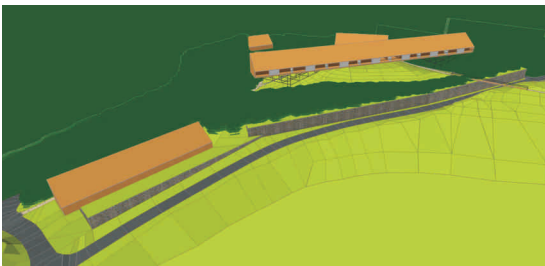
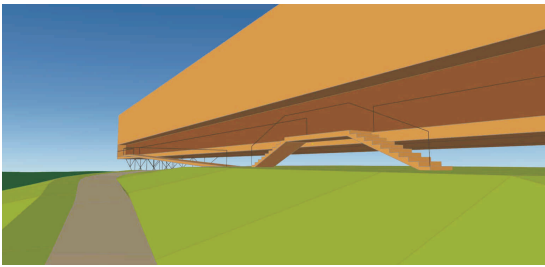
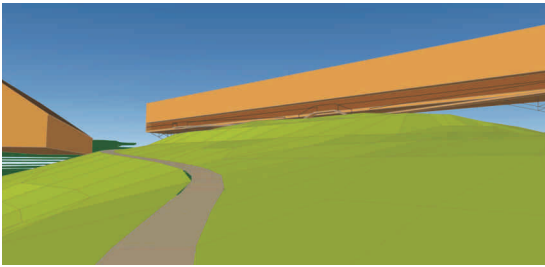
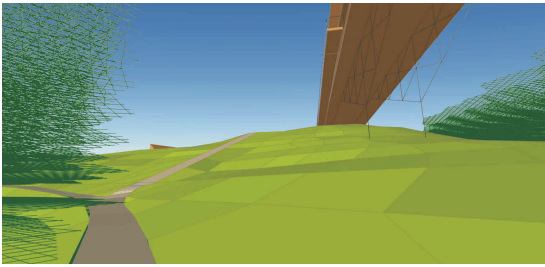
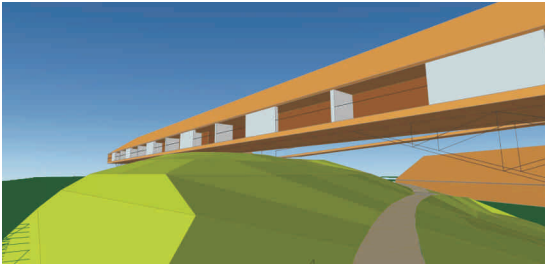
V osrednjem delu kampusa se bodo nahajali objekti namenjeni izobraževanju, raziskavam in izvajanju drugih različnih dejavnosti, kot so predavanja, delavnice in družabne dejavnosti.

Ob vhodu v naselje bo postavljen centralni objekt z upravo in restavracijo s teraso. Ta objekt bo odprtega tipa in povezoval uporabnike kampusa z zunanjimi obiskovalci.

Vse stavbe, razen centralnega objekta, bodo zasnovane tako, da praktično ne bodo vidne s ceste Kamnik - Palovče.

V kampusu motorni promet ne bo dovoljen. Parkirne površine za goste kampusa in za zaposlene bodo skrite za centralnim objektom.

5.4.16.3 NASTANITVENI OBJEKT

Sklop apartmajskega objekta je zasnovan kot bivalni laboratorij na stičišču narave in znanosti – prostor umika, raziskovanja in ustvarjalnega dela. Kovinska konstrukcija v kombinaciji z lesom in steklom zagotavlja subtilno in harmonično umestitev v gozdno okolje.

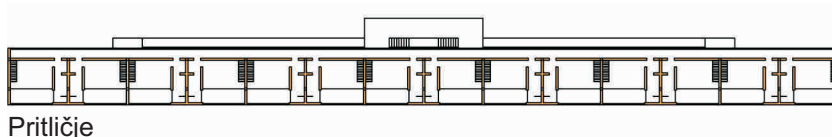
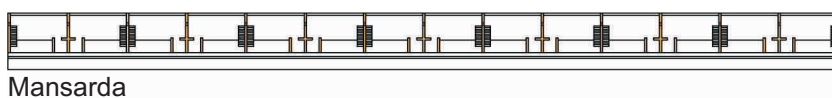
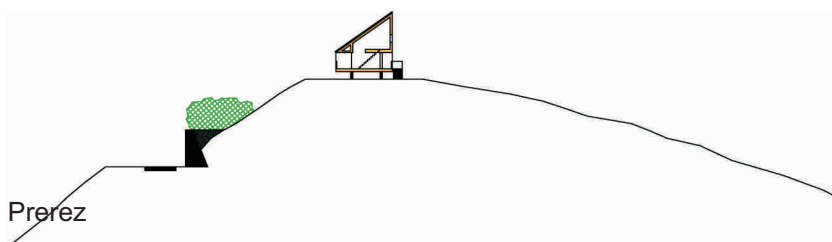
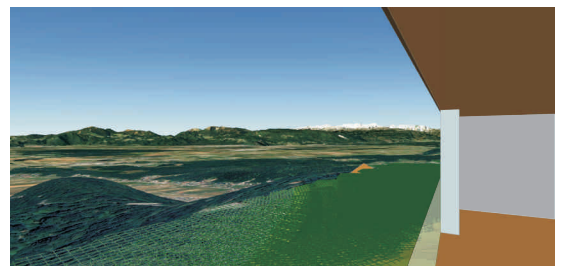
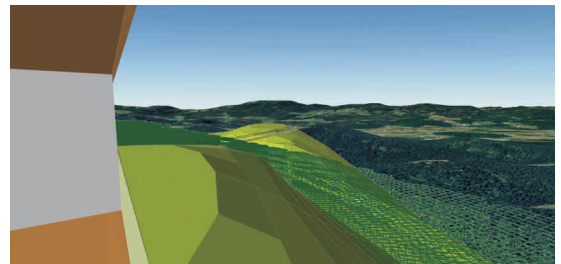
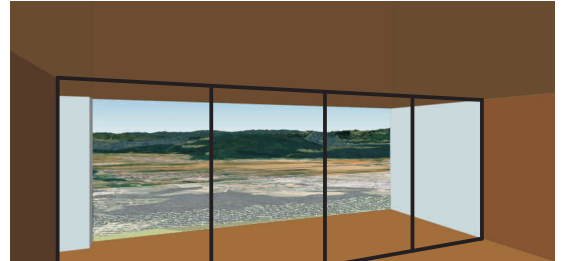
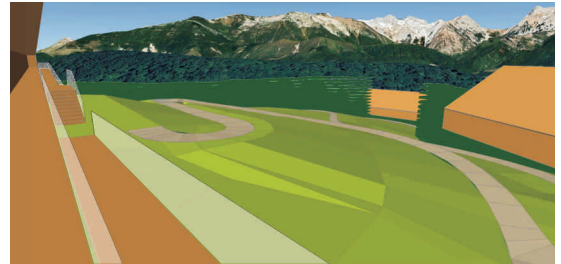
Nastanitvene enote bodo umeščene v kompakten niz. Predvideni objekt vključuje 14 večjih dvoetažnih apartmajev, zasnovanih kot pritlične enote z izkoriščeno mansardo.

Zaradi optimalne osončenosti in čudovitega razgleda po Sloveniji bodo nastanitvene enote z velikimi okenskimi odprtinami orientirane proti jugu. Prostorne terase bodo zaščitene z napušči, ki bodo nudili zavetje pred soncem in dežjem. Mansardni prostori se bodo odpirali proti severu, kjer se odpira neokrnjen pogled na Kamniške Alpe.

Apartmentski objekt bo dvignjen nad drevesne krošnje. S tem se bodo drevesa južno od objekta ohranila, saj ne bodo ovirala pogledov iz objekta.

5.4.16.4 REFERENČNI PRIMERI – APARTMAJI

Arhitekturne zasnove apartmajev v naravi gostu omogočijo neposreden stik z značilnostmi lokacije. Glavni elementi teh rešitev so velike panoramske zasteklitve in prostorene terase, zasnovane kot razširitve notranjega bivalnega prostora. Arhitektura je v kontekstu z orientacijo in razgledom, zato so objekti zasnovani tako, da zajamejo najkakovostnejše vedute in optimalno osončenost. Materiali so večinoma naravni – prevladuje les, v kombinaciji s kovinskimi konstrukcijami.

5.4.16.5 INFRASTRUKTURA V KAMPUSU

Kampus Stari grad je zasnovan kot energetska in okoljsko samozadostna enota, ki deluje v sozvočju z naravnim okoljem in spoštuje načela trajnostne gradnje. Sistem oskrbe z vodo, z električno energijo in z odpadnimi vodami temelji na lokalnih virih in lastni infrastrukturi, s čimer se zmanjšujeta odvisnost od zunanjih omrežij in vpliv na okolje.

Vodni sistem

Voda se zajema v bližini Suhega potoka, kjer je urejen rezervoar z vodozbirnim zajetjem. Ker se vodni vir nahaja nižje od območja kampusa, je predviden hidroforni sistem s tlačno postajo, ki zagotavlja dovod vode v zgornji rezervoar, lociran na najvišji točki območja. Iz tega rezervoarja se voda distribuira po gravitacijskem sistemu do posameznih objektov. Sistem je zaprt in optimiziran za minimalne izgube, kar omogoča zanesljivo oskrbo tudi v sušnih obdobjih.

Energijska oskrba

Vsi objekti v kampusu imajo enokapne strehe, orientirane proti jugu, kar omogoča optimalno izrabo sončne energije. Na strešinah so nameščeni fotovoltaični paneli in sončni kolektorji, ki proizvajajo električno energijo in toploto za potrebe kampusa. Sistem vključuje akumulacijske baterije, ki shranjujejo energijo za uporabo v obdobjih brez sončnega sevanja, s čimer se zagotavlja neprekinjena oskrba in stabilnost sistema. Električna infrastruktura je prilagojena za morebitno nadgradnjo z novimi tehnologijami obnovljivih virov.

Ogrevanje

Zaradi samozadostnosti in omejenega vpliva na naravno okolje, se kot najbolj smotrna rešitev kaže centralizirana toplotna črpalka, kombinirana s podporo sončnih virov. Prednosti centralizirane toplotne črpalke so v lažjem vzdrževanju in nadzoru, skupni veliki bateriji, akumulaciji toplote ter nižjih stroških energije in obratovanja na enoto. Idealno za kampus s stacionarnim bivalnim in delovnim režimom.

Odvajanje in čiščenje odpadnih voda

Za kampus je predvidena lastna biološka čistilna naprava, ki s pomočjo naravnih procesov učinkovito prečiščuje odpadne vode. Prečiščena voda se lahko uporablja za tehnične namene, kot je zalivanje in vzdrževanje vegetacije, s čimer se zapira vodni krogotok znotraj območja.

Kapnica

Predvideno je zbiranje deževnice s streh in drugih zajetnih površin v rezervoarje za kasnejšo rabo pri vzdrževanju eksperimentalnega zelenjavnega vrta.

5.4.16.6 MEDNARODNO SODELOVANJE IN INOVACIJE

Kampus Stari grad bo univerzitetno in raziskovalno središče, ki bo združevalo raziskovanje, inovacije in tradicijo v enem kompleksu. Skozi sodelovanje z mednarodnimi institucijami, programi Erasmus in drugimi izobraževalnimi mrežami bo kampus vzpostavil globalno mrežo za raziskave mestne ekologije, ki bo omogočala izmenjavo znanja med raziskovalci, strokovnjaki, študenti in prostovoljci.

5.4.17 ČEBELARSTVO

Čebelarstvo ima v Sloveniji dolgo in bogato tradicijo. Čebele igrajo ključno vlogo pri ohranjanju ekosistema in prispevajo k pridelavi kakovostnih lokalnih produktov (med, matični mleček, cvetni prah, propolis, vosek,...).

Projekt čebelarstva na Starem gradu ne bo le nadaljevanje te tradicije, ampak bo tudi priložnost za širjenje znanja o pomenu čebel za biotsko raznovrstnost in okolje.

V gozdu bo vzpostavljenih več manjših čebelarskih postaj, vsaka s 7–10 panji, postavljenimi na strateških lokacijah z dovolj sončne svetlobe in z dostopom do cvetočih dreves, ki pa so obenem čim manj moteče za obiskovalce. Panji bodo razporejeni ob robovih gozda, na naravnih jasah in gozdnih čistinah, kar omogoča optimalno oprasovanje in zdravo delovanje kolonij.

Projekt vključuje izobraževalno komponento, kjer bodo obiskovalci spoznavali osnove čebelarjenja, pomen oprasovalcev v naravi ter ekološke prakse pri pridelavi medu in drugih čebeljih produktov. Poudarek bo na praktičnem učenju, sodelovanju pri vzdrževanju panjev in občutenju povezave med naravo in čebelami.

Sodelovanje z lokalnimi čebelarji bo zagotovilo strokovno podporo pri oskrbi panjev, hkrati pa bo omogočilo širjenje znanja, utrjevanje lokalne tradicije in krepitev vezi med naravo, skupnostjo in turizmom.

Celoten koncept programa čebelarstva tako prispeva k ohranjanju čebel, izobraževanju javnosti in je sestavni del trajnostnega upravljanja mestnega gozda.

Slovensko čebelarstvo

Slovensko čebelarstvo se je razvijalo od gozdnega čebelarstva in enostavnih lesenih čebelnjakov do organiziranih čebelnjakov z zimskim prezimovanjem panjev, ki so danes sestavni del kulturne krajine in bogate dediščine slovenskega ljudskega stavbarstva, umetnosti in čebelarskih praks. Glavni čebelji proizvod je med, ki ima tako prehransko kot kulturno vrednost.

Glavne značilnosti slovenskega čebelnjaka

Tipični slovenski čebelnjaki so občudovana posebnost in nepogrešljiv element slovenske kulturne krajine. Prva in najbolj vidna značilnost slovenskih čebelnjakov, po kateri se razlikujejo od čebelnjakov v drugih deželah, je njihova prepoznavna barvna pestrost ter pogosto prava galerija panjskih končnic na izletni strani čebelnjaka.

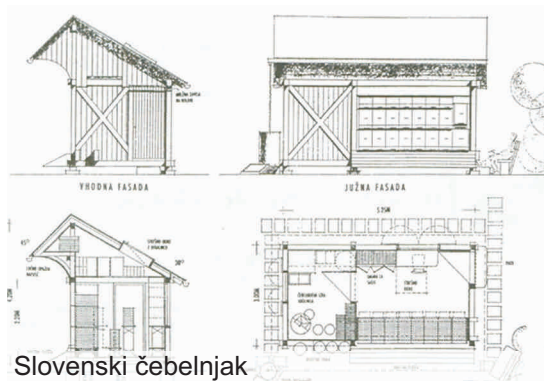
Najbolj razširjen in tudi oblikovno ter funkcionalno najbolj popoln je slog osrednjeslovenskega čebelnjaka, imenovanega tudi kranjsko-koroški čebelnjak. Ima velik strešni napušč, izrazito nesimetrično dvokapno streho, ki skrbi za varnost čebel in panjskih končnic pred škodljivimi vplivi sonca in dežja. Čebelnjak je dvignjen od tal zaradi zaščite pred talno vlago in vdorom mravelj.

Ponekod po Sloveniji so se uveljavile še nekatere posebne oblike čebelnjakov, kot je na primer posebno slikoviti savinjski tip dekorativno rezljanih lesenih čebelnjakov, v zadnjem obdobju pa se pojavljajo tudi razkošnejše grajeni večnamenski čebelnjaki za potrebe trženja čebeljih pridelkov.

5.4.17.1 REFERENČNI PRIMERI – ČEBELARSTVO

Učni čebelnjak, Sela pri Bledu, Slovenija

V učnem čebelnjaku živi okoli 30 čebeljih družin, čebelnjak pa ima ročno poslikane panjske končnice. Vsak obiskovalec dobi čebelarski klobuk in

Slovenski čebelnjak

Panjska končnica

Osrednjeslovenski čebelnjak

Savinjski čebelnjak

Učni čebelnjak, Sela pri Bledu

si tako na varen način ogleda čebele v drevesnem duplu in v čebelnjaku. Na koncu vodenege ogleda se ponudi še degustacija različnih sort medu, cvetnega prahu in medu v satju. Učni čebelnjak lahko naenkrat obišče okoli 20 obiskovalcev.

Litovski muzej starodavnega čebelarstva, Litva

Litovski muzej starodavnega čebelarstva (Senovines bitininkystes muziejus), ustanovljen leta 1984 v severovzhodni Litvi, prikazuje zgodovino čebelarstva in njegovo vlogo v lokalnem ekosistemu. Muzej je sestavljen iz šestih zgradb, ki gostijo približno 500 razstav in 25 lesenih skulptur, pri čemer številni panji omogočajo opazovanje čebel pri delu skozi steklene stene. Muzej obiskovalcem ponuja interaktivne razstave in predstavitve tradicionalnih tehnik čebelarjenja ter izobražuje o pomenu čebel pri oprasevanju. Vsako leto avgusta poteka festival medene trgovine, muzej pa vključuje tudi »medeni bar« za degustacijo medenih izdelkov. Kot del narodnega parka Aukštaitija muzej uspešno povezuje izobraževalne, kulturne in turistične funkcije ter predstavlja odličen model, kako prikazati čebelarstvo kot del naravne in kulturne dediščine.

Izobraževalni čebelnjak Čebelja hiša, Coldrerio, Švica

»Čebelja hiša« je lesen izobraževalni čebelnjak zgrajen v okviru kmetijskega centra Mezzana v Coldreriu, namenjen praktičnemu usposabljanju čebelarjev in podpori pri upravljanju panjev ter pridobivanju medu. Zasnovan je kot paviljon na betonskem podnožju, z odprtim nadstreškom in dvema notranjima prostoroma: učilnico s pogledom na panje ter manjšim laboratorijem za točenje medu.

5.4.17.2 GOZDNI MED IN BLAGOVNA ZNAMKA

Projekt čebelarstva v Mestnem gozdu Stari grad predvideva pridelavo vrhunškega butičnega medu, ki bo postal prepoznavni produkt blagovne znamke »Stari grad« z imenom »Zlato iz starogradskega gozda«. Gozdni med, pridobljen iz naravnih virov mestnega gozda, odraža lokalno tradicijo, ekološko pridelavo in značaj območja. Vsi medeni produkti se bodo prodajali izključno na Starem Gradu, z unikatno embalažo in premišljenim trženjem pa bodo uveljavljeni kot butični, prepoznavni produkti, ki ponazarjajo kakovost gozdnega medu.

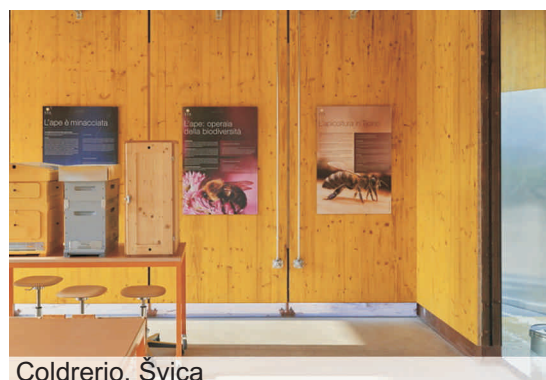
Litovski muzej starodavnega čebelarstva

Litovski muzej starodavnega čebelarstva

Coldrerio, Švica

Coldrerio, Švica

Blagovna znamka

5.4.18 SKRBNIŠTVO IN VZDRŽEVANJE MESTNEGA GOZDA

Za trajnostno upravljanje mestnega gozda in zagotovitev njegovega dolgoročnega ohranjanja je nujno potrebno ustvariti okolje, v katerem bodo obiskovalci, prebivalci in druge zainteresirane skupine aktivno sodelovali pri skrbi za dragoceni gozdni prostor. Ohranjanja gozda ni mogoče doseči zgolj z represijo, s postavljanjem opozorilnih tabel in nadzornih kamer ali pa s sankcijami, temveč z vzgojo, sodelovanjem in aktivnim vključevanjem skupnosti.

Kampus Stari grad bo vzpostavil program skrbnikov mestnega gozda, ki bo omogočil sodelovanje različnih skupin, kot so mladi in odrasli lokalni prebivalci ter dijaki in študenti iz Slovenije in širše Evrope.

Skrbniki mestnega gozda bodo prostovoljci, ki bodo igrali vlogo ambasadorjev in bodo skrbeli za ohranjanje reda mestnega gozda. Njihova naloga ne bo izvajanje represije ali nadzora, ampak bodo s svojim zgledom delovali kot vodniki. Skrbniki bodo obiskovalcem pomagali razumeti pomen ohranjanja naravnega okolja in spoštovanja gozdnih ekosistemov. S posredovanjem informacij o mestnem gozdu, opozarjanjem na varnostne smernice ter spodbujanjem k pravilnemu ravnanju, bodo posredno skrbeli za brezskrbno in odgovorno uživanje obiskovalcev mestnega gozda.

Skrbništvo nad mestnim gozdom bo posebna priložnost za dijake in študente naravoslovja, ekologije, kulture in trajnostnega turizma. Posebni izobraževalni programi bodo omogočili mladim, da spoznajo pomen varovanja okolja in pridobijo praktične izkušnje. Ti programi bodo kombinirali teoretično znanje z obsežnimi praktičnimi nalogami, kjer bodo mladi aktivno sodelovali pri skrbi za gozd. Poleg tega bodo imeli priložnost sodelovati v izmenjavah in programih, ki povezujejo evropske mestne gozdove, kar jim bo omogočilo širitev znanja in kompetenc ter vpogled v različne prakse ohranjanja urbanih ekosistemov.

5.5 GRAD

Obuditev in ohranjanje bogate zgodovinsko - kulturne dediščine na Starem gradu nad Kamnikom bo imelo odločilno vlogo za prihodnost tega območja. Kot navaja arheolog Milan Sagadin v konservatorskem načrtu za Stari grad (2008), je »bistvo ohranjanja spomenika v implementaciji ustreznega programa, ki bo omogočal njegovo samovzdrževanje in hkrati vrnil gradu njegovo nekdanjo vlogo središča kulturnih dogodkov in njegovega pomena v skupni zavesti prebivalstva.«

Programska zasnova za grad je osredotočena na kulturno-zgodovinske vsebine, s poudarkom na prikazu nastanka gradu in na atraktivni predstavitvi njegovih ostalin. Poseben poudarek bo namenjen rodbini Andechs in njeni povezavi s križarskimi vojnami, ki so pomembno vplivale na zgodovino tega območja.

5.5.1 PARK PRED GRADOM

V sklopu prenove kompleksa Starega gradu je predvidena ureditev parka na področju obstoječega parkirišča pred vhodom v grad, ki bo v metaforičnem smislu predstavljal vstopno avlo gradu.

Na tem mestu se bo nahajala zgornja postaja poševnega dvigala, tu bo vstop v grad, dostopi okrog gradu in na razgledno ploščad, izstopi iz ferat, iztek Prašnikarjeve pešpoti iz mesta in obračališče za električni minibus, ki bo povezoval kampus z gradom. Prenova parka je koristna v funkcionalnem smislu, obenem pa bo grajskemu kompleksu povrnila zgodovinski pomen.

V konservatorskem načrtu je zapisano: »Prostor je pomemben za dojetje utrbenega videza grajske stavbe, njegove nedostopnosti in višinskega zagona.«

»Od obstoječih objektov je novejša kamnita škarpa moteč in odstranljiv element, ostali elementi, ki se le slutijo v ruševinskem nasutju, pa potrebujejo predhodno raziskavo. Z raziskavo in obnovo zunanega obzidja je treba nadomestiti tudi kamnito škarpo pod S stranjo planinskega doma ter urediti pobočje na V strani pod planinskim domom.« (konservatorski načrt)

Park bo horikulturno urejena ploščad s klopami in informacijskimi tablami. V času turistične sezone bodo na ploščadi postavljene unikatno oblikovane stojnice, ki bodo ponujale lokalne izdelke in pridelke ter tako dodatno okrepile povezavo med lokalno skupnostjo in obiskovalci.

5.5.2 GRAJSKE OSTALINE

Osrednji del nekdanjega gradu je arheološko neraziskan in neurejen.

Po smernicah konservatorskega načrta so »na notranjem dvorišču nujne arheološke raziskave celote, utrditev odkritih zidov, možna je gradnja novih (diskretnih in nevpadljivih) objektov iz novejših materialov, z novim programom, ki pa naj sredi dvorišča ohranjajo prazen prostor.«

Konservatorski načrt še navaja: »Lahko se odstrani tudi vodohram, ki zavzema dobršen del grajskega dvorišča. Manjši kulturni pomen večjega dela sektorja odpira možnosti aplikacij novih objektov in vsebin, vodohram in novejša lope so odstranljive (tudi glede na nov vodovod, ki je bil speljan do gradu).«

Grajske ostaline bodo ohranjene in zaščitene v skladu z zahtevami Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS). Arheološke raziskave bodo dopolnjene s strokovno sanacijo zidov in z zaščito pomembnih elementov nekdanje grajske arhitekture.

Na grajskem dvorišču bodo potekale zgodovinske uprizoritve, interaktivne razstave in vodene ture. Na izbranih točkah bodo

postavljene izobraževalne table in digitalni vodiči, ki bodo obiskovalcem predstavljali zgodovino Kamnika in pomen Starega gradu.

Z uspešnim funkcioniranjem programa na Starem gradu bo Občina Kamnik lahko pridobila potrebna sredstva za nadaljnje arheološke raziskave. S postopnim urejanjem in funkcionalnostjo kompleksa bo sčasoma vzpostavljen finančno učinkovit sistem, ki bo omogočal samovzdrževanje gradu in zmanjšanje odvisnosti od občinskega proračuna.

5.5.3 REVITALIZACIJA NEKDANJEGA PLANINSKEGA DOMA

V osrednjem delu grajskih ruševin stoji nekdanji planinski dom, ki bo v okviru revitalizacije Starega gradu dobil novo vsebino in pomembno prispeval k turistični ponudbi območja.

Konservatorski načrt zanj predvideva: »Novejši moteči objekti, ki jih ni moč odstraniti (planinski dom) naj se s svojim zunanjim videzom čim bolj prilagodijo grajskim poslopjem (streha, okenske odprtine, obdelava fasad itd.). Posegi v tem sektorju so odvisni od radikalnosti obnove oz. od višine investicije. S stališča varovanja avtentičnih grajskih elementov je možno odstraniti vse novogradnje in arheološko raziskati celoten sektor.«

Odstranitev objekta bi bila težko izvedljiva, zato bo potrebno temeljito arhitekturno preoblikovanje, ki bo stavbo uskladilo z grajsko arhitekturo in s sodobno funkcijo. Na vzhodni strani obstoječega objekta se predvideva funkcionalna dozidava, v kateri bo nameščeno dvigalo, ki bo povezovalo vse tri etaže objekta. K prenovi bo potrebno pazljivo pristopiti, saj bi historiziranje zunanjega videza stavbe lahko še povečalo kontrast med historično arhitekturo in sodobnimi tehnologijami, kot so telekomunikacijske antene na strehi objekta.

Pritličje

Pritličje bo obsegalo dnevni gostinski lokal z razgledno teraso, kjer bodo obiskovalci lahko uživali v prelepem razgledu na okolico. Obstoječa lopa pred vhodom v pritlični del gostinskega lokala se nadomesti z lahko kovinsko konstrukcijo, ki bo omogočala izvedbo letne gostinske terase v nadstropju.

Prvo nadstropje

Prvo nadstropje bo namenjeno za restavracijo, ki bo ponujala lokalno kulinariko in tematske večere, povezane z zgodovino in dediščino Starega gradu ter Kamnika.

Drugo nadstropje

V najvišjem nadstropju je predviden centralni evropski muzej Andeške rodbine in njihove dobe, ki bo s pomočjo najnovejših tehnoloških dosežkov (audio in video efekti, hologrami, scenska razsvetljava, 3D projekcije...) obiskovalcem pričaral čas Andeških grofov ter njihov vpliv na razvoj Kamnika, Kranja in Slovenj Gradca.

5.5.4 UREDITEV OKOLICE GRADU

Za ohranitev in poudarjanje zgodovinske podobe Starega gradu je nujna tudi ustrezna ureditev njegove okolice, ki temelji na urejenih dostopih in poteh ter na primerni razsvetljavi.

»V pasu okrog zunanjega obzidnega plašča se poseka drevje in podrast ter vzdržuje čistina - tako zaradi videza gradu kot zaradi preprečevanja ponovnega zaraščanja. Po odstranitvi vegetacije se izdelava poseben načrt za osvetlitev spomenika.« (konservatorski načrt)

Osvetlitev bo poudarila arhitekturne značilnosti gradu, njegove zgodovinske plasti ter omogočila obiskovalcem varno in atraktivno doživetje objekta tudi v večernih urah. Poudarek bo na diskretni, vendar učinkoviti razsvetljavi, ki bo omogočila, da grad zaživi v vseh letnih časih in ob različnih priložnostih.

5.6 PRISTAVA

Pristava, ki se nahaja vzhodno od gradu, ponuja možnosti za turistične dejavnosti, kjer bodo obiskovalci spoznavali lokalno etnološko dediščino in se navduševali nad predstavah s pticami ujedami.

5.6.1 SOKOLARSTVO

Zaradi kompatibilnosti medsebojnih programov je želja lastnikov Pristave, da aktivira sokolarstvo na Starem gradu, saj je ravno v času Andeških grofov sokolarstvo na evropskih tleh doživelo svoj največji razmah.

Objekt z volierami (velike kovinske kletke za ptice ujede) bo lociran v severnem delu Pristave. Ker bo deloma vkopan v zemljo, bo s strani ceste, ki pelje po grebenu, skoraj nezaznaven. Center ptic ujed na Starem gradu bo s površino volier 500 m² spadal med največje v Sloveniji. Predstave s pticami ujedami (orli, sokoli, sove) se bodo odvijale na travniku, ki je naravno oblikovan kot avditorij.

Ta položni travnik je primeren tudi za organizacijo spremljajočega programa, kot je uprizoritev viteških iger, lokostrelskih tekmovanj (v povezavi z zelo uspešnim Lokostrelskim klubom Kamnik), izvedba viteškega turnirja, organizacija letnih srednjeveških piknikov, srednjeveške poroke...

5.6.2 ETNOLOŠKA DOMAČIJA

Etnološka domačija na planoti Starega gradu bo povezovala tradicijo s sodobnostjo. Ohranjeni tradicionalni videz notranjosti objekta bo omogočal prikaz nekdanjega načina življenja in izvedbo različnih kulinarčnih dejavnosti, ki se bodo izvajale v rekonstruirani črni kuhinji.

5.6.3 VEČNAMENSKI OBJEKT

Glede na obstoječe stanje gospodarskega objekta, njegova prenova ni smiselna. Gre namreč za izrazito nekvalitetno in provizorično gradnjo (lesena »šupa« in kamniti del – nekdanji svinjak - dimenzij cca. 5 x 5 m ter višine 2,1 m), ki je že skoraj popolnoma porušen in nima nobenih kulturno zgodovinskih kvalitet.

Objekt je kljub temu spomeniško zavarovan kot kulturni spomenik, kar trenutno onemogoča ves nadaljnji razvoj tega predela.

Obstoječe razpadlo gospodarsko poslopje nadomesti z novim pritličnim večnamenskim objektom enakih gabaritov. Nadomestni objekt bi vseboval manjšo prodajalno (blagovna znamka "Stari grad"), gostinsko namembnost ter servisne prostore za bližnje apartmajsko naselje (recepција, skupni in servisni prostori...). V mansardi je predvidena manjša dvorana za občasne prireditve (predavanja, seminarji, zabave, predstavitve, "team building", otroške urice,...).

5.6.4 GOSPODARSKI OBJEKT

Za potrebe centra ptic ujed in vzdrževanja celotnega kompleksa je na SV delu območja predvidena izgradnja gospodarskega objekta. V objektu bodo prostori za administracijo, spravilo strojev in mehanizacije, ter servisni prostori sokolarskega centra (skladišča, inkubatorji, garderobe, veterinarska ambulanta za potrebe centra ptic ujed, sanitarije,...).

5.6.5 APARTMAJI

Na zahodnem predelu Pristave, ob robu mestnega gozda, se razprostira sklop petih lesenih apartmajskih hišic, namenjenih obiskovalcem, ki želijo doživeti naravo v njenem najlepšem, neposrednem stiku. Vsaka hišica je samostojna enota z lastno teraso. V pritličju se nahaja bivalni del s kuhinjo in kopalnico, v mansardi pa spalnici.

5.7 BLAGOVNA ZNAMKA

Blagovna znamka »Stari grad« bo dediščino, naravo, kulturo in trajnost prepletla v celovito zgodbo, nadgradila bo vrednote preteklosti in jih umestila v sodobni čas.

Povezala bo tudi vse tri lastnike, ki se bodo skupaj predstavljali pod enotnim imenom blagovne znamke.

Blagovna znamka bo zajemala ekološke pridelke in proizvode, ki izhajajo iz starograjskega gozda in iz lokalnih virov. Glavno področje te blagovne znamke bo čebelarstvo, ki predstavlja simbol spoštovanja do narave in njenih ciklov. Poudarek bo na ozaveščanju o pomenu ohranjanja dediščine, narave ter na vključevanju lokalnih skupnosti, zlasti čebelarjev, v trajnostne projekte. S tem bo blagovna znamka postala orodje za izobraževanje javnosti o pomembnosti ohranjanja ekosistemov ter varovanju vseh ogroženih živalskih in rastlinskih vrst.

5.8 VARSTVO NARAVE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

Eden od glavnih izzivov na tem območju so naravne nevarnosti, predvsem zemeljski plazovi, ki so zaradi strmih pobočij in specifičnih geoloških značilnosti območja lahko nevarni za stabilnost objektov in za varnost obiskovalcev, lahko pa ogrožajo tudi funkcionalnost mesta. Ukrepi za zaščito pred zemeljskimi plazovi so zato prioriteta, saj bo stabilizacijo tal potrebno izvesti z uporabo strokovnih smernic, ki bodo zagotovile dolgoročno zaščito območja.

Poleg tega bo izvedena sanacija melišč na zahodnem pobočju Starega gradu z gradnjo zaščitnih kaskad in z učinkovitim odvodnjavanjem, ki bo preprečevalo zasutje cest, poti in druge poškodbe na ostali infrastrukturi. Horizontalne kaskade bodo služile kot protierozijska zaščita in bodo obenem tudi zaustavljale padanje kamenja na obvoznico. Na kaskadah se bodo lahko uredile parkovne površine in dostop do ferat. Vsi ukrepi so tudi preventiva pred posledicami nalivov in drugih vremenskih razmer, ki bi lahko ogrozili varnost in dostopnost območja.

Poleg zaščite naravne dediščine pa bo poseben poudarek na ohranjanju kulturne dediščine Starega gradu in njegove okolice. V primeru morebitnih arheoloških najdb, kot so ostanki iz bronaste dobe ali drugih zgodovinskih obdobj, bodo izvedeni strokovni raziskovalni postopki in arheološki nadzor, da se ohrani zgodovinska vrednost območja.

5.9 KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Izgradnja poševnega dvigala predstavlja enkratno priložnost za celovito infrastrukturno prenovno območja Starega gradu in Pristave. Po trasi dvigala bodo speljani vsi primarni komunalni vodi (vodovod, kanalizacija, električna energija in plinovod) kar bo omogočilo zanesljivo, sodobno in dolgoročno vzdržno oskrbo grajskega kompleksa in Pristave.

1. Vodovod

Stari grad in Pristava

Na vstopni ploščadi pred gradom je predviden nov, večji vodni rezervoar, ki bo služil grajskemu kompleksu in Pristavi. Rezervoar bo napajan preko javnega vodovodnega sistema, ki poteka po regionalni cesti Kamnik – Vransko. Od rezervoarja bo potekal gravitacijski vodovod do vseh objektov na območju. Obstoječi vodohram v grajskih kletih se po izgradnji novega rezervoarja odstrani, saj njegova kapaciteta in tehnično stanje ne ustrežata več sodobnim potrebam. S prostorsko sprostitevjo grajskih kleti (v katerih je danes nameščen obstoječi rezervoar) se pridobi pomemben dodatni prostor za gostinsko dejavnost (npr. grajska vinska klet).

Kampus

Zaradi oddaljenosti in koncepta samooskrbnosti bo kampus deloval na ločenem vodovodnem sistemu. Južno od Suhega potoka je predviden spodnji rezervoar, ki se polni iz lokalnih izvirov. Ker se rezervoar nahaja nižje od kampusa, je za dvig vode v zgornji rezervoar predviden hidroforni sistem. Zgornji rezervoar, umeščen na najvišji točki kampusa, bo omogočal stalen gravitacijski razvod vode do vseh objektov v kampusu.

Zbiranje deževnice (kapnice)

Pri vseh objektih v kampusu, kjer so strehe zasnovane kot enokapnice, je predvideno zbiranje deževnice. Zbrana kapnica se uporablja za tehnične namene kot so zalivanje eksperimentalnega zelenjavnega vrta in rastlinjakov, splakovanje sanitarij ter vzdrževanje okolice.

- vodovod
- kanalizacija
- elektrovod
- plinovod
- telekomunikacijski vod

- 1 rezevoar Stari grad
- 2 spodnji rezervoar kampus
- 3 zgornji rezervoar kampus
- 4 čistilna naprava

2. Kanalizacija

Stari grad in Pristava

Zaradi izrazitega naklona severne hribine Starega gradu je predviden vakuumski kanalizacijski sistem, speljan po trasi poševnega dvigala. Sistem omogoča varen in zanesljiv odvod tudi na strmem terenu, kjer gravitacijska kanalizacija ne bi bila izvedljiva. Objekti na Pristavi se zaradi nižjega nivoja terena na kanalizacijo priključijo nekoliko nižje od gradu.

Kampus

Kampus ima lastno čistilno napravo, umeščeno v bližino ceste Kamnik–Palovče. Vsi objekti kampusa so do čistilne naprave speljani preko gravitacijskega sistema kanalizacije. Lokacija čistilne naprave ob javni cesti omogoča enostaven dostop in nemoteno vzdrževanje.

3. Električna energija

Stari grad in Pristava

Obstoječa električna infrastruktura ne zadošča za izvedbo zastavljenega programa v mestnem gozdu. Zato je v sklopu novega vstopnega centra predvidena nova transformatorska postaja, ki bo zagotovila ustrezno moč, zanesljivost in varno elektrooskrbo za celotno območje.

Kampus

Kampus deluje kot energetska avtonomen sistem, ki električno energijo pridobiva s fotonapetostnimi moduli na jug orientiranih enokapnih strehah objektov. Vključeni bodo hranilniki električne energije, ki zagotavljajo nemoteno napajanje tudi v obdobjih zmanjšane osončenosti.

4. Plinovod

Ker je trasa poševnega dvigala kratka in omogoča racionalno izvedbo, je smiselno vzporedno z ostalimi vodi izvesti tudi plinovod do gradu.

5. Telekomunikacijski vodi

Telekomunikacije potekajo po trasi poševnega dvigala. Zemeljski vodi predstavljajo veliko večjo sigurnost delovanja kot obstoječi zračni vodi.

5.10 SISTEM RAVNANJA Z ODPADKI

V Mestnem gozdu Stari grad bo velik poudarek na trajnostnem in minimalističnem pristopu k ravnanju z odpadki, ki se pojavljajo zaradi obiskovalcev in občasnega vzdrževanja. Zaradi narave parka in omejenega dostopa bo redno praznjenje in odvoz odpadkov izvajala posebna ekipa z električnimi vozili, ki bodo vozili po predhodno določenih vzdrževalnih poteh. S tem bo omogočen nadzor nad zbiranjem in prevozom odpadkov, brez potrebe po rednem odvozu smeti.

Glavni princip bo zbiranje odpadkov na minimalno invaziven način, z diskretnimi zbiralnimi na začetnih in zaključnih točkah glavnih poti, v bližini učnih paviljonov in počivališč. Te zbiralnice bodo razdeljene po vrstah odpadkov – ločeno za biološke ostanke, embalažo, papir in reciklažne materiale – ter bodo oblikovane v naravnem slogu v skladu z gozdnim okoljem.

Obenem bo uveden program "carry-in, carry-out", ki bo obiskovalce spodbujal, da svoj odpadke, kjer je mogoče, odnesejo s seboj in ga oddajo na zbirnih mestih pri vhodnih točkah ali pri Vstopnem središču. Poudarek bo tudi na izobraževanju obiskovalcev: ob glavnih poteh in učnih točkah bodo diskretno nameščene informacije o trajnostnem ravnanju z odpadki, recikliranju in odgovornem obnašanju v gozdu.

5.11 VPLIVI

Razvoj in revitalizacija območja Starega gradu prinaša številne pozitivne vplive na širše okolje, občino in tudi državo.

5.11.1 VPLIVI NA MESTO

Povezava Starega gradu z mestom Kamnik preko poševnega dvigala bo obiskovalcem omogočila hitro in enostavno dostopnost do tega zgodovinskega območja, kar bo nadgradilo ponudbo Kamnika kot turistične destinacije.

Povečan obisk bo neposredno vplival na lokalno gospodarstvo. Kamnik si bo z mestnim gozdom okrepil status turističnega centra, poleg tega pa bo vpeljava novega programa omogočila širitev obstoječih prenočitvenih zmogljivosti.

Rast turističnih kapacitet bo neposredno vplivala na povečanje prihodkov iz turizma, kar bo občini Kamnik omogočilo več sredstev za razvoj infrastrukture in za izboljšanje kakovosti življenja občanov.

5.11.2 VPLIVI NA OBČINO

Poleg turističnih koristi bo projekt pripomogel tudi k ustvarjanju novih delovnih mest. Zaradi povečanja števila turistov in širjenja prenočitvenih zmogljivosti bodo potrebni dodatni zaposleni v turizmu ter hotelskih in ostalih gostinskih dejavnostih, kar bo vplivalo na širitev lokalnega trga dela in zaposljivost v občini.

5.11.3 VPLIVI NA DRŽAVO

Na nacionalni ravni bo projekt Stari grad prispeval k promociji Slovenije kot destinacije za kulturni, izobraževalni in ekološki turizem. Kamnik, z dodatnimi turističnimi in kulturnimi vsebinami, bo pomemben del širše slovenske turistične ponudbe, ki vključuje tako zgodovinske znamenitosti kot naravne lepote.

Razvoj tega območja, z ozaveščanjem o pomenu ohranjanja kulturne dediščine in naravnih virov, bo služil kot zgled za druge slovenske občine in mesta, ki si prizadevajo za razvoj turizma na trajnosten način.

Vključitev ekoloških praks in modernih tehnologij za zmanjšanje okoljskega odtisa bo pripomogla k povečanju slovenske prepoznavnosti kot zelene in trajnostne države.

MESTNI GOZD STARI GRAD Zelena krona mesta Kamnik

6. SWOT ANALIZA

SWOT analiza celostno povzema ključne razvojne značilnosti, prednosti in izzive projekta na območju Starega gradu in mestnega gozda. Namen analize je opredeliti notranje potenciale ter zunanje vplive, ki določajo možnosti trajnostnega razvoja, varovanja kulturne in naravne dediščine ter vzpostavitve uravnoteženega odnosa med človekom in naravnim okoljem. Analiza temelji na vrednotenju prostorskih, kulturnih, ekoloških in družbenih dejavnikov ter služi kot strateška podlaga za nadaljnje faze načrtovanja in izvedbe projekta.

6.1 PREDNOSTI PROJEKTA (STRENGTHS)

Izjemna lokacija z močno prostorsko identiteto

Grad stoji na strateškem pomembnem pobočju nad starim jedrom Kamnika z osupljivimi razgledi po osrednji Sloveniji, kar ustvarja prepoznavno panoramsko točko in simbolni orientir mesta.

Bogata kulturna in naravna dediščina

Grajske ostaline, arheološke najdbe in povezava z naravnim gozdom omogočajo razvoj kulturno-izobraževalnih in raziskovalnih programov.

Trajnostna naravnost in ekološki značaj projekta

Poudarek na varovanju ekosistemov, uporabi naravnih materialov in obnovljivih virov energije (npr. toplotne črpalke, lokalna čistilna naprava) podpira razvoj trajnostnega turizma.

Prepoznavna vsebina in identiteta prostora

Čebelarstvo, permakulturni vrtovi, sokolarstvo, etnološka domačija, umetniški gozd ter adrenalinski programi oblikujejo prepoznavno identiteto območja in jasno tematsko izhodišče, ki ga ločuje od drugih destinacij.

Celovit pristop k doživetju prostora

Projekt povezuje umetnost, izobraževanje, šport, turizem in ekologijo v enoten sistem, ki obiskovalcu ponuja poglobljeno, avtentično in celostno izkušnjo narave in kulture.

Močan izobraževalni in raziskovalni potencial

Raziskovalni laboratoriji, učne poti, pametni muzeji in izkustvene delavnice omogočajo sodobno, interdisciplinarno izobraževanje o naravi, trajnosti in kulturi.

Povezanost z lokalno skupnostjo in gospodarstvom

Aktivno vključevanje prebivalcev, prostovoljcev, čebelarjev, študentov in lokalnih podjetij krepi občutek pripadnosti in spodbuja krožno gospodarstvo.

Dostopnost in dobra prometna povezava

Načrtovana povezava z mestom preko poševnega dvigala ter bližina obstoječe infrastrukture omogočata enostaven dostop brez večjih posegov v okolje.

Možnosti za oblikovanje močne blagovne znamke

Enotna identiteta »Stari grad« povezuje kulturne, naravne in ekološke vsebine v prepoznavno zgodbo z mednarodnim potencialom.

Dolgoročna vizija

Z usmerjenostjo v trajnostne principe, ohranjanje narave in sonaravni razvoj projekt oblikuje dolgoročen model upravljanja prostora, ki koristi tako lokalni skupnosti kot širši regiji.

6.2 SLABOSTI PROJEKTA (WEAKNESSES)

Visoki stroški investicije in vzdrževanja

Obnova zgodovinskih objektov, arheološka zaščita in trajnostna prenova zahtevajo visoka začetna vlaganja ter stalno finančno podporo za vzdrževanje.

Omejene turistične kapacitete in butični značaj

Koncept trajnostnega, izkustvenega turizma predvideva omejeno število obiskovalcev, kar lahko zmanjšuje gospodarsko učinkovitost projekta.

Odvisnost od javnih sredstev in institucij

Projekt v veliki meri temelji na podpori občine, države in evropskih skladov, kar lahko povzroči zamude ali omeji avtonomnost pri izvajanju.

Možni vplivi na naravno okolje

Čeprav je pristop trajosten, povečana frekvenca obiskovalcev lahko povzroči erozijo, hrup in vplive na biotsko raznovrstnost, če nadzor ni ustrezen.

Kompleksno upravljanje in koordinacija deležnikov

Projekt vključuje več različnih akterjev (javne ustanove, raziskovalne inštitucije, lokalne skupnosti, podjetja), kar povečuje organizacijsko zahtevnost.

Potrebna stalna strokovna prisotnost in vzdrževanje kakovosti

Programi, raziskave in delavnice zahtevajo stalno strokovno podporo, usposobljen kader in dosledno vsebinsko usklajenost.

Sezonskost obiskov

Zaradi lege in vremenskih pogojev je obisk v zimskem času ustrezno manjši, kar vpliva na stabilnost dejavnosti in prihodkov skozi leto.

6.3 PRILOŽNOSTI PROJEKTA (OPPORTUNITIES)

Razvoj trajnostnega, ekološkega in kulturnega turizma

Projekt ponuja priložnost za vzpostavitev modela turizma z visoko dodano vrednostjo, ki združuje naravo, izobraževanje, kulturo in doživetja.

Regionalno povezovanje in sodelovanje

Možnost povezovanja z bližnjimi mesti, muzeji, učnimi potmi in drugimi trajnostnimi destinacijami omogoča oblikovanje širših turističnih in izobraževalnih mrež.

Mednarodno povezovanje in prenos znanja

Možnost vključevanja v evropske mreže trajnostnega turizma, ekoloških kampusov in umetniških parkov povečuje ugled projekta in odpira priložnosti za sofinanciranje, raziskave ter izmenjave.

Sinergija z lokalnim gospodarstvom

Sodelovanje z lokalnimi podjetji, obrtniki, čebelarji in ponudniki trajnostnih izdelkov spodbuja razvoj lokalne ekonomije in krožnega gospodarstva.

Izobraževalni in raziskovalni potencial

Mestni gozd Stari grad lahko postane mednarodni center za izobraževanje o trajnostnem razvoju, ekologiji, čebelarstvu in kulturni dediščini — z možnostjo sodelovanja z univerzami in raziskovalnimi inštituti.

Digitalna in tehnološka nadgradnja

Uporaba sodobnih orodij (AR, VR, interaktivne predstavitve, pametni muzeji) izboljšuje kakovost doživetja in omogoča dostopnost vsebin širši javnosti.

Povečanje prepoznavnosti kraja in regije

Projekt lahko postane prepoznavna točka trajnostne identitete Slovenije ter zgled dobre prakse v mednarodnem prostoru.

Kulturna in umetniška integracija

Povezovanje z umetniškimi, krajinskimi in arhitekturnimi projekti krepi kulturni kapital in vizualno identiteto območja.

Priložnost za financiranje in partnerstva

Zaradi svoje trajnostne in izobraževalne usmerjenosti ima projekt možnost pridobitve evropskih, državnih in zasebnih sredstev ter se vključiti k sodelovanju v mednarodnih mrežah (npr. UNESCO, IUCN, Interreg).

6.4 GROŽNJE PROJEKTA (THREATS)

Klimatske spremembe in ekstremni vremenski pojavi

Povečana pogostost neurij, suš, poplav in erozije lahko ogroža tako naravne habitate kot infrastrukturo in kulturne spomenike.

Okoljski pritiski in degradacija ekosistemov

Intenzivna raba prostora, povečanje obiskov in neustrezno upravljanje lahko povzročijo izgubo biotske raznovrstnosti, poškodbe gozdnih tal in onesnaženje.

Pravne in upravne omejitve

Stroge regulative o varstvu kulturne dediščine, o naravnih območjih in o gradnji lahko upočasnijo ali otežijo izvedbo razvojnih načrtov.

Prekomerni turizem in izguba avtentičnosti

Pretirana komercializacija in povečano število obiskovalcev lahko zmanjšata kakovost doživetja, poškodujeta okolje in oslabita trajnostno vizijo projekta.

Finančna tveganja in odvisnost od javnih sredstev

Dolgotrajni postopki financiranja, spremembe v razpisih ali pomanjkanje zasebnih vlagateljev lahko ogrozijo izvedbo ali dolgoročno vzdržnost projekta.

Omejena podpora lokalnih deležnikov

Nerazumevanje, birokratske ovire ali nezadostna podpora lokalnih oblasti in prebivalcev lahko upočasnijo izvedbo ali zmanjšajo učinkovitost upravljanja.

Družbena pasivnost ali odpor do sprememb

Če lokalna skupnost ne prepozna vrednosti projekta ali če se spremembe dojemajo kot vsiljene, lahko pride do pasivnosti, neaktivnega sodelovanja ali celo nasprotovanja razvoju.

Spremembe v turističnih trendih

Nenadne spremembe potovalnih navad, gospodarske krize ali upad zanimanja za trajnostni turizem lahko vplivajo na obisk in prihodke.

Tveganje izgube dediščine zaradi neustreznega vzdrževanja

Če projekt ne zagotovi stalne oskrbe, varovanja in obnove, obstaja nevarnost postopne degradacije kulturnih in naravnih vrednot.

6.5 POVZETEK SWOT ANALIZE

Analiza kaže, da projekt Mestni gozd Stari grad predstavlja priložnost za vzpostavitev sodobnega modela sobivanja narave, kulture in trajnostnega turizma. Prednosti in priložnosti jasno presegajo morebitne omejitve, pri čemer projekt izkazuje visoko stopnjo skladnosti z načeli trajnostnega razvoja, varstva dediščine in vključevanja skupnosti. SWOT analiza tako potrjuje, da ima zasnova trdne prostorske, ekološke in družbene temelje ter realen potencial, da postane referenčni primer dobre prakse v širšem slovenskem in evropskem prostoru.

MESTNI GOZD STARI GRAD Zelena krona mesta Kamnik

7. USTANOVITEV FUNDACIJE

7.1 NAMEN IN POSLANSTVO

Fundacija Mestni gozd Stari grad je neprofitna organizacija, ustanovljena z namenom dolgoročne podpore, razvoja in upravljanja območja mestnega gozda Stari grad ter širšega spodbujanja trajnostnih praks v mestnih in primestnih gozdnih sistemih. Njeno poslanstvo je povezati znanost, izkušnje, izobraževanje, umetnost, in ekologijo v skupen model delovanja, ki presega lokalne meje in se umešča v evropski kontekst varovanja naravne in kulturne krajine.

7.2 CILJI FUNDACIJE

Fundacija zasleduje naslednje cilje:

Razvoj in upravljanje Mestnega gozda Stari grad kot učnega, raziskovalnega in kulturnega prostora.

Interdisciplinarno sodelovanje med univerzami, raziskovalnimi inštituti, nevladnimi organizacijami ter z lokalno skupnostjo (Biotehniška fakulteta, Zavod za gozdove Slovenije, European Forest Institute in drugi).

Izobraževanje in ozaveščanje mladih o trajnostnem razvoju, ekologiji, krajinski arhitekturi in kulturni dediščini.

Podpora umetniškim, raziskovalnim in inovacijskim projektom na področju ekološke rabe lesa, arhitekture v naravi in interpretacije prostora.

Vzpostavljanje partnerstev in izmenjav z evropskimi in mednarodnimi institucijami, ki delujejo na področju mestnih gozdov, zelenih sistemov in ekoloških inovacij.

Skrb za dolgoročno ohranjanje in kakovostno rabo mestnega gozda ter nadzor nad izvajanjem trajnostnih načel.

7.3 ORGANIZACIJSKA IN VODSTVENA STRUKTURA

Ustanovitelji fundacije so Stanislav Knez, Drago Pevec in občina Kamnik, vodi pa jo upravni odbor, sestavljen iz predstavnikov:

Univerz in akademskih institucij s področja ekologije, krajinske arhitekture, arhitekture in trajnostnega razvoja,

Občine Kamnik in lokalne skupnosti,

Nevladnih organizacij, ki delujejo na področju okolja in kulture,

Gospodarstva, predvsem podjetij, ki podpirajo zelene tehnologije in trajnostne iniciative.

Fundacija deluje pregledno in v javnem interesu, pri čemer zagotavlja, da so vsi programi skladni z načeli trajnostnega razvoja, varovanja narave in kulturne krajine.

7.4 VIRI FINANCIRANJA FUNDACIJE

Delovanje fundacije temelji na večplastnem finančnem modelu, ki zagotavlja stabilnost in samostojnost:

Lastniški kapital investitorjev, javno-zasebna partnerstva, sredstva državnih in lokalnih vladnih institucij ter subvencije in posojila, predvsem krediti javnih finančnih institucij (npr. SID banka, EIB, EBRD).

Ker je projekt mestnega gozda izrazito usmerjen v trajnostni razvoj, varstvo narave, okoljsko pismenost in kulturno dediščino, je njegov pomen širši od lokalnega, saj pomembno prispeva k ciljem državne in

evropske razvojne politike. Na tej osnovi se pričakuje sofinanciranje iz različnih virov:

Evropski kohezijski in podnebni skladi (npr. ESRR, ESS+, LIFE, Horizon Europe, Interreg, Erasmus, Green Transition ipd.),

državni programi za trajnostni turizem, naravo, kulturo in energetiko,

nepovratna sredstva Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstva za naravne vire in prostor in Ministrstva za kulturo,

donacije in sponzorstva podjetij in posameznikov, ki podpirajo okoljske in kulturne projekte,

projektne sredstva iz sodelovanja v raziskovalnih in izobraževalnih projektih z univerzami in raziskovalnimi ustanovami.

Poleg tega bodo prihodki prihajali od dejavnosti kampusa, kot so delavnice, študijske rezidence, izobraževanja in kulturni dogodki, od prodaje publikacij, produktov, licenc ali znanja, ki izhaja iz delovanja fundacije in od prispevkov občine Kamnik in drugih javnih institucij v obliki sofinanciranja razvojnih programov.

7.5 POVEZAVE IN MEDNARODNO SODELOVANJE

Fundacija vzpostavlja aktivne povezave s slovenskimi in evropskimi mrežami mestnih gozdov, raziskovalnimi središči in kulturnimi fundacijami, ki spodbujajo zelene prehode, krožno gospodarstvo in regenerativno arhitekturo. S tem se Mestni gozd Stari grad umešča v širši evropski okvir kot pilotni primer slovenske dobre prakse, ki združuje ekološko prenovo, urbano identiteto in kulturno inovacijo.

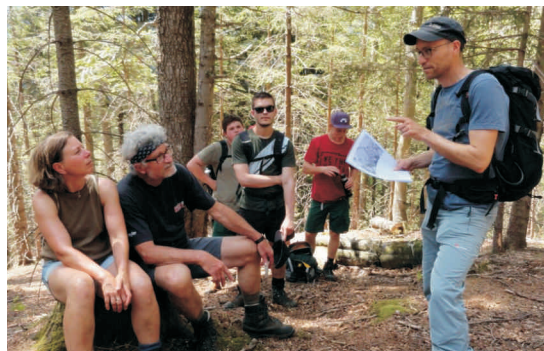
7.6 REFERENČNI PRIMERI – FUNDACIJE

Bergwaldprojekt, Nemčija, Švica

Bergwaldprojekt je nemška neprofitna organizacija, ki vključuje Društvo za operativno delo in Fundacijo za financiranje in strateško podporo. Že več kot 30 let sodeluje s tisoči prostovoljcev pri zaščiti, ohranjanju in obnovi gorskih gozdov, šotišč in kulturnih krajin. Vsako leto organizira okoli 190 projektov, kjer prostovoljci pomagajo pri vzdrževanju ekosistemov in ozaveščanju o pomenu narave ter človekove odvisnosti od njenih virov. Cilji projekta so ohranjanje biotske raznovrstnosti, izobraževanje udeležencev o ogrožanju naravnih virov in spodbujanje družbe k okolju prijazni in družbeno pravični rabi omejenih naravnih virov.

Pod strokovnim vodstvom Bergwaldprojekta prostovoljci izvajajo ekološko smiselna gozdnogojitvena in naravovarstvena dela v javnih gozdovih, naravnih rezervatih in na zavarovanih območjih, v sodelovanju z lokalnimi gozdarji in naravovarstveniki. Projekti so organizirani kot tedni ali dnevi aktivnosti za različne skupine udeležencev, od odraslih in mladih do družin, oseb s posebnimi potrebami in podjetij. Projekt se financira s članarinami, donacijami, prispevki partnerjev in z javnimi sredstvi, pri čemer je transparentnost zagotovljena. Financiranja v nasprotju s trajnostnimi cilji so zavrnjena.

Bergwaldprojekt je bil ustanovljen leta 1987 v Švici, nemška fundacija pa je bila ustanovljena leta 1993. Sestavljajo ga podporni člani (do 25 članov z glasovalno pravico) ter izvršni in nadzorni odbor. Za uresničevanje ciljev zaposluje sodelavce in sodeluje s prostovoljci po zavezujočem kodeksu ravnanja.

Bergwaldprojekt

Bergwaldprojekt

Bergwaldprojekt

Bergwaldprojekt

Bergwaldprojekt

7.7 POMEN FUNDACIJE

Fundacija Mestni gozd Stari grad je zasnovana kot nosilka kontinuitete in varuh vizije. Njena naloga je zagotoviti, da projekt Mestni gozd Stari grad ne ostane zgolj rezultat enkratnega investicijskega cikla, temveč postane živa platforma za dialog med mestom, naravo in človekom.

S tem postaja Kamnik prepoznaven ne le kot mesto z bogato zgodovino, temveč kot mesto prihodnosti, ki zna svoje naravne in kulturne vrednote preoblikovati v trajnostno identiteto.

MESTNI GOZD STARI GRAD **Zelena krona mesta Kamnik**

8. FAZNOST IZVEDBE

S pripravljeno programsko urbanistično zasnovo je vzpostavljena strokovna in konceptualna podlaga za nadaljnji razvoj projekta Mestni gozd Stari grad. Dokument celovito opredeljuje prostorski okvir, programske vsebine, zasnovo javnih površin in grajenih struktur ter usmeritve za trajnostno upravljanje območja. Na tej osnovi je mogoče pristopiti k naslednjim fazam, ki vodijo od strateškega načrtovanja do izvedbe investicije.

1. faza: Organizacija strateškega posveta Mestni gozd Stari grad

Na prvem strateškem posvetu se izčrpno predstavi programsko urbanistična zasnova ter se uskladi in začrta koncept mestnega gozda, ki združuje interese lastnikov (Občina Kamnik, g. Knez, g. Pevec) ter usmeritve strokovnih služb.

Predlog sodelujočih na Strokovnem posvetu:

Pobudnik:

Stanislav Knez, lastnik pretežnega dela zemljišč, investitor in pobudnik ideje

Sklicatelj in organizator:

Župan Občine Kamnik

Ostali sodelujoči:

načelnik Oddelka za prostor Občine Kamnik

predstavniki družine Pevec

avtor programske urbanistične zasnove Mestni gozd Stari grad

direktor Zavoda za gozdove Slovenije (Območna enota Kamnik)

direktor ZVKDS

direktor Zavoda za ohranjanje naravne dediščine

direktor TIC Kamnik

Na podlagi zaključkov posveta se uskladi in pripravi končna programsko urbanistična zasnova.

Opomba 1: Pred izvedbo prvega strateškega posveta mora vsak od udeležencev temeljito preučiti programsko urbanistično zasnovo.

Na drugem strateškem posvetu naj bi deležniki potrdili medsebojno usklajeno programsko urbanistično zasnovo. Občina bi se morala zavezati, da bo projekt Mestni gozd Stari grad uvrstila med prioritete občinskega projekta. Pomembno je, da se že v tej začetni fazi projekta usmeri v pridobivanje potrebnih finančnih sredstev. Financiranje projekta bo verjetno zahtevalo kombinacijo javnih, zasebnih in mešanih virov.

Opomba 2: V začetku leta 2025 je Stanislav Knez želel organizirati prvi strateški posvet o mestnem gozdu, za katerega pa Občina Kamnik ni bila zainteresirana.

2. faza: Investicijska dokumentacija in ustanovitev fundacije

Na podlagi potrjene programske urbanistične zasnove se izdelata idejna urbanistično arhitekturna zasnova (IDZ), ki določa osnovne parametre programskih območij in arhitekturnih rešitev. Določijo se okvirne površine in gabariti.

Na podlagi urbanistično arhitekturne zasnove se izdelata predinvesticijska zasnova (PIZ) s podrobno analizo prostorskih, tehničnih in organizacijskih variant.

V okviru priprav investicijske dokumentacije Občina Kamnik sprejme sklep o pričetku OPPN KA-171 in OPPN KA-191. Nujno bi bilo, da občina sprejme tudi sklep o pričetku OPPN KAM28 (ki sicer ni opredeljen v OPPN Kamnik, vendar je opredeljen v elaboratu za določitev območij za izdelavo OPPN-jev za obnovo po poplavih), ki zajema področje med

Starim gradom in Nevljico (teniška in odbojgarska igrišča) in kjer se predvideva centralno parkirišče mestnega gozda.

V tej fazi se predvideva, da trije glavni lastniki (Knez, Pevec, občina Kamnik) ustanovijo fundacijo, ki skrbi za celovit razvojni koncept mestnega gozda, koordinacijo med lastniki in prijave na EU razpise ter prične aktivno sodelovati z univerzami in drugimi inštitucijami na področju ekologije, kulturne dediščine in trajnostnega turizma.

3. faza: Prostorski postopki in projektna dokumentacija

Na podlagi potrjene urbanistično arhitekturne zasnove in predinvesticijske zasnove sledi priprava zakonskih dokumentov, potrebnih za umestitev posegov v prostor.

Izdela se OPPN KA-171 (poševno dvigalo)

Izdela se OPPN KA-191 (univerzitetni kampus)

Izdela se OPPN KAM28 (centralno parkirišče)

Izdela se lokacijska preveritev za parkirišča, tematske parke in paviljone v mestnem gozdu

Usklajevanje prostorskih aktov s prostorskimi dokumenti Občine Kamnik in vključitev pristojnih nosilcev urejanja prostora.

Javna razgrnitev in sprejem odlokov o OPPN-jih.

Izdelava projektne dokumentacije (DGD in PZI) za vse predvidene posege poteka fazno in po potrebi.

Dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP), ki utemelji javni interes, cilje in strateško pomembnost projekta ter potrdi skladnost z razvojnimi dokumenti občine, države in Evropske unije. Določi se okvirna vrednost investicije in potencialni viri financiranja.

Investicijski program (IP), ki določa podrobno finančno konstrukcijo (vključno z deleži lastnikov, občine in države), vire in dinamiko financiranja ter načrt izvedbe.

4. faza: Izvedba investicije

Po potrjeni investicijski, prostorski in projektni dokumentaciji ter zagotovljenih finančnih virih sledi izvedbena faza.

Ta zajema pripravo razpisne dokumentacije in izbor izvajalcev, izvedbo gradbenih, krajinskih in infrastrukturnih del ter nadzor nad kakovostjo in skladnostjo izvedbe.

Izvedba investicije bo po vsej verjetnosti fazna, skladno z razpoložljivimi sredstvi in prednostnimi nalogami, od ureditve dostopov do vzpostavitve posameznih programskih območij v gozdu.

5. faza: Upravljanje, spremljanje in evalvacija

Zaključna faza zajema vzpostavitev trajnostnega upravljanja območja in sistema spremljanja učinkov projekta. V okviru fundacije Mestni gozd Stari grad se vzpostavi ustanova ali javni zavod, ki bo zagotavljal redno vzdrževanje, izvajanje programov in spremljanje doseženih kazalnikov. Evalvacija učinkov mora vključevati okoljske, socialne, izobraževalne in gospodarske kazalnike ter omogočati stalno prilagajanje prihodnjim potrebam.

8.1 ČASOVNICA IZVEDBE

Določitev natančne časovnice za izvedbo projekta Mestni gozd Stari grad je v fazi programske urbanistične zasnove težavna, saj je tempo napredovanja projekta v veliki meri odvisen od institucionalne podpore lokalne skupnosti. Izvedba posameznih nadaljnjih faz je neposredno vezana na pripravljenost in ažurnost Občine Kamnik, ki bi morala projekt umestiti med svoje prioritete razvojne projekta.

Če bo projekt deležen aktivne podpore občine, je mogoče pričakovati tekoče postopke, od priprave in sprejetja OPPN - jev do izvedbe posameznih nadaljnjih faz, ki se lahko deloma pričnejo že v fazi priprave prostorskega akta. Ob pravočasnem vključevanju strokovnih služb, zagotovljenih proračunskih sredstvih ter aktivnem in učinkovitem sodelovanju z nosilci urejanja prostora, bi se lahko 1. in 2. razvojna faza projekta (vzpostavitev osnovne infrastrukture in pilotnih vsebin) izvedli v razmeroma kratkem časovnem obdobju, predvidoma v manj kot enem letu od potrditve medsebojno usklajene programske urbanistične zasnove.

V primeru, da projekt ne bo prepoznan kot prednostna razvojna naloga občine, se lahko časovni okvir bistveno podaljša oziroma se lahko ustavi. Odsotnost koordinacije, administrativne podpore in umestitve projekta v občinski proračun bi pomenila, da bo projekt začasno obstal na nivoju programske urbanistične zasnove, dokler na občini ne bodo vzpostavljeni pogoji za njegovo nadaljevanje. Časovni horizont v takem primeru postane negotov in odvisen od prihodnjih strateških usmeritev občinske politike ter stopnje družbenega in ekološkega zavedanja lokalne skupnosti.

Kljub temu je programska urbanistična zasnova Mestni gozd Stari grad pripravljena tako, da omogoča postopno in parcialno izvedbo, ki pa bo temeljila predvsem na tržnih principih zasebnega sektorja. Posamezne vsebine ali prostorska območja (npr. razgledna ploščad s paviljonom ali obora na Veliki Špici, da se zaščiti predel gozda pred uničenjem) se lahko realizirajo v ločenih fazah, sorazmerno z razpoložljivimi sredstvi in možnostmi zasebnega kapitala. Zasnova torej omogoča, da projekt zaživi tudi v delnih segmentih in da se z vsako fazo postopno približuje svojemu celovitemu cilju: vzpostavitvi sodobnega, trajnostno zasnovanega mestnega gozda, ki bo dolgoročno prispeval k vsesplošnemu razvoju mesta Kamnik.

MESTNI GOZD STARI GRAD
Zelena krona mesta Kamnik

9. ZAKLJUČEK

Gozdovi so naš največji naravni vir kisika, so regulatorji podnebja, saj absorbirajo ogljikov dioksid in nas s tem ščitijo pred globalnim segrevanjem. Poleg tega gozdovi zagotavljajo življenjski prostor za številne živalske in rastlinske vrste, ohranjajo biotsko raznovrstnost in ne nazadnje nudijo dragoceno sprostitev vsem generacijam. Človek brez gozda in brez narave ne more preživeti.

Gozdovi niso le simbol naravne lepote Slovenije, ampak tudi temelj naše ekološke in socialne stabilnosti. Naša narodna zgodovina je tesno povezana z gozdovi, saj so ti stoletja zagotavljali nujne surovine za preživetje, gradbeni material, gorivo in zaščito pred zunanjimi vplivi.

Žal pa se danes soočamo z izgubo najboljših kmetijskih zemljišč in gozdov zaradi prekomerne urbanizacije in neustrezne prostorske politike. To ne predstavlja le pomembne ekonomske izgube, ampak tudi veliko kulturno in ekološko škodo. S tem, ko občinski načrti, pogosto obremenjeni s političnimi in koruptivnimi interesi, prednostno spreminjajo kmetijska zemljišča v zazidljive površine, neodgovorno uničujejo temeljne vire preživetja za prihodnje generacije.

Stanislav Knez se zaveda vseh naštetih nevarnosti, zato želi v Kamniku realizirati model trajnostne strategije, v katerem bo gozd postal bistveni člen za našo prihodnost.

Mestni gozd Stari grad ni zgolj ureditev prostora za rekreacijo. V tem projektu se skriva poglobljeno razmišljanje o pomembnosti gozda v našem vsakdanjem življenju. Mestni gozd lahko postane vir skrbno načrtovane rabe, ki zagotavlja ekološke, ekonomske in socialne koristi.

Stanislav Knez želi mestu ponuditi prostor, kjer se skozi izobraževanje, raziskave in praktično izkušnjo vzgaja nova generacija, ki bo znala spoštovati in uporabljati naravne vire na način, ki ne bo ogrožal prihodnosti.

Projekt Mestni gozd Stari grad je vizija za prihodnost, kjer ekološki, kulturni in turistični razvoj sobivajo, obiskovalcem ponuja poglobljeno doživetje, mladim znanje, lokalni skupnosti pa priložnosti za trajnostni razvoj.

